

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 03692

DER GOT FUN NEKOME

Sholem Asch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שלום אש.

נאט פון נקמה.

אָדָאָמָע אַיְן דָּרִי אַקְטָעָן.

בערלאג נועלשאפט "צענטראָל" וואָרשאָ.

1913

תרע"ג

נָאָקָם בָּנָי אַ. שְׂרֵיפֶנְבֶּגֶר, וְאֲרָשָׁא, כָּפָאָזְנֶסֶק 8.

Тип. Б. Туршъ,
Варшава Новолипки № 6
1913 г.

פֿערז אַנְעָן :

יעקל מְשַׁאֲכְלָשָׂאַוִּימֶשׁ, אַ בָּעֵל-הַבָּיִת פָּונַ אַ פְּרָעהַלְךָ "הַיוּלָּה",
דָּעַר "פֿעַטְעָר"

שיין וויב (א געוועגען קאקטאטע).	שרה
וַיַּעֲרֵת טָאַכְטָאָר, אַ יוֹנָג מִירָעֵל פָּונַ אַ יָּאָהָר 17.	רַבְּקָה/לְעָ
1-טָע מִירָעֵל פָּונַ "הַיוּלָּה" אַ פָּעָר- עַלְשָׁעַטָּע פָּונַ עַטְלִיכָּע אָן דְּרוּיסָג יָאָהָר).	הַונְּדָעֵל
2-טָע מִירָעֵל, נָאָה גַּעַנוֹג יוֹנָג. 3-טָע מִירָעֵל.	מְאַנְקָעֵל רַיְזָעֵל
אַ פְּרָאַוְוִינְצִיאָל מִירָעֵל, עַרְשָׁת אָן/אַנְגָּקוּמוּנָעָ.	בְּאַשְׁאָה
אַ אַלְפָאָנָם. הַונְּדָעָלָם גַּעַקְיַפְטָעָר חַתָּן, אַ שְׁעַנְעָר יוֹנָג, 26 יָאָהָר.	שְׁלָמָה
פָּאַלְקָטָשְׁדָּקָן, אַ שְׁדָּקָן פָּונַ דָּעַם "פֿעַטְעָר". אַ פְּרוּמָעָר יָודָה, אַ סּוֹפֶר, אַ מְחוֹתָן.	רְיָאלִי רְיָעָקָב אַ פְּרָעָמְדָעָר יָודָה
בְּלִינְד אַוְיָף אַיְזָן אַוְיָג (פָּונַ דִּי אַרְיָמָע לִיטָּח).	אַ יְוָדָעָנָעָה גְּרִיטָה : גַּעַנְעַנוּוֹאָרָט .
אַרְטָט : אַיְן אַ גְּרָעָסְטָרָע פְּרָאַוְוִינְצִיאָלָע שְׁטָאָדָט .	

ערישטער אקט.

פְּצַעַן.

(באים "פעטער" אין פרויזאט-וואחנונג. ערשותער שטאק פון אָאלטער חילצענער געביידע, דאס צוימער געפינט זיך איבער דעם קעלער, אין וועלטען עם אווי דאס "היינקל". צום וואָחנונג פיהרט אַרוף אַ הילצער-גע טרעס פון דרייסען, וועלכע לאָז זיך הערען אין דער שטוב, בשעת מען געהט אויף זוי, די וואָחנונג בעשטעט פון אין גרויס עאַ שטוב מיט אַ נידריגען באַלען. זאמֿ מעבעל נויעם, ואָראַשאָווער ביליגער סטייל, וועלקעט הארכאנירט נישט מיט דער אָלטער געביידע פון דער שטוב, די ווענד וענגען בעהאנגען מיט בלדרער, אַוְגַּעֲנִיעָת אַוְף קאננווע, ביילישע סצענעס: "אדט ווחה בים עין חדעת" א. ז. וו. מײַודעלשע אַרבייט, געגענאייבער דער סצענען—די טהיר, זאמֿ פיהרט פון דרייסען אַריין, רעקטס אַ צויזיטע טהיר, פיהרט אין ובקהלעט שטוב אַריין, פון ביידע זויטען טהיר, רעקטס צויזי בעטטען בי דער וואָנט, הויך אַוְפֶּגֶעבעט מיט בעטגעונאנט. לינקס צויזי אַזְגַּעַנְיָרְלָעֵן נידריגען, מיט לאָדען כון אַינְגַּוְיִינְגִּי צו אַזְמַעַן, בעהאנגען מיט פָּאָר-האנגעליך, בעשטעלט מיט בלומען-טעפ; צוישען די פענטטער אַ שיין-בען-שענקל. הינטער אין פענטטער אַ קאמָאָר. אין שטוב פערפָּאָר-תויגט מען אויפָּאָרוּמָען; ס'יעחט זיך אֹויס: מען גרויס זיך צו אויף געסט... אַנְגַּעַנְשְׁטַעַלְטַס מיט אַיריגע מישען אָון בענק, בעשטעלט מיט קאָרבֶּס געבעקס אָון אַנדערע עטען-וואָרג, אַ יונגעָר פְּרִוְהִלְגְּנָגָם-טָאגָם, נאָך מיטאָגָם.

(שרה, רבקה, לע, שפערן דער〃 פערן ער"ו).

ש ר ה

א חוויכע און א שלאנק שענע. דאס פניות שעון רעלט פערידארבלען;
נאך נאך גענונג שפערן פון אייהר געווועגענער שענחויט, וועלכע האט
נאך היינט און זיך א געויסטען מאן פון פרעהחות. א שיומעל אוויך
אייהרע קאקטשע לאקען; די לאקען גבענען זיך פון צויזט צו זיין פון
אייהר שיומעל אפרויס. אונגעט欢 און שעון ערנסט מוטעללער קלוי-
דונג, וועלכע און נאך דא און דארט קאקטש בעפזנט מיט פיעץ צירונג.
אין אייהרע בעוועגונגען קען זיך נאך גישט גאנצ בעפרויין פון דער
וועלט, פון וועלכע זיך און ארויסגעגען ... שטעהט כויט

ר ב ק ה, לע.

א רוייענד יונגע מיידיל, וויהר געט געלילדער, בעל החיצ'ז,
נאך און א קויעץ קליפורען, צוויי לאנגגע צעפ' האר, אין פערפערט-
גען אוניסזופוץין דאס צימער.

ר ב ק ה, לע

(שטוקט ארין פאטפערענע בלומען אין די גארדיינען).
אט איזוי, מאמעשי, יעאט דאס שפיגעלע בעפזען, זעה, מאמעשי,
געט שען זיין?

ש ר ה

(איו פערנוומען בייט טיש אונגרויטען).
פלינקער, טאכטערשי, פלינקער, דער טאטע אין שעון געגעגען
בעל-בוגים בעטען דאס ספר-טורה אהיים ברענגן.

רְבָקָה' לְעֹ.

וועט שען זיין, מעונשען וועלען קומען ... מען וועט שפילען, מען
וועט זינגען ... יא, מאמעשי?

שרה.

יא, טאכטער-לעבען, עס איז אchanוך, עס איז אגרוייסע מצוה ...
ニישט אלע קענען זיך ספר-תורות שרייבען. בעל-הבית, אָנוּגָע-
זעהנער מענטש ...

רְבָקָה' לְעֹ.

און מידלען וועלען אויך קומען? מען וועט תאנצען? ס'ווארה,
מאמעשי? (שטעלט זיך אָב) איך מווע דאך מיר אָבלווקע קויפען, מאמעשי,
און אָפאר וויסע פאנטָאפעל קויפען. (וויויזט איהרע קאמאשען) אין קאמאשען
קען מען דאך נישט תאנצען?

שרה.

או דו וועט אָפלָה ווערטען, אם ירצה השם, חל המועד פסט,
וועל איך דיר אָלאנג קליעיד מאכלען, פאנטָאפעל קויפען, ס'וועלען
מידלען קומען, פינען מידלען, בעל-הbatisch טעטער, דו וועט דיך
חבר'ן מיט זיין.

רְבָקָה' לְעֹ

(עקבות זיך).

שטענדיג ליגטדו אָב אויך פטח. איך בין שווין היינט גראיס.
(שטעלט זיך אין שפונעל ארוי) זהה, מאמעשי, איך בין שווין גראיס.
(וויויזט די האָר) אָזעלכָע לאָנגע צעפָה האָר האָב איך שווין. מאנקע זאגט,
או ... (פָאָט זיך צוריק) און מאנקע וועט אויך זיין, ס'ווארה, מאמעשי?

שרה.

ニין, טאכטער לעבען. בעל-הבט'יש קינדער, אַר'גטיליכע מידלעך...
דו בייזט אַ געל-הבט'יש קינד, אַ אַר'גטיליך קינד.

רב קה' ע.

פָּאָר ווֹאָס נִשְׁתַּט, מָאָמָע לְעֵבָעַן? הָאָט מִיר מָאנְקָע אַמְנוֹן-דוֹד
אוּפְּגָעָרִיסְטוּוּעַט אוּפְּזַן סְפֶּר-תוֹרָה-קְלִיְּדָעַל ... אַיְּךְ נָעָה אַיְּחָם אִיצְּט
זִיְּדָעַנּוּ וּלְשָׁקָע אֹוִס, מִיט בְּלַעֲטָעַר בְּעַפּוֹצַט, מִיט בְּלָמָעַן בְּעַפּוֹצַט,
וּוּעַטְזַׂעַן, וּוּשְׂעַן, מַאְמָעַשִּׁי. (וַיְיֻוט אַיְּךְ דַּי בְּלַדְעַר פָּוּן וּוֹאנְד) הַוּגְדָּעָרַט
מַאְלָ שְׁעַנְעַר פָּאָר דַּי ...

שרה

(ערשראקען).

וּוְהָ אַיְּזָ מִיר, פָּעַרְצָעַהָל נִיְּשַׁט דַּעַם טָאַטְעַן. עַד וּוּעַט שְׁוַיְּעַן,
עַד וּוּעַט זִיךְ בִּיְּזָעַן.

רב קה' ל.ע.

פָּאָרְוֹאָס, מַאְמָעַשִּׁי? עַס אַיְּזָ דַּאַךְ פָּאָרְזַּן סְפֶּר-תוֹרָהַט וּוּעַגְעַן?

שרה.

דַּעַר טָאַטְעַ וּוּעַט זִיךְ בִּיְּזָעַן. (עַמְּ הַעֲרָעָן וְיַחַד כְּרוּת) שְׁוֹוִיְּגַג, רַבְקָה/לְעַזְרָה
דַּעַר טָאַטְעַ גַּעַת.

דַּעַר "פֿעַטְעַר"

(דַּאַךְ אַיְּזָ דַּי טְרִיעַג).

וּוֹאָס, בְּעַטְעַן וּוּלְ אַיךְ מִיקְ בִּיְּ זִיךְ ... הָאָב אַיךְ טָאַקָּע אַ גַּעַת.

שעפט ! (קומת אריין, א הויינער, שאארקר יונגע פון א יאַחר 40, א דיק ביילען מיט א שווארץ בעוואקסען געוויכט . א שווארץ רונד געשווירען בערדעל . רעדת הוּן, גראָפּ, מאָקענדיג דערפיי מאָס'ע בעוועגונגנען מות די הענד, אַנְגְּרוּפּעֲנְדִּיגּ דעם צוֹוִיטָעָן, זאמּ ער רעדת צו איהם, בי דער קלָפֶעּ . דאָך ליכט אויסגעאנָסָען אוּפּ ווּן בעוּטָט אָנוּ אין זוּן גאנְצעָר פֿערזָן אַנְפּעַנְהָאַרְיָגִיטָם) . וועלען זיי נישט קומען, דאָרָףּ מעּן נישט ... האָבּ אַיךְ אַרְעָמָעָ-לִיטָט צוֹוְאַמְּעַנְגַּעַנְמָעָן ... האָבּ אַיךְ נישט קֵין מָרוֹאּ, עַס וועלען זיך געפֿינָען בעַלְנִים אוּפּ די לעקָעָר מיט די געּוֹן . (רעזעהַת ובקהּלָעַן, עצט זיך קומּ נאָך אַהֲרָן צוּם טָאַטָּעַן.

שְׁרֵה

(כִּיוֹן, אָפּעָר בְּעִמְּחִיתָה זיך נִשְׁתַּת דָּרְפָּן בְּעִמְּרִיקָן צו גַּעֲפָעָן. סְעִירָוּתָם דָּם טַוֵּשׁ) .
זַיְוִי וועלען זיך, מִינְינְטָס דוּ, דָּעַט יְחוֹס מִיטּ דִּיר אַיְינְרִיכְטָעָן?
אוּ זַיְוִי דָּרְפָּעָן אַהֲגָדָעָטָעָר צוּ בְּאֶרְגָּעָן ... אַנְדָּבָה צוּ גַּעַמְּעָן שְׁעָ-
מעּן זַיְוִי זיך גָּאָר נִשְׁתַּת מִיטּ דִּיר ... דָּעַל גּוּי אַיז טְרָפָה, אָפּעָר זַיְוִי
גְּרָאַשָּׁעָן אַיז פְּשָׂר ...

דער "פֿעַט עַר".

זַיְוִי זַיְוִי הָאָט דָּאָס מָרוֹאּ, אַ זָּאָרָג אַגְּגָעְקָרִיגָּעָן! האָבּ נִשְׁתַּת קֵין
מוֹרָאּ, עַס ווּטּ דִּיר גָּאָרְנִישָׁטּ קָאַלְיָעּ ווּעְדָעָן ... (רָוֶופּ וּבְקָהּלָעַן) גּוּ, קומּ
נאָך אַהֲרָן צוּם טָאַטָּעַן .

רְבָּקָה לְעָ

(געהַת צוּם פָּאַטָּעָר וּעהַר נִשְׁתַּת גּוּרָן, האָט מוֹרָאּ) .

זַוְּאָס ווּיל דָּעַר טָאַטָּעַשִּׁי ?

דער "פֿעַט עַר".

הָאָבּ נִשְׁתַּת קֵין מוֹרָאּ, רְבָּקָה לְעָ, אַיךְ ווּל דִּיר קֵין שְׁלַעַטָּס
נִשְׁתַּת טְהֻן . (געהַת זַיְוִי אַן בי דער האָנד) האָסְטּ לִיעְבּ דָּעַם טָאַטָּעַן, זַיְוִי ?

רב קה' לע

(שאקוּלט מיטין קאָפַ אוינַץ).

דער "פֿעַטְעַר".

און פֿאָרוֹאָס הָאָסְטוּ מוֹרָא פֿאָרַן טָاطָעַן?

רב קה' לע.

איך ווֹיִיס נִישְׁתָּ.

דער "פֿעַטְעַר".

הָאָבָּן נִשְׁתָּ קִין מוֹרָא פֿאָרַן טָاطָעַן, דער טָاطָעַן הָאָטָּן דֵּין לִיעֶב,
זַעֲהָר לִיעֶב. איך לאָז הִינְט אַסְפָּרְ-תּוֹרָה שְׂרִיבָעַן, עַט קָאָסְט אַסְטָן
גַּעַלְד. פֿאָרָן דֵּין, מִין קִינְד, פֿאָרָן דֵּין.

רב קה' לע

(שְׂהִוִּינְט, פּוֹיוּעַ).

דער "פֿעַטְעַר".

און אוֹ גָּאַט ווּטָהָלְפָעָן אוֹן דָו ווּעָסְט אַפְּלָה ווּעָרָעָן, ווּעָלָ
איַךְ קוּיְפָעָן דֵּין חַתָּן אַגְּלָדְעָנוּט זַיְנָעָר מִיטָּן אַגְּלָדְעָנָעָר קִיטִּיט — אַ
הַאֲלָב פָוָנָט גַּאֲלָד זַאֲלָ עָרָ ווּגָעָן... דער טָاطָעַן הָאָטָּן דֵּין זַעֲהָר לִיעֶב.

רב קה' לע

(שְׂהִוִּינְט, לאָט אַרְאָפְּ דָעַט קָאָפְּ, שְׁעַמְצָנְדִיגְּ וִיךְ, פּוֹיוּעַ).

דער "פֿעַטְעָרֶן".

דו שעם דיך נישט, אַ פֿלה מעג מען ווערען, גאנט האט גע-
הײַסען. (פּוֹיַזְעַ) דאָס אַין גָּאָר נִשְׁתְּ... אַלְאָ מענְשָׁען ווערְעַן זַיְן-פְּלוֹתָן.

רבkah/l'uz

(שוויינט. פּוֹיַזְעַ).

דער "פֿעַטְעָרֶן".

נו, האָסְטַּה דו לִיעֵב דֻּעַם טַאַטְעַן דִּינְגָּעַטָּם?

רבkah/l'uz

(שאָקָעַלְטַ מִיטְזָן קָאָפַ, שְׂטִילַ).

אַגְּ.

דער "פֿעַטְעָרֶן".

נו, ווֹאָס ווַיְלְסְטוּ זָאָל אַיךְ דֵּיר קְוִיפְּעַן? זָאָג, רְבָקָה/l'uz. (רבkah/l'uz
עַנְטְּפָעַרְטַ נִשְׁתְּ)נו, זָאָג, האָפַ נִשְׁתְּ קִין מָרוֹא, דער טַאַטְעַן האָט דיך
ליַעַב.נו, זָאָג, ווֹאָס זָאָל אַיךְ דֵּיר קְוִיפְּעַן?

רבkah/l'uz

(שוויינט).

שְׁרָה

(איּוּ פְּעַרְנוּמָעַן בַּיּוֹם טֹושׁ: אוֹ רְבָקָה/l'uz).

נו, פְּאַרְ ווֹאָס עַנְטְּפָעַרְסַטְ דַּו נִשְׁתְּ, אוֹ דָעַר טַאַטְעַן רַעַדְטַ זָוַן
דיַר?

רבקה' לע.

אין וויס נישט . . .

ש ו ה

(צום פיעטער) .

א זיידענע בלזקע ויל זי מיט א פאר וויטע פאנטאמעל .

דער פעטער .

יך, דו ווילסט א זיידענע בלזקע מיט א פאר וויטע פאנטאמעל ?

רבקה' לע

(נאקלט מיטן קאָפ אויף יאָ) .

דער פעטער .

דאָס קומט דיר . (נעהט אroiים פון די געל-קלינגענדע קעשענע א גאלד .
שטייך און גוט איהָר) יאָ, גיעב דאָס דער מאָמעשי , לאָז ווי דיר קייפען .
(רבקה' לע נעחט צו דאָס געלד , טראָנט עס צו דער מוטער . עס הערט זיך א גע-
לודער אויף די טרעפ פון די אַרוֹפֿקּוּמְעָנדָע אַרְעָמָע לִוִּיט) .

דער פעטער .

(צו שרה' .)

זעהט, דו האָסט געאָגָט, (עפעט אויף די טהו) אָז דו וועט
קיין געט נישט האָבען . (וועט) נו, קומט אַריין , קומט אַריין . (עט
קומען אַריין אַחלִיאַסְטְּרָע אַרְעָטָע לִוִּיט , מַצְנֵּעַ אָז פְּרוּעָן , צום ערשת אַוְינְצִינוּי ,
וַיְיַי וַיְיַי וַאֲלַפְּעַן , יְזַק אַרְיוֹגָנְגָנְבָּעַט אָז שְׁטוּב , דַּשְׁנֵאָךְ מַעַהָר , פְּוֹרָעָן וַיְיַי אַוְיַי
אַרוֹסְטוּפְּעָנְדָיָג , טַוֵּיל רַוְּפָעָן אַירָאָנִישׁ צום פֶּעַטָּר) : גּוֹט מַאֲרָגָעָן אַיְיךְ , בָּעֵל
מַחְנָק ! (וועדרען זיך צו שרה') אַ גּוֹטָעָן טָאָג , בָּעֵל-הַבִּית/טַעַשִּׁי !

נאט פון נקמה

שרה

(אהוות ויר אן א שערין, ליונט אריין און איהם חלה, זעמעל, לעקען און אנדרער עסנווארג. מהיילט ארט צוישען זי אריטע ליט').

איינבער פון די אַריימע לײַיט.

לאנג לעבען זאלט איהר, בעל-הבית/טעשי, איהר זאלט זעה זיין
מעהר שמחות צו מאכען.

אַיּוֹד עֲנוּעַ.

דאָס ספר-תורה זאל איין הצלחה און אַברכה אין אַיעיר הויז
אַריין ...

זֶעֶר, פֿעַט עַרְ

(וואָרטש דַּו אַריימע לֵוִיט שטיקער להה נאָך שְׂרָה').

זו גאנצע פונטען לעקען זאלטס דַּו זַי געבען און צו פֿלעשלען
בראנפערן מיט אַהיימ. זאלען זַי וויסען, אַזְיַיינט אַיז בַּי מִיר אַ
שמחה ... נישט-קשה, איך קען בעשטען אויף דעם.

אַיּוֹד עֲנוּעַ, בְּלִינְד אַוִּיךְ אַיִּין אַוִּיגְ

(רוּהַמֶּת פַּאַר דַּו אַריינָן לֵוִיט דַּעַם "פֿעַטער" מִיט שְׂרָה').

דאָ אַיז שַׁוִּין אַיִּינָס אַהייז, זאל איך שַׁוִּין אַזְאָד האָבען,
געַת שַׁוִּין קִינְעָר פָּוֹן דָּאנְקָעָן מִיט טְרוֹקָעָנָעָה הענד נִישְׁט אַריִיס. אַלְעַ-
פָּעַל יְיִיךְ פַּאַר אַקרָאנְקָעָן, אַהַעַמְדֵּ פַּאַר אַן-אַדְרָעָמָן. ווֹאָס דַעַן,
דאָרט אַין דַּי הוֹלֵיכְ פֿעַנטָּעָר ווֹעַט אַיהֲר קִרְיְגָעָן? ...

(שרה, ווי זו וואָלט נִישְׁט בְּעַמְּגִירָה דַעַר יְודָעָנָעָס רִיְדָר, ווֹאָרטש אַריין אַין
אַיהֲר שְׁעִינָן אַפְּאָר הַלְּקִים מַעַהְרָד. דַי יְהָעָנָע הַלְּשָׁן אוֹף דָאָס פֿאַרטְשָׁעָד אַיהֲרָס
אוֹן רְעַדְתָּ ווֹיְתָהָר).

דאָ אַזְיַיַּין מַעַן מַאֲכָת אַשְׁטִיקָעָל שְׁמַחָה ... קָעָן מַעַן זַיְן, ווֹעַר מַעַן
זַוְיל ... קָעָן מַעַן חַאנְדָּלָעָן, מִיט ווֹאָס מַעַן זַוְיל ...

לִיט אַדְרִימָע עֲרָבָע דָּנָאֵן

(ז' ווישען זיך).

אזהר יאהר שוין אויף אונז, **אווא** יאהר שוין אויף אונז ...

דער פעטער

(בעהמטע ארויים א פולע האנד מוט קליגנונגעלן אונן גיט עט אובער אויז רבקה (לעט שעט ז) גו, צוטייל די ארידמע ליטט.

(רבכה לע טוילט אַרְוֹם דַי אַרְיכֵעַ לִוְתָן קְלִינְגֶּלֶד).

די יודען, בלינד אויף אין אויג

(מייט מזחר קווארואיש וויאוות אויף רבקה'לען) .

אוון וויזט מיר אין דער גאנצעער שטאדט נאך איז אַדְנְטָלִיךְ
מיידעל ... (זו די אנדערע וויבער) רבנים האבען דאך נישט אַזּעלכָּע קיבָּן-
די-ער. (אנט שטילער, דאך, או דער, פֿעַטְשָׁרָה אונ שרה אַלען הערען) אוון גאָט
וואֹויסט, פָּן ווֹאנְגָּן עס בעהטען זיך צו זײַ אַזְאָדֶפֶר קְנֵד ... דְּקָאָט זיך
אוֹויפֿגעַחֲזָוּעַט אַין אַזְאָהוּן, גאָט זָאָל נישט שטראָפָעָן פָּאָר די רַיִד ...
(היָיך) אוון דאָס אַין אַבְגָּהָיט, ווי דאָס אוֹיג אַין קָאָפֶ ... אַבְגָּוֹוֹוַיְגָּעַן
אוון אַבְגָּעַמְאָסְטָעַן אַיזָּו יַעֲדָעָר טְרִיטָאַהָרָעָר, אַלְיעָבָעָ לְוָסָט צו קָוקָעָן
די-ער. (געַת צו צומ, פֿעַטְשָׁרָה, מַאֲכָלָה צו אַיהֲבָה) נישט קָשָׁה, עס לאָזָט
אַזְיךְ הָעָרָעָן ! (וּוֹיְזָט אַיְזָקְ רְבָּקָהְלָעָן) אַיךְ ווֹאָלָט אַזְוָן אַרְבָּהָאָט, ווֹאָלָט

ד' אַנְדָעֶרֶע וּוַיִּבְעֶר

(צווישען זיך).

... עס לאזט זיך הערען ... עס לאזט זיך הערען ...

דער „פֿעַטְעָרָן“.

וועט איהר זעהן, ייִען איך וועל דאס מיט מול אונטער די חופה

פיהרען! גאנצע גענו זאלט איהר קרייגען, גאנצע העכט לעבעDIGע אויך מיט רופלען קליגען, אויך מיין נאמען נישט יעקל טשאפטשאויטש... אוייב אויך זאג ליגען.

די יודענע, בלינד אויף איין אויג.

אויך זאג אויך, ווי אין שוחל, להבדיל, דאס וואלט זיך אויפגעחאוועט... צילטיג... שען... אָרגנטיליכער פֿאָר אלע בעל-הבותישע טעלטער...

די אנדער עס ווייבער.

עס לאזט זיך הערען... עס לאזט זיך העילען...

דער "פֿעטער"

(אַרְוֹמְטִיּוּלֶנְדִּינְגּ דַּי גַּלְעָלָעַךְ בְּרוֹנְפַּעַן דַּי אַרְמּוּעַ לְיוּטַע, לאזט פְּאָלָעַן אַוְאָרטַע, ווי נישט בעטערקענדיגּ).

כָּאַטְשׁ אַיהֲרַ פְּאָטָעַר אֵין יעַקְלַ טשאפטשאויטש...

שרה

(טְוִילָעַנְדִּינְגּ).

נו, נו, פֿאָר וועמען ער האט זיך דא צו ריהםען?

דער "פֿעטער"

(נישט אַיְוָנְהַאַלְטְּעַנְדִּינְגּ זיך. אַגְּנָעַנְדִּינְגּ, נִיכְטַע עָרָן דַּי גַּלְעָלָעַךְ בְּרוֹנְפַּעַן, מיט אִימְפַּעַטְשַׁ).

מיר אויך נישט קיין אַונְטְּרַשְׁעַד אויך מיר, צי אָרים אַדְעַר רײַיךְ, אלע זאלען עס וויטען... די גאנצע שטָאָדַט זאל עס וויסען... וואס אַיך בִּין — בִּין אַיך, (וַיְוִינְתָ אַוְיָזְן וַיְוִיבָן) וואס זי אַיך — אַיך זי... אַלְצַ אַיך ווֹאַהֲרַע אַלְצַ... גַּאֲרַ אַויְבַ מִין קִינְד זאלען זיִי קִינְן ווֹאָרטַע

נישט לאָען פֿאַלען ... אָז נישט, וועל איך זיין, אָט, מיט דער פֿלאַש
די קעפּ שפֿאַלטען ... מגע עס זיין דער סָאמֶע רב אַפִּילו, אָז מיר
נישט קיין חולק ... פֿאַר זיין טָאַכְטָעַר. (וואויאָט אוֹוָעָן האָלָן) דָא
מעוגט עטָן מיר אַריינשנידען.

שרה

(הערשת אוֹפּ קָו טִילָעָן).

נו, מען האָט שווין געהערט ... שווין געהערט ... (קלָאַפּט זיך אָפּ די
הענד און וכט דעם בעוועם און ווינקלען שטוב) מען דָאַרְךָ די שטוב צוּרְיוּמָעַן
פֿאַר בעל-הבטהים'ס וועגן. (ווענדעט זיך אוֹי אַרְיטָע לְוִיט) דָאַכְט זיך קיין
עלולה נישט געהאָט?

די אַרְימָע לְוִיט.

ניין, בעיל-הבית/טעשי, אָגדולה און אָנֵח אוֹיפּ אַיִיעָר קָאָפּ ...
(פֿערְלָאַעָן די שאָט אַיְזָנְגָוּוֹי, אַנוּוֹנְשָׁעְנְדִּיגּ גָּוֹשָׁע בְּרוֹכָה. דער פֿעַטְעָרָוּ וּוּרְפָּט
זַיְזַי צַו עֲסַעְנוֹאָרגּ הַוְּנְשָׁעָר דַּעַם וּוּבְּיִם אַוְגָעָן. די לעַצְעַט וְאַגְּשַׁט צַו רְבָּקָהְלָעָן, אָז די
אַרְיטָע לְוִיט זָאַלְעָן נָאָךְ הַעֲרָעָן). געה, רְבָּקָהְלָעָן, דָאַס קְלִידְעַל פֿאַרְעָן סְפָּרָ-
חוֹרָה פֿאַרְטִּיגּ צַו מַאֲכָעָן, רְיָאַלְיָוּת דָאָךְ בָּאָלְדָן קְוּמָעָן, דער סְוָפּרָ-
זּוּעָט בָּאָלְדָן קְוּמָעָן. (רְבָּקָהְלָעָן גַּעַת אָבּ אַיִיר צִימָעָיּוֹן).

דער "פֿעַטְעָר". שרה.

שרה

(בלְּיוּבְּעָנְדוֹגּ אַלְיָוּ מִיטָּן, "פֿעַטְעָר", קעהרט אוֹס די שטוב).

פֿאַר וועמען ער האָט זיך דָאָגְעַט אַז געהאָט צוֹ רִיחְמָעָן, אָקְלִינְיגּ-
קִיטּ, זָאָגּ אַיךְ דִּיר ... אָז אָזְזִי, מִינְסְטָה דָו, וּוּאַלְטָעָן זַיְזַי נִישְׁט גָּעָ-
קְוּמָעָן צַו דִּיר? מָאָךְ יַעֲדָעָן טָאָגּ אַשְׁמָה, וּוּעָסְטָה דָו זַיְזַי יַעֲדָעָן טָאָגּ
הַאָּבָעָן ... אַיִן אַרְגְּנְטְּלִיכְעָן הַיּוֹעָר וּוּיִיסְטָה מעַן דָאָס וּזְיַי צַו הַאָלְטָעָן זַיְזַי,
אָז עָס וְאָלְדָרְךָ אָבָעָן פֿאַר אָנֵחַ מַעֲנְשָׁעָן. וּוּאָס דָעָן, אָזְזִי, וּזְיַי

גאט פון נקמה

19

דו, באָלד "פֿאנְ-ברֿאַטְ" ווערען ... וואָס אִיז עַס פֿאָר אַבעָל-הַבִּיתַ,
אָג אֵין, נָאָ?

דער "פֿעַטְעַר"

בעָל-הַבִּתִּים, ווילסטדו, זָאַלעַן קָומָעַן צֹו דִיר? דו האָסְט,
אַפְנִים, פֿערְגַעְסָעַן, וועֶר דו בִּיסְט?

שְׁרָה.

"וועֶר דו בִּיסְט"? וואָס, דו האָסְט ווועם בעַגְבַּעַט? דו האָסְט
אַגְעַשְׁפַּט. יעדער האָסְט זִיךְ זַיְינְ גַעַשְׁפַּט, דו נִיטְסָט דָאָךְ קִינְגָּעַם
זַיְישְׁט!... דו מְעַגְּסָט הַקְּנָדְלָעַן, מִיט וואָס דו ווילסט, אָן דו אַלְיאַן
טַהוֹסָט נָאָר נִישְׁט קִין שַׁלְעַכְטָס... פֿרוֹב זַיְינְ גַעַלְדָּן צֹו גַעַבְעַן —
עוֹגָסָט דו זַעַהַן, ווַיְפִיעַל זַיְינְ וּוּלְעַן נַעֲמָעַן פֿוֹן דִיר.

דער "פֿעַטְעַר".

נַעֲמָעַן וּוּלְעַן זַיְינְ בַּיְינְ דִיר, אַבְעַר דו ווּסָט בַּיְינְ זַיְינְ וַיְיַיְדָר
הַונְּד אַוְיְזָעַן ... אַיְן בֵּית-הַמְּדֻרְשׁ בַּיְיַיְר טַהְיַר שְׁטַעַה ... קִינְמָאָל
דִיר קִין עַלְיהָ נִישְׁט גַעַבְעַן ...

שְׁרָה.

דו מִינְסָט טַאַקָּע, אָן זַיְינְ זַעַנְעַן בַּעַטְעַר פֿאָאָט דִיר, אָן דו
דַאַרְפְּסָט נָאָר נִשְׁט וַיְיַעַר לְאַטְקָע ... הַיְינְט אַיז אַזְאָג וּוּלְטָט: האָסְט דו
גַעַלְדָּן, קָומָט אַרְיִין צֹו דִיר אַיז אַרְגְּנְטְּלִיכְעָר יַיְד, וַיְיַיְדָר אַלְיַי,
חַסִיד, פֿוֹן נַעֲמָט פֿוֹן דִיר אַשְׁעַנְעַן נַדְבָּה. עַר פֿרְעָגָט זַיְינְ נִשְׁט פֿוֹן
וּזְאַנְעַן זַו האָסְט, גַנְבָּעַ, גּוֹל, אַבְיַי דו האָסְט, אַט — שְׁטָאָ!

דער "פֿעַטְעַר".

דו קְרִיךְ נִשְׁט צֹו הוֹיַן, שְׁרָה, — דו העַרְטָט? — נִשְׁט צֹו הוֹיַן...
אָז נִשְׁט, ווּסָט דו מִיט אַיְינְמָאָל דַעַם קָאַרְקָן בְּרַעְכָּעַן, גַרְאַשְׁעַט מִיטַעַן

(פינגער) און שטוף דיך נישט ... שטוף דיך נישט, זאג איך דיר, דו האסט א שטוב — ליעג, דו האסט ברויט — עס. נאָר קרייך נישט דאָרט, וואָז מען בעט דיך נישט ... יעדער הונד מוו קענען זיין נאָרעד ... (געעהט אַוועק פון טיש. אַמאָר מיטּן האָנד) עס טהווט מיר שוין באָנג דִי גאנצע מעשה ... איך האָבּ מורה, דאָ וועט קומען די מפלָה ...

שרה

הערט אויף צו גענון, ליגט אַיזונטהער די הענד אונטער די באָקעט אויף דער הוּוּן. מאָנטפערשונן! ... זאָ ולטט דו דיך! איך בין אַ נקבה און קען מיר זאגען: דאס, וואָס איז געוווען, איז נישט דאָ, פֿיס-ס-ס ... אַוועקגעפלוייגען ... עס איז זיך נישט דאָ פֿאָר וועמען צו שעמען ... די גאנצע וועלט איז נישט בעסער ... מיט די אויגען אין דער ערעד וואָלט מען בעדּאָרפט אַרומגעטען (רעננהט ויך צו איהם) און ווידער אַרום, וועסט האָבען געלד — פֿאָקסט דו אַין דאס "קרעמעל", און קיין האָהן קראָהט נישט ... ווער דאָרפט צו וויסען, ווער דו בִּיזט געוווען ...

דער "פֿעַטְעַר"

(נאָקדערענקיינרוין).

דאָס וואָלט שוין געוווען צום בעטטען ... (פֿוֹיוּעַ) אַ ייטאל פֿעריד זיך אַיינקייפען, פֿיהרען קיין אַויסלאָנד, ווי אַיזוקעל פֿורמֶאנַן ... ווערען אַ מענטש ... נישט מען זאָל דיך אַין די אויגען קוּקען ווי אַ גַּבּ ...

שרה

(נאָקדערענקיינרוין).

אַ שאָד אַבער דאס געשעט ... אַין פֿעריד וועסט דו אֹז כּוּרַץ גראָשען נישט פֿערידגען ... דאָ זעהט מען דאָז כּאָטש דעם דּוּבל אויף דער האָנד.

דער "פֿעַטְעַר".

דאָס אַין שוין וואָהָר.

שרה

(געטה אָפַן אַין דער צוּוִיטעַר שטוֹב, בְּרַעֲנֵת אַרְיֵין אַ שְׁטָאַס טְעַלְעַר,
שְׁטָעַלְטַז וַיַּיְאַרְוֶם דְּעַמְּטַפְּשַׂ).
אוֹן זַעֲמַס דַּו, הַאֲבָעָן מִיר אַ טְאַכְטַעַר, גַּאֲטַז צַוְּצַנְקָעָן לִיְיָ.
טַישַׁעַר, וַיַּיְאַלְעַ בָּעֵל-הַבְּמִישָׁע קִינְדָּעַר אַין דער שְׁטָאַר, וּוּעַט
חוֹתְּנוֹה הַאֲבָעָן, נַעֲמַע אַרְגְּנַטְילִיכָּעַן מַעֲנַשׁ פָּאַר אַמָּן, הַאֲבָעָן אַרְטְּלִיכָּעַ
קִינְדָּעַר ... זַעֲמַס דַּו, אוֹן וּוֹאָס אַיְזַע דער מעַהַר ?

ער "פֿעַט עַר"

(היובט זיך אוֹיפַן צוּ שְׁרַחַן).
יאָ, אוֹן דַּו וּוּעַסְט אַיהֲר פִּיהֲרֻדִין זַיִן ! (פיו) גַּעַה, לְאֹן אַרְוַיַּה
צַו אַיהֲר מַאנְקָעָן פָּוּן אָונְטָעָן ... הַאֲלָט זַי דִּיר דָּא אַין שְׁטוֹב.

שרה

גִּיט נָאָר אַ קוֹק, וּוּפִיעַל דָּאָס בְּרוּיַעַט אַרְוַיַּה ! אַיךְ הַאֲבָט אַמְּאָלַל
מַאנְקָעָן אַרְוִיפְּגַעַנוּמָעָן, אוֹן זַאֲלַ רְבָּקָהְלָעָן אַוְיסְלָעָרְנָעָן אוֹיפַן קָאנְגָּעָן
הַעֲפָטָעָן. עַס אַיְזַע דָּאָל אַמִּידָעַל, מַעַן דָּאָרְף אַוְיךְ אַוְיְפְּרָאָוּעַ קָלְעָה-
רָעָן ... זַי הַאֲטַז זַיְךְ דָעַן, מִיט וּוּמַעַן צַו חֶבְרַן ? דַּו לְאֹוטַז זַי דָאָל נִישְׁטַ
אוֹיפַן דער גַּאָס אַרְוַיַּה ... (פיו) וּוּלְסָט נִישְׁט — אַיְזַע נִשְׁט.

דער "פֿעַט עַר".

נִיְין, אַיךְ וּוְיל נִשְׁטַ, — דַּו הַעֲרָסַט ? — נִיְין, אַיךְ וַיַּיְאַרְנַט,
אוֹן מִיַּן שְׁטוֹב זַאֲל זַיְךְ מִישְׁעַן מִיט אָונְטָעָן (וּוּיְוַיַּט אַוְיְפַן קָעְלָעַר) אַבְּגָע-
שִׁידָט זַאֲל מִיַּן שְׁטוֹב זַיְיַן ! דַּו הַעֲרָסַט, וַיַּי פְּשָׁרָס פָּוּן טְרַפְּהָס אַבְּ-
גַּעַשְ׀יִידַט ! אָונְטָעָן (וּוּיְוַיַּט אַוְיְפַן קָעְלָעַר) אַיְזַע אַ "הַיְזָעַל" אוֹן דָא וּוּאַיְינַט אַ
פְּשָׁר פָּלָה-מִידָעַל — דַּו הַעֲרָסַט ? (קָלָאַט אַין מִישְׁט פּוּסְטָעָן) אַ פְּשָׁר
פָּלָה-אַיְדָעַל וּוּאַיְינַט דָא ! אַבְּגָעַשְ׀יִידַט זַאֲל עַס זַיִן ! ...
(עַס הַעֲרָעָן זַיְךְ טְרַט אַוְיְפְּשָׁׁרְיוּגָעָן אוֹיפַן דַי טְרַעַם).

שרה

אי נישט, אי נישט, גור שרידי נישט. (הארכט זיך איזן) שג.
מענשען געהן, ר' אלֵי געהט. (וי טופט איזנטער די לאקען פון איהרע האָרְזַּן שויטעל. ווארט אראָב פון זיך דעם שעַרְך. דער פֿעַטְעַרְךָ מַאֲכָל זיך גַּלוֹיוּן די באָרְדַּר, דעם רַאְקַּעְךְּ. שְׁטַעַלְעַן זיך בַּיִּדְעַת טַהְרַת, אַפּוֹאוֹרְטַעְנָן די גַּעַסְטָן... די מַחְיָה עַפְעַנְטָן זיך ברוּיט, עם קוֹעַן אַרְיוֹן שְׁלָמָה מֶות הַינְדָּלָעָן).

שלמה. היבדעל.

(א) הויילער שטארקער יונגע דו אַיָּהָר עַמְלִיכָּע צוֹהָנְצִיג, אַיְן לְאַגְּנָע שְׁטוּוּעָל
כיט א קורן רעקלע, לאַבְּזָסְעַוְאַטְעַט בעווענונגנָען, ווינקט מיט די אוינען בַּיִּסְרַּוּן
בְּבָה'דיַג; הַיְּרָאָל, — אַפְּרַעַלְעַטְעַרְךָ מִירָאָל, טַרְאָגְטָלְקַלְיָדָעָר, ווּלְבָעָפָסְעָן שְׂוִין
יעַט לוֹט אַיהֲרָע יַאֲהָרָען, אַבְּגָעַשׂ וּעְנָקָט דָּאַס פְּנִים. געהן בִּירְעַדְרִיסְטַּה, הַיְּמִישׁ).

דער "פֿעַטְעַרְךָ"

(בו שרה').

קוֹק מִיר אָן מִינְעָגַעַסְט ... (זו שלמה') דָּא האָבָא אַיך קִין שָׁוָם
געַשְׁפְּכִיעָן נִשְׁטָן, אַונְטָעָן, אַלְץ אַונְטָעָן ... (ווייזט אויפֿן קָעָלָי) אַיך ווּלְ
אַרְאָקְוּמָעָן.

שלמה.

וּוְאָס יַאֲגַסְט דו דִּיך אָזְוִי, וּוְאָס? דו שַׁעַמְסַט דִּיך שְׁוִין מִיט אָנוֹז?

דער "פֿעַטְעַרְךָ".

הַפְּלָל, וּוְאָס ווּעַט עַטְצַץ זַאֲגָעָן גוֹטָס?

שלמה.

מַאֲגַסְט דָּאַן הַיְּינָט אַשְׁטִיקָעַל שְׁמַחָה, זַעַנְעָן מִיר דִּיר גַּעֲקוּמָעָן
מוֹלְ-טָוב זַאֲגָעָן ... אַלְטָעַ בַּעֲקָאנְטָעַ ... וּוְאָס, נִין?

שרה.

קוקט'ס מיר אן מיינע בעקאנטער?

דער "פֿעַטְער".

אלץ געווען אמאָל, פון היינטמֶאָל אָן — אויס ... דו וועסט האָבעען אָגעשפֿט — יִאָ, נור אלץ אונטערן, (ווייט איהם אויסן קעלער) דָא — קען אַיך דִיך נישט, דו מֵיך נישט פון היינטמֶאָל אָן. — אַטרונַך בָּראָנגען קענסט דו נאָך קרייגען. (ניטט זוי בִּידְיעָן אָן צו גָּלוּלָעָר בראנטערן) אַבעער מאָכְטִיס פְּלִינְקָעָר, עס קען נאָך אָמענְש אַנקומָעָן צו געהָן.

שלמה

(געחט דאס גלוועל בראנג-ען אין האנד אַריין, ואָגָט צו הינדְלָעָן שעלאָמייש).
זעהָט, חתונה האָבעען אַיז אַוְאיַלְץ זָאָך, ווערט מען טָאָקָע אָז
מענְש מיט לִיְיטָעָן גִּילִיך, לאָזָט מען סְפִּרְיָה-תוֹרוֹת שְׁרִיבָעָן, נִישְׁט אַזְוִי
וואָדו, אַלְפָאָגָסָעָן, מִידְעָן-יִינְגָעָן. (צָטָם, "עַטְשָׂרְעָמָן") זעהָט,
טָאָקָע פָּעָרְקוֹקָט אַין דִיר אָון בין היינט אָתָחָן גָּנוֹאָרָעָן מיט דִין חִיה-
טע — אָט, (ווייט אַוִיכָה הִינְדְלָעָן) זָאָט, ווערט אָפְשָׁר נִישְׁט זִין אָשְׁעָנָע
בָּעַל-הַבִּית/טָע? וועסט זעהָן, זַי וועט זִיך אַנטָהָן אַשְ׀יְינָעָל, וועט זִיך
אויסזועהָן ווי אַגְּנָנְצָעָן רְבִיצָן, זָאָלָסְט אַווִי לעָבָעָן מיט מִיר.

דער "פֿעַטְער".

זָאָל מִיר ווערטן גוּטָה בְּשָׁוֹרוֹת אַגְּגָעָזָט אַווִי, חַתָּן-כֶּלה גַּע-
זָוָאָרָעָן? אָון ווען אַיז דִי חַתָּנוֹת מִיט מַול?

שרה.

גַּיְעֵב נָאָר אַקְוֹק, מִיט וועט ער האָט זִיך אַוְועָגָעָשְׁטָלָט אויס-
טָעָנָהָז! עס שְׁטָעָהָט אִיהם טָאָקָע אָן; מִיט אויסוֹאָוָרָפָעָן, גָּאט זָאָל נִישְׁט
שְׁטָרָאָפָעָן פָּאָר דִין, דָעַר דִין, דָעַר טָוָר קען נאָך אַנקומָעָן צו
געהָן.

של מה .

ווען די חתונה איז, פרענשט דז ? ווען האט אַ “גאַש בראָט”
חתונה? עס וועלען זיין אַפֶּר נקבות, וועט מען אַ חופה שטעלען און
אַ “הייזעל” זיך פערלייגען, וואָס דען, קען אַ “גאַש בראָט” וועירען?
קײַין רב שווין נישט, נאָר עס מוז עפֿעס זיין עקסטראָט, פִּין, פֿיעַר
אוֹן פְּלַצְטַם, (ווײַנטַש צו אַיהם) אַז נישט — לונגט נישט ...

דער “פֿעַט עַרְ” .

און וואָס ווילסט דו פָּונְן מֵיר, זאָלסט מֵיר לְעַבְעַן? ..

של מה .

וואָס אַיך וויל פָּונְן דִּיר? אַ קלַּינְגִּיקִיט נאָר. (וואַיּוֹת אַוְיָף הַינְּדָלְעַן)
עס אַיז דִּין נְקַבָּה, יָאָ? אַז דַּאֲס אַיז מִין כָּלה. זִי האַט צוֹ דִּיר
אַ פְּרַעַטְעַנוֹזְיַע. (געַהַט פָּונְן הַינְּדָלְעַן אַיהֲר לוֹן-בִּיכְעָל) אַז פָּונְן הַינְּטַמְּאַל אַז
ווערט דו האַבעַן מיט מֵיר צוֹ-טוֹהָן, הַיִּנְטַבְּרַע אַיך נאָר אַ קלַּינְגִּיקִיט.
צָעהַן רַוְּבָּל אַוְיָפְּן בִּיכְעָל. (מַאֲכָת מִיט דַּעַר האַנדָּר אַוְיָפְּן בִּיכְעָל) עס אַיז
גוט גַּעַלְד, גוט גַּעַלְד. (מַאֲכָת מִיט דַּי אַוְיָגָן אַוְיָף הַינְּדָלְעַן) זִי וויל זיך
דַּאֲרַט אַ קְּאַפְּעַלְשׂ קְוִיפְּעַן.

דער “פֿעַט עַרְ” .

אלְץ אָונְטָעַן, אלְץ אָונְטָעַן. אַיך ווועל אַרְאָבְּ-זָמָעַן, וועט מען
אלְעַ גַּעַשְׁעַפְּטָעַן אַבְּמַאְכָעַן. דַּא קָעַן אַיך דִּיך גַּאֲר נִשְׁטַב. דַּא האַב אַיך
מִיט דִּיר קײַין שָׁוֹם גַּעַשְׁעַפְּטָעַן נִשְׁטַב.

של מה .

בֵּי מֵיר אַיז אלְץ אַיִּינָס — אָונְטָעַן אַדְעַר אוַיְבָעַן, אָונְטָעַן וּוְאַיְנָט
נִשְׁטַב קײַין פְּרַעַמְדָעַר, אוַיְבָעַן וּוְאַיְנָט נִשְׁטַב קײַין פְּרַעַמְדָעַר, “וּוְסִיאָ
דָּאוֹנָאָ”, אַיִּין טִיוּוּל.

דעָר "פֿעַט עַדְ".

(בּוֹיַו שְׁוֹן).

קלִוֵּיבּ דִידּ דִי בִּינְיָרֶר צְוֹאַמְעָן, מֵאַךְ פְּלַאַזּ, דַו הֻרְסַטְ? — אַ
מעַנְשּׁ דָּאַרְףּ אַנְקְוּמָעָן.

שְׁרָה.

אַ בִּיאָוּ נְאַכְּטּ זְוִיָּחּ זְיִיעַר קָאָפּ, אֲוִיַּחּ זְיִיעַר הַעַנְד אָוֹן פִּיסּ,
אַרְוִיְּפֶגֶעָקוּמָעָן אָוֹנוֹ דִי שְׁמָחָה פְּעַרְשְׁטַעַרְעָן ... (קוֹקַט אֲוִיַּחַדְלָעַן טִיט
אָפְשַׂוּ) עַס לוֹיָנְטּ טַאַקּ אַיבָּעַר אַזְאַ פְּעַדְעִירִינְשְׁלָאַצְעָרִין עַגְמַת נְפַשּׁ צָו
הַאֲבָעָן.

הַיְנַדְעָל

(צָו שְׁרָה'ן).

אַיךְ גַּעֲפַעַל אַיהֲן נִישְׁתְּ פָּאָר אַ נְקַבָּה, קַעַנְעָן זַי זִיךְ אַלְיַין
אַרְאַבְשְׁטַעַלְעָן.

שְׁלַמָּה

(מְאַקְטּ צָו הַיְנַדְלָעַן).

זָאָג אַיהֲרָ, אָזְזַי טַאַכְטָעַר קָעָן זַי אַרְאַבְשִׁיקָעָן. (צָו שְׁרָה'ן ח'לְעָ-
בָּעָן, זַי וּוּעָלָעָן גַּאנְץ גּוֹטָעַ גַּעַשְׁעַפְטָעַן מְאַכְלָעַן).

דעָר "פֿעַט עַדְ".

(גַּעַתְהַט צָו שְׁלַמָּה'ן).

מִין זִידְעָלָ, דַו הֻרְסַטְ? — (וּוַיּוֹוט אֲוִיַּחַדְעָר וּוַיּוֹבּ) זַי זִידְעָלָ, מִיר
צַעַנְעָן "פְּאַן בְּרַאַטְ", אַבָּעַר מִין טַאַכְטָעַר'ס נְאַמְעָן דַעֲרַמְאָן נִישְׁתְּ אַין
דיַיַּן מוֹילָ. דַו הֻרְסַטְ? (דַעְרַגְעַהַנְשּׁ זַיְךְ צָו אַיהֲן) זַי דַעְרַמְאָן נִישְׁתְּ, אָזְ
גִּישְׁתְּ וּוּלְ אַיךְ דִיר דִי גַעַדְעָרִים אוּפְשַׁנְיִידָעָן. דַו הֻרְסַטְ? זַי קָעָן
אַיךְ נִישְׁתְּ, דַו קַעַנְסָטְ זַי נִישְׁתְּ.

של מה.

וועל איך זי קענען, אַנְגָּשׁ בְּרָאָטֵס, נישט קיין וווײַטַּע משפהה...

דער "מעט ער".

(פֿאָקָּשׁ שְׁלֶמֶתְּן פֿאָרָּזְן הַאלְּלוֹן).

די געדעריט נעהם איך דרי אַרְוִיס... אין פֿנִים אַרְיִין פֿאָטֵשׁ מִיר,
מייט די פֿיס קָאָפְּיעַ מִיר, אַבְּפַר מִין טָכְּטָעָרִיס נָמָעַן זָלְסָטַט דוֹ
גִּישְׁטַט דָּעַרְמָאנְגָּעַן. (וַיְיִרְיַּסְעֵן זָרָךְ).

שרה

(לְיוֹפְּטַט צָו)

אַ בְּרָאָךְ אַיְזָן מִיר נִישְׁטַט גַּעַשְׁעָהָן! אַנְיִידְעַגְּשַׁטְּעַלְּטַט קְרִיעַגְּעַן זִיךְּ
מייט אוַיסְּטוֹוֹרְפַּס, דָּאַ קְעַן נָאָךְ אַמְּעַנְשׁ אַנְקוּמוּן צָו גַּעַהָן, וּועָה אַיְזָן
מִיר, יַעַקְלַ, רַיְאַלְיַ, דָּעַרְ סְוּפַר ... יַעַקְלַ, יַעַקְלַ, גַּעַדְעַנְקַ אַן גָּאָטַט
(שְׁלַעַטַּט אַיְתָם אַחֲוָעַק) וּוֹאָסַטַּהְוָט זִיךְּ מִיטַּ דִּיר? עַמְּהַעַרְעַן זִיךְּ שְׁוּעַרְעַן טְרוּטַט
פָּזַן שְׁטִינְגָּעַן אַיְזָן דִּי טְרוּטַט. שְׁרָהַ רְיוֹכַט אַחֲוָעַק דָּעַם (פֿעַטְעַרְ). יַעַקְלַ, יַעַקְלַ, רַיְאַלְיַ
אַלְיַ גַּעַהָטַט, דָּעַרְ סְוּפַר גַּעַהָטַט, אַ חְרַפָּה אַוְן אַ שְׁאַנְדַּט פָּאָרַט לְיוֹטְעַנְ

דער "מעט ער".

גִּינְן, דָּא אַוְיִפְּצַן אַרְטַט... (הַאלְּלָטַט נָאָךְ שְׁלֶמֶתְּן).

רַיְאַלְיַס קְוָל

(אַיְזָן דָּעַרְ טְהַרְיַ).

זִיְּטַ מְוחָלַ, סְוּפַרַ, דָּאַ וּוֹאוִינְטַ דָּעַרְ בְּעַלְמָהָנָן. (וַיְיִוְיַּט זִיךְּ אַיְזָן
טְהַרְיַ, אַרְיוֹנְשְׁטָעַקְעַנְדָּרִיגַ צְעוּרָשַׁט וַיְיִנוֹסְעַן קָאָפְּ טְוַיְתַט דָּעַרְ לְיַולְקָעַ). וּוֹאָסַטַּ אַיְזָן דָּאַ
פָּאָרַט גַּעַרְדָּעַרַ, בַּיְיַ אַ בְּעַלְמָהָנָן דָּאָרְףַּ זִיְּנָן שְׁשָׁוָן וּשְׁמָחָה אַיְזָן דָּעַרְ
שְׁטוּבַט, נִשְׁטַט מַעַן קְרִיעַגְּטַט זִיךְּ. (נִעהַטְטַט צְרוּקַט זִיךְּ אַיְזָן אַרְיִין) זִיְּטַ
מוֹתָלַ, סְוּפַרַ. (דָּעַרְ "פֿעַטְעַרְ"), דָּעַרְהַעַנְדָּרִיגַ רַיְאַלְיַס קְוָלַ, לְאֹוֹשַׁטַּט נָאָךְ שְׁלֶמֶתְּן.
שְׁרָהַ לְיוֹפְּטַט צָו אַוְן שְׁטַעַקְטַט אַרְיִין שְׁלֶמֶתְּן אַ שְׁטִיקַט פֿאָפְּיַעַרְעַן גַּעַלְדַּרְ, וּוּלְבָעַסְטַט זִיךְּ הַאַטְטַט

טון זאך ארייטנונגסטען, שטופט זוי ביידער, שלמהן אונן הינדעלען, צו דער טהיר אפ; דיו לעכטע טראפען זיך אין דער טהיר מיטן סופר אונן ר' אלין, וועלקע רוקען זיך אפ פאר א נקבה אונן לאווען זוי דורך).

של מה

(זו הינדעלען, ביום ארויטנונגה).

זעהטט, מיט וואס פאר א ליטט ער חברט זיך היינט ... ווארט, ווארט, ער ווועט נאך א דאזאָר אין שטאָדט ווערטן. (געבען אפ, ואגעגען דיג עפֿעט נאך אין הווי).

ר' אלין. דער סופר. די פַּאֲרִינְגָּע.

ר' אלין

א גידיג יודעל, א דוקט, רעדט פלונק. מאָלענְגִּיג דערבי בעועגעונגנען מיט דיו הענד צו'הנפֿנְדִּיג זיך, הייש אוד דרייסט, איבערצעיגט אין זיך. זייט מוחל, זייט מוחל, סופר, (אין דער שטיל צום, פֿעַטְעַר) מיט שרהן) איהר דאָרְפְּט אַיִּיך שוין פִּיהָרָעָן אַבְּיִסְעָל אַנְשְׁטָעַנְדִּיגָּעָר, עס אין שוין צייט, מענטצען קומען ...

דער סופר

(קומט אַרְיָין, אַ חַוִּיכָּעֵר. אַלְטָעָר יָוֶר, ווֹן לְגַנְגָּעָר, דָּאָרְעָר קַעַרְפָּעָר הַיְלָט זיך אין אַ ברְיָוּתָעָן חַאְרָלָט אַיִּין, אַ לְאַנְגָּעָן, ווֹוִיטָעָן, שִׁיטְעָרָע בָּאָרוֹ. טַאנְט בְּרִילָעָן אוּף די אַוְינְגָּעָן. הַאַלְטָעָר זיך קַאְלִיש אַונְגָּהָוִיטָנִיסְפּוֹל).

ר' אלין

(ווייזט אוֹף דעם "פֿעַטְעַר").

דאָס אַיִּז דער בָּעֵל מַחְנָךְ.

דער סופר

(שְׁאַרְעַקָּעָן צו אַיִּתְמָאָס דַּי חַאְנָר, אַגְּקוּקָעַנְדִּיג אַיִּתְמָאָס).

שלום עליכם, יוד.

דער "פֿעַטְעָר"

(גוט די האנד א קעגען, נישט זוּכָר, שרה רוקט זיך אָב אָן א זוּיט מיט דורך ארץ).

ר' אלוי

(יעצט זיך צום טиш, רוקט צו א שטוחל פֿאָרֶן סופר).
יעצט אין, סופר.

(זו דעם "פֿעַטְעָר").

זען דיך. (דער סופר יעצט זיך, פֿיו ר' אלין געגענאייבער טיש. דער "פֿעַטְעָר"— נישט זוכער).

ר' אלוי

(צום סופר).

דאָס איזו דײַר יוד, וואָס אַךְ האָב פֿאָר זײַגעטווועצען דאָס ספר-
תורה בעשטעלט. (ער רוקט זיך צו בְּרוֹנְטָן אָון גִּיעָסָט אָן דעם סופר. דערנְאָר
זיך קיין בן-זכר האָט ער נישט, וויל ער גָּאַט מהנה זיין מיט אָס פֿרְנָס
תורה. עס איזו אָמָּהָג בִּישָׁרָאֵל, גָּאנְצָן שָׁעָן— דְּלָרָף מען אַיהם מסיע
צו זיין... לְהִים, סופר (גוט אַיהם די האנד. צום "פֿעַטְעָר", געבענְדִּיג די
האנְד) לְחִים, בָּעֵל מְחֻנָּךְ, דו בִּיסְט דְּאָךְ הַיִּנְטָט דער בעל-שְׁמוֹה.

דער "פֿעַטְעָר" גוט צוּרֵק די האנד נישט זוּכָר. ר' אלוי טרינקְט. שרה
דעַרְנְעַהְגַּט זיך צום טיש אָון רוקט צו ר' אלין איינְגַּעטְאָטָם. דער "פֿעַטְעָר"
zieht זיך בְּיִם קָאָפְּטָעָן אָון ווּינְקָט צו אַיהֲרָ, או זיך זיך ערְוִוִּיטְעָרָן).

ר' אלוי

(נַאֲכֵן טְרִינְקָעָן).

טרינקְט, סופר, (צום "פֿעַטְעָר") טרינקְט, בָּעֵל מְחֻנָּךְ, דו דְּאָרְפְּסָט
דְּיךְ הַיִּנְטָט מְשֻׁמָּח זיין, גָּאַט האָט דְּיר גַּעַהְאָלְפָעָן. קענעט אָסְפְּרָ-תוֹרָה
שְׁרִיְבָּעָן, עס איזו אָגְרְוִיסָּעָן מְצָהָה, אָגְרְוִיסָּעָן מְצָהָה.

נאט פון נקמה

דער "סופר"

(האלט דאס כום און דער האנدر, צו ר' אלין, אויפן "פֿעַטְעָר").
ווער איזו דער יוד?

ר' אלין.

וואס איזו דער חילוק? איזו ער נישט קיין למדן, אלע
מווען דען זיין למדנים? איזו יוד וויל מקיים זיין אמזהה, דאך מען
אייהם מקרב זיין. (עומ "פֿעַטְעָר") טריינק לחיים, זיין דיך ממשה.

דער "סופר".

וועט ער גאר וויסען, ווי זיך מיט אַסְפֵּר אומצוגעהן?

ר' אלין.

ווי הייסט ער וועט נישט וויסען? ער איז דאך איזו יוד, און וועל-
דער יוד וויסט נישט, וואס אַסְפֵּר-תורה איזו? (טריינק) לחיים, לחיים...
זאל גאנט געבען ישועות טובות אויף יודען.

דער "סופר".

(NEYT DI HANDE DUM "PATEUR")

לחיים, בעל מהנט... (אנט איהר אונ) זאלסט וויסען, אַסְפֵּר-תורה
אייז אַגראיסע זאך, אויף אַסְפֵּר-תורה שטעהט געשטייצט די גאנצע
און יעדעס ספר-תורה אייז פונקט איזוי ווי די לוחות, וואס זענען אראָב-
געבעבן צו משה רבינו פון באָרג סיני אראָב. יעדער שורה ווערט
געשריבען איין ספר-תורה בטורה וקדושה... און דעם הויין, וואו עס שטעהט
אַסְפֵּר-תורה, דאָרט געפינט זיך גאנט... מווע עס זיין אַבגעהיט פון יעדערע
טומאה... יוד, זאלסט וויסען איז אַסְתִּית...

דער "פֿעַטְעָר"

(ווערט דערשראָקען, שטאטעלט).

רבִּי... רבִּי... איך וועל זאגען דעם רבִּין דעם גאנצען אמת,

וועל איך זאגען ... איך בין איזנדייגער מענטש ... רבוי, איך האב מורה ...

ר' אלין.

(פאלט איהם אין די רירד אריאן, צום סופר).

דעך יוד איז אחור בתשובה דארף מען איהם מקרוב צו זיין,
עס איז א בפירושע גمرا, און ווי היסט ער וויסט נישט, וואס א
ספר-תורה איז? ר'אי דאך פארט א יוד. (צום, "פעטער") פאר א ספר-
תורה דארף מען דרכ-ארץ האבען, גורייס דרכ-ארץ האבען, פונקט
אווי ווי א גרויסער רב וואלט בייד אין שטוב געווען. מען טאָר
ニישט רידיען קיין עוזת-דיגיקיט אין דעם שטוב, וואו עס שטעהט א
ספר-תורה, און מען מונו זיין אַבעגעהיט מיט צניעות. (עדעת צו שרהֶן,
קוקענדיג אין איהר, נאָר נישט אויף איהר) אַашה דארף זיך נישט אויפידעקען
די האָר אין דער שטוב, וואו עס שטעהט אַסְתָּה ... (שרה שטוף ויך
ארונגעער די האָר אונגעערן שייטעל) טאָר נישט צוגעהן צום ספר-תורה מיט
נאָקעטע הענד. פאר דעם, אין דעם הויז, וואו עס שטעהט אַסְתָּה
תורה, געשהט קיין שומ שלעלטס נישט, עס איז שטונדייג עושר
והצלחה, און עס היהט אַפְּ דעם מענטש פון אלדעם בייז (צום סופר) ווי
היסט, ער וויסט נישט? זענען דאָך יודען ... (שרה שזקעלאַט צו מיטן קאָפּ).

דעך סופר.

ר' יוד, איהר הערט, אויף אַסְתָּה תורה שטעהען אַגאנצע וועל-
טען, אין דער ספר-תורה איז דער גאנצעער קיומ הײַדות, מיט איזן
וואָרט, חיליה, מיט איזן וואָרט קענט איהר דאס ספר-תורה פערשע-
מען און עס קען, חיליה, קומען אַגורייס אונגלייך אויף אלע יודען,
דוחמאָן לצלן!

דעך, "פעטער"

(שטעלט זיך אויף פון טיש).

רבוי, איך וועל אלין זאגען ... רבוי, (גענט געהנטער צו) איך וויס,
איהר זענט אַהייליגער יוד, איך בין נישט וווערט, אָן איהר, רבוי,

נאט פון נקמה

אַלְלָת זיך געפֿיגען דא... אונטער מײַן באָלְקָען... רבִּי, איך בין אַזְינְדִיגָעֶר מענֵש, זי (וַיֹּוֹיֶס אַזְיָפֶן וַיְיַבֵּ) אַיְז אַזְינְדִיגָעֶר מענֵש, מיר טָאָרָעָן זִין נִישְׁתְּ צְרוּרָהָעָן צו אַסְפָּר-תּוֹרָה... רבִּי, דעריגען... (וַיֹּוֹיֶס אַזְיָפֶן טָהָיר לִינְקָס) פָּאָר אַיְהָר, רבִּי, (גַּעֲהָת אַרְיוֹן אַיְז רַבְּכָה/לִיעָם צִימָעָר אַן פִּיהָרֶט אַרְיוֹיס רַבְּכָה/לִעָם בַּי דער האָנָד. וַיַּאֲלַלְתָּ אַן דער האָנָד אַסְמָעַט קְלִיְידָעָל פָּוּן אַסְפָּר-תּוֹרָה, אַזְיָפֶן וּעְלְבָעָן וַיַּהַפֵּט אַמְּנָנָ-דָוָר אַוִיס מִיט נָאָלָר-שְׁטָעָן) רבִּי, זי (אַזְיָפֶן רַבְּכָה/לִעָם) מַעַג מִיט אַסְפָּר-תּוֹרָה אַומְגָהָן, זי אַיְז אַזְוִי כְּשָׂרָ, וַיַּי אַסְפָּר-תּוֹרָה. פָּאָר אַיְהָר, רבִּי, האָב אַיך זָאָס סְפָר-תּוֹרָה בעשְׁטָעלָט, (וַיֹּוֹיֶס אַזְיָפֶן אַרְבִּיטָה) זְעוּהָט, רבִּי, זי הַעֲפֵט אַוִיס אַסְפָּר-תּוֹרָה פָּאָרְן סְפָר-תּוֹרָה סְפָר-תּוֹרָה... זי, מַעַג, רבִּי. אַיְהָרָה הענד זְעַנְעָן פְּשָׂרְעָה הענד. אַיך, דָבִּי, (קְלָאָפֶט זַיְתָן אַזְיָפֶן האָרֶיך) אַיך וּוּעַל זַיך נִישְׁתְּ צְרוּרָהָעָן צו אַיְיעָרָסְפָּר-תּוֹרָה... זי, (אַזְיָפֶן וַיְיַבֵּ) זַי וּוּעַט זַיך נִישְׁתְּ צְרוּרָהָעָן צו אַיְיעָרָסְפָּר-תּוֹרָה... זי, רבִּי, (לִיְוָגָט דַי האָנָד אַזְיָפֶן רַבְּכָה/לִעָם קָאָפֶן) זַי וּוּעַט דָעָר-מִיט אַומְגָהָן, בַּיְ אַיְהָר אַין שְׁטִיבָעָל וּוּעַל אַיך דָאָס סְפָר-תּוֹרָה שְׁטָעָלָן, חַתּוֹנָה האָבָעָן, אַרְיוֹיס פָּוּן מִין הוּא — נַעַם דַיְר דָאָס סְפָר-תּוֹרָה/לְעָמִיט מִיט דַיְר צו דִּין מַאן...

ר' אל,

(צום פַּעַשְׁעָרָה).

דאָס היִסְט, דו מִינִיסְט, אֹז דו ווּעָסְט חַתּוֹנָה מַאֲכָעָן דִּין בְּתוֹלה,
זְוּעָסְט דו אַיְהָר דָאָס סְפָר-תּוֹרָה נַדְן גַּעֲפָעָן, וּוֹאָס, נַיְינָ?

דער פַּעַט עָרָ.

ר' אלִי, אֹז מִין טָאָכְטָעָר ווּעַט חַתּוֹנָה האָבָעָן, וּוּעַל אַיך אַיְהָר
נַדְן גַּעֲפָעָן, אַסְכַּגְעָל נַדְן אָנוֹן וּוּעַל זַאגָעָן צו אַיְהָר אֹזְוֵי: דו גַּעַת
אַרְיוֹיס פָּוּן דִּין טָאָכְטָעָנָס הוּאָז אָנוֹן פֻּעָרְגָעָס... פֻּעָרְגָעָס דִּין טָאָכְטָעָן...
פֻּעָרְגָעָס דִּין מַאֲמָעָן... אָנוֹן האָב פְּשָׂרְעָה קִינְדָעָר, יְוִדִּישָׁע קִינְדָעָר,
אַזְוִי וַיַּיְדָע יְוִדִּישָׁע טָאָכְטָעָר. אַט וּוֹאָס אַיך וּוּעַל זַאגָעָן צו אַיְהָר.

ר' אלִי,

דו ווּילְסְט, הִיְסְט עַס, דָאָס סְפָר-תּוֹרָה אַחֲתָן-מַתְנָה דִּין טָאָכְטָעָר/ס

חנן שענגן, וואס, ניין? (זו דעם סופו) זענת איהר. ר' אהרן, עס זענען נאך פערהאנען יודען אויף דער וועלט; א יוד האט א טאכטער לאזט ער שריבען א ספר-תורה פארין חנן וועגען ... ווי שען איי דאס, ווי גוט איי דאס, איך זאג איך, ר' אהרן, או דאס יידישקייט... איז דאס יודיש... אך—אָח... (קלאטט מיט די ליפען).

דער "פֿעַט עַדְ"

(פיחרט צוירק אריין רבכה לען אין איהר צימער, מאקט צו די מהיר נאך איהר).
רבי, פאר איך מג איך דאס זאגען, מיר זענען דאס אלין,
מיין וויב מג עט הערען. רבי, מיר זענען זינדייג מענטען. איך
וויס, גאט ווועט אוננו שטראפען, זאל ער שטראפען. האב איך א זארגן.
די פום זאל ער מיר אָראָבעגעמען, אָקָלִיקָע זאל ער מיך מאָלען...
בעטלען זאל איך אָרוּמְגָעָהן, נאָר מיט דעם נישט... (שטיילע) רבי,
או מען האט א זהן, און ער פֿאָסְקָדוּעוּט זיך — החפט איהם דער
טיוועל, אָבער אָטָאָכְטָעָר, רבי, אָטָאָכְטָעָר פֿערְזְוִינְדִּיגֶט זיך — איך ווי
די מאָמע אַין גָּרוֹב ווֹאָלֵט גְּזִוִּינְדִּיגֶט... בֵּין איך גענאגען אין היליגען
בֵּית-המדרשה אַרְיִין... בֵּין איך צוֹגְעַאנְגַּעַן צו דעם יוד (וויויש איזו ר'
אלין) און זאג צו איהם איזו: דו גיעפּ מיר עפּעס אָזְעַלְבָּעָס, וואס
זאל אָבהיטען מיין שטוב פָּונְן זינד... מאקט ער צו מיר: לאָן דיר
שריבען אָ ספר-תורה אַון שטעל עם דיר איך שטוב אַרְיִין. רבי, אוננו...
סִיְ ווי סִיְ דַּי נְשָׁמָה דַּעַם טִיוּוּל אַבְּיַעֲרַגְעַבְעַן... פָּאָר אַיהֲר, רַבִּי...
ביי אַיהֲר דַּעֲרִיגַעַן אַין שטיבעל ווּלְאָיך דאס ספר-תורה אַרְיִינְשְׁטָעָן
לען, זי זאל דערמיט אָומְגָעָהן... מיר — טַאָרִין נִישְׁט...)

(ר' אלו ביונט זיך איזו צום סופר און רערת עפּעס מיט איהם אין דער
שטייל, מאכענדיג דערביי פֿערְזְוִינְדִּיגֶט בעווענוגען מיט די הענד, וויאונדריג.
אווּטַען "פֿעַטְעָר". דער פֿעַטְעָר אַן שורה שטעעהן בַּיּוֹם טוֹש אַן ווּאָרטען...
פֿוּזָע...)

דער סופּר

(נאך א קורצען ישוב הדעה).

און וואו זענען בעלי-בתים? פֿבּוֹד-הමורה?

ר' אַלְיכִי.

מיר ווועלען געהן אין בית המדרש אַריין, מיר ווועלען צוועמען געהמען אַמנין יודען, עס ווועלען זיך שוין געפיגען יודען, וואָס ווילען מלכֶּבֶד זיין די תורה. (חויבט זיך אויף פָּנִים טיש אַונְגַּעט אַונְגַּעט רֵי גַּלְעִילֵּר, קלאַן. פָּעִינְדִּיגַּד דעם, „פָּעִיטְרָעַר“ אויף די פְּלִיעָצָם) נו, נו, גָּאָט ווועט העלפָּעַן, זיין דיַךְ משמח, בעל מהןְךָ, גָּאָט אַיז מקרב בעלי' השובות... נישקsha, וועסט אַויסטגעבען דיַין בְּתוֹלָה פָּאָר אַתְּלָמִיד חַלְט, וועסט געהמען אַארִיט יִשְׁיבָּה-בָּחוֹר פָּאָר אַנְ'אַיְדָּעַט, וועסט אַיהֲתָה פרנסה געבען, ער ווועט זִיצְעָן אַונְ...

לערבען אין די הײַלְיגַּעַת תורה, אין דעם זכות פָּנִים דער תורה ווועט דיַר גָּאָט מוֹתָחֵל זיין... (פְּוּיוּעַ) אַיךְ האָבָּשׂוֹן טאָקָע געקלעהרט וועגן דעם אַונְחָזְבָּאָט אַוְיְפַּן אַוְיְגַּע אַחֲוֹן — אַנְ'אנְטִיק, אַ פִּינְעָם קָאָפְּ... דער פָּאָטָעַר, זעהרד אַאַרְבְּלִיכְעָר יָודָ... (אַבְּהַאַקְּנְדִּי) אַסְכְּ ווילעט דוּ געבען דיַין בְּתוֹלָה נְדִין?

דער „פָּעַטְעָר“.

רְבִי, אַלְיכִי געהמעט מיר אַזְוֹעַק. די קָאָפְּאָטָע ווועל אַיךְ מיר לאָזְעַן אַוְיְטָהָוָן... אַלְיכִי... אַלְיכִי... אַונְ... דוּ קָעָן נִישְׁתָּה... דיַין מַעֲמָעַן... הַנְּגַטָּעַר צְרוּם ווועל אַיךְ זַיְשְׁקָעַן. נָא דֵיר דיַין עַסְעַן, דיַין טַרְינְקָעַן אַונְ לְעָרָן דֵיר דָאָרָט אַינְ דִּינְגַּע הַיְּלִיגַּע טְפָרִים... אַיךְ קָעָן דִּיךְ נִישְׁתָּה... דֵוּ קָעָן מֵיךְ נִישְׁתָּה...

ר' אלְיכִי.

עס ווועט שוין רעכֶט זיין. אין דעם זכות פָּנִים דער הַיְּלִיגַּעַת תורה... קומט, סופַר, קומט, בעל מהןְךָ, אין בית-המדרש אַריין. אַמנין יודען, ווועלען מיר זיך מיטְיַן ספר משמח זיין... (צום סופַר) זעהט אַיהֲרָה, ר' אהֲרָן, אַיְוד, חָאָטָשׁ עַר זַיְנְדִּיגַּט... פָּאָרָט אַיְוד, אַיְודִישׁ נִשְׁמָה—זַוְּבָט אַיְידָעַט אַתְּלָמִיד-חַלְט... (צום, „פָּעִיטְרָעַר“) נִישְׁקָה, נִישְׁקָה, גָּאָט ווועט העלפָּעַן... גָּאָט הָאָטָט לְיעַב בעלי'-תשובות, נָאָר צְדָקָה דָאָרָף-מַעַן טַהָוָן לְוּמְדִי-תורה; קָעָן מַעַן אַלְיַיִן נִישְׁטָה, מַוּזָּעָן אַתְּלָמִיד-חַלְט אַונְטַעְרְשִׁיטִיצָעַן, ווֹאָרוּם עַל תורה עַולְםָן עַומְדָן; אוַיְפַּן די תורה שטעהט

די ווועלט ... (צום צו ר) נישט וואָהָר, ר' אהָרָן? און פֿאָר וואָס דען נישט? (אייפֿן פֿאָטער) אַיךְ האָפֶן דאָךְ זיין פֿאָטער גַּעֲקָעָנֶט ... אַגְּאנֶץ אָרְבַּלְיָכָר יְודֵגְעָוֹן ... אַבעַל עֲגָלָה גַּעֲוֹעָן ... אַגְּאנֶץ שַׁעַנְעָר יְודֵג ... גַּלְיִיבֶט מִיר, גַּאֲט ווועט הַעֲלָפָעָן אָון דַעַר יְודֵג ווועט נַאֲך וווערטען מִיט יְודָעָן גַּלְיִיך ... (צום "פאָטער") נַאֲך דַעַר עַיקָּר אִיז, מעַן מוֹזִין אַז חַוּר בַּתְּשׁוּבָה בְּשִׁלְמָהָה, דַאֲסַ הַיִּיטָט, מעַן גַּעַת נִישְׁט אַוִיכָּפֶן דַעַם זַעַל-בָּעַן ווָעַג, אַוִיכָּפֶן ווּעלְכָעַן מעַן אִיז גַּעַגְגָעָן ... אָון מעַן שְׂטִיצָת אָונְטָעָר לְוּמְדִי-תּוֹרָה ...

דעַר "פֿעַט עַדְיָ"

(דרוייסטער, דער גַּעַנְעָטָר וְזַרְזַרְעָן).

לְפָנָו מִיךְ נַאֲך, ר' אַלְיָ, אַבְּיטָעָל אַוִיכָּפֶן לִיבְרַיְינָעָן, אָז אַיךְ זָאָל מִיְּן טַאָכְטָעָר אַשְׁעָנוּם נַדְןָן קַעַנְעָן גַּעַבָּעָן, אָז מִיְּן נַאֲמָעָן נִישְׁט יַעֲקָל טַשְׁאָפְּטַשְׁאָוִוִּיטָש, ר' אַלְיָ, אַוִיכָּפֶן אַיךְ מַאֲךְ נִישְׁט זַרְזַרְעָן דַאֲסַ "קְרֻעַ-זַעַל" ... אַיךְ ווּעל חַאנְדָלָעָן מִיט פֿעַרְדָה, ווּעל אַיךְ חַאנְדָלָעָן ... וְזַי מִיְּן טַאָטָעָ, עַלְיוֹ הַשְּׁלָמָה ... אַיךְ ווּעל מִיר אַשְׁטָאָל פֿעַרְלִיְיָעָן, פֿאָהָרָעָן אַוִיכָּפֶן לְאָוּוִוִּיטָשָׁעָר מַאְרָק, אָון מִיְּן אַיִּידָעָם ווועט זַיךְ דַאֲרָט, דַעַם זַיְנָעָן, זַיְצָעָן אָון לְעַרְגָּעָן תּוֹרָה. אַחֲרָיָים קַומָעָן אַוִיכָּפֶן אַשְׁבָּת — ווּעל אַיךְ מִיךְ אַט דַאֲ אַנְיְדוּרְזָעַצָּעָן אָון ווּעל מִיר אַיִּיסְהָרָעָן וְזַי מִיְּן אַיִּידָעָם לְעַרְנָט אָין דַי גַּמְרוֹת — אִיז נִישְׁט מִין נַאֲמָעָן יַעֲקָל, אַוִיכָּפֶן זַאָג לִיְעָגָן!

ר' אַלְיָ.

ニישקַהָה, נִישְׁקַהָה, גַּאֲט ווועט דַעַר הַעֲלָפָעָן, גַּאֲט ווועט דַעַר הַעֲלָפָעָן. נִישְׁט וואָהָר, ר' אהָרָן?

דַעַר סּוֹפֶר.

ווער קָעָן ווִיסְעָן? אַונְזָעָר גַּאֲט אִיז אַנְיָאל רְחוּם ווְחַנוּן — אַפְּבָעָר עַר אִיז אוֵיךְ אַנְיָאל נַוקְט וְנוֹטָר. (געַת אָרוּם) נָו, עַס ווּערְטָה דַאָךְ שְׁוִין שְׁפָעָט, לְאֹז מַעַן גַּעַהָן אִין בִּית-הַמְּדָרָשָׁ אַריִין. (געַת אָבָּ).

נאט פון נקמה

דער "פֿעַטְעָר".

וואס זאגט דער רבּי?

ר' אלֵי.

ニישקsha, נישקsha, גאַט וועט העלפֿען ... ער מוז העלפֿען ...
 קומ, קומ, בעל מהן, נעהם אַהֲיִם דאָס ספר-טורה בישמזה ושבון.
 (געחט, דער פֿעַטְעָר ווֹיְגַעַט זיך. ווֹיסַט נישט, וואָס צו מהן, ר' אלֵי בעמְערקט
 עס). וואָס, דו ווילסט נאָך עפֿעס דיין פֿלוֹנִית זאגען, אָז זיך זאָל אַגְּנָעַט
 גְּרוּיִיטען, ווען מיר וועלען מיטַן טַפְרָ קומען?

שֶׁרֶה.

(זו ר' אלֵי).

עַס אַיז אַנְגָּעָרִיט, ר' אלֵי, אַנְגָּעָרִיט.

ר' אלֵי.

נו, וואָס וואָרטַסְטו? דער סופְר אַיז שווין געגאנגען.

דער "פֿעַטְעָר"

(שטעטעהט בי דער מהיר, נישט זייןער, ווֹוַיְתָמְטַן פֿינְגָּעַר),
 זיך אַינְאיַנְעַם מיטַן דְּבִין אַיבְּעָר דער גָּס?

ר' אלֵי.

קומ, קומ, אָז גָּאַט אַיז דִּיר מוחל, זענען מיר דִּיר אַודָּאי מוחל.

דער "פֿעַטְעָר"

(עַנְטוֹוַיאָכְטִישׁ).

ר' אלֵי, אַיהֲר זענט אַ גוֹטְעָר רבּי, (שְׁפָרִיּוֹת אָוִס די הענד, ווַיְל אַיהם

אַרְוֹמֶנְהָמָעָן, דִּיעַרְמָנְטָזָיךְ, הַאלָטָזָיךְ צְרוּיָק). אַגְּוַטָּעָרְ רַבְּיָי ... זָאֵל אַיךְ שְׁוִין
צְאוּיְ לְעַבְעָן ... (געַהֲעָן אָפְ אַינְגַּיְנָעָם, עַם וּוּעֲדָת פַּגְּרָנָאָכָט)

שְׂרָה, נַאֲחַצָּרְ רַבְּקָה'לָע.

שְׂרָה.

(געַהֲמָט זְיךָ פְּלִינְקְ דַי שְׁטוּב צְוֹרְוַיְמָעָן, דַעַם טִישׁ גַּלְיָיךְ צְוַשְׁטָעַלְעָן, רַוְפְּטָ
אַן דַעַר צְוַוְיְתָעָר שְׁטוּב, צְוַוְיְהָלָעְן):
רַבְּקָה'לָע, רַבְּקָה'לָע, קָומְ מִיר אַרְיָין הַעֲלָפָעָן, מַעַן וּוּעַט דָאָךְ
בְּאַלְדְּ מִיטָן סְפָר-תּוֹרָה אַנְקָוְמָעָן צְוַוְיָהָן.

רַבְּקָה'לָע.

(וּוַיְיוֹת זְיךָ אַין דַעַר טָהָור . נִישְׁתָוּ זְיכָעָר),

דַעַר טָצְטָעָ אַין שְׁוִין בְּנִישְׁתָדָא ?

שְׂרָה.

נִין, רַבְּקָה'לָע, עַד אַיז גַּעֲגָנְגָנְעָן אַין בֵּית-הַמְּדָרָשׁ אַרְיָין מִיטָן,
רַיְאלִין, מִיטָן סְפָרָ, נַאֲךְ בָּעֵל-בְּתִים, דַעַר רָב וּוּעַט קָומָעָן.

רַבְּקָה'לָע

(וּוַיְיוֹת דָאָס סְפָר-תּוֹרָה-קְלִיְידָעָלָה).

וְעַהְטָטוּ, וּוְיַעַן אַיךְ הָאָב עַס אַוִיסְגָּעָה אַפְּטָעָן ?

שְׂרָה

(פַעֲרָנוֹמָעָן).

אַיךְ זַעַה, אַיךְ זַעַה. קַעַם זְיךָ אַוִיכָה, טַו זְיךָ אָן, דַי בָּעֵל-בְּתִים
וּוּעַלְעָן דָאָךְ קָומָעָן ... דַעַר רָב ...

רַבְּקָה'לָע.

אַיךְ וּוּלְ אַרְיוּפְרָוָעָן מַאֲקָעָן, זַי זָאֵל מִיךְ אַוִיפָקָעָמָעָן, אַיךְ הָאָב

נַעֲטָן פּוֹן נְקָמָה

אווי ליעב, או זי קעטט מיך אויך. זי פערקעטט מיך אווי שען,
אווי גלייך די האָר... איהרע הענד זענען אווי קיהל... (געחטט עפֿעט
אין האָנד און קלֶפֶט אֵין דער פָּדָלֶגֶע, רופענדיג): מאָנקע, מאָנקע!

שְׁרָה

(דערשְׁרָאָקָעָן) .

וואָס טהוטטו, רבקה/לע, נײַן, דער טאָטָע ווועט שרייען. עס
פָּאָסְטָ שְׁוִין נִישְׁתָּ פָּאָר דִּיר, דו זָאָלְסָטָ דִּיךְ חַבְּרָן מִיטְ מאָנקען,
דו בִּיסְטָ שְׁוִין אַ פָּלָה-מִידָּעָל, אַ בָּעַל-הַבְּתִישׁ קִינְד, מעַן רַעַדְתָּ דִּיךְ
שְׂדוּכִים, פִּינְעַ שְׂדוּכִים, מִיטְ לעָרָן-קִינְדָּעָר...

רְבָּקָה/לָע.

אַיךְ הָאָב אַוְוי לִיעַב מָאנְקָעָן .

שְׁרָה .

עס אַיְזָ אַחֲרִיפָה פָּאָר דִּיר צָוָה חַבְּרָן זִיךְ מִיטְ מאָנקען... דו בִּיסְטָ
אַ בָּעַל-הַבְּתִישׁ קִינְד, דו ווועסטָ דִּיךְ חַבְּרָן מִיטְ בָּעַל-הַבְּתִישׁ קִינְדָּעָר...
מעַן רַעַדְתָּ דִּיךְ שְׁוִין שְׂדוּכִים, פִּינְעַ שְׂדוּכִים, דער טאָטָע אַיְזָ גַּעַ-
גַּאנְגָּעָן דַּעַט חַתָּן וְעַהַן פָּאָר דִּיר, רַיְאָלִי הָאָט גַּזְזָאָגָט... (געחטט אַבְּ אֵין
דָּעַר צְוּוִיתָעָר שְׁטוּב אַרְיִין) מעַן דָּאָרָף זִיךְ אַגְּתָהָן, רַיְאָן אַרְמוֹוָאָשָׁעָן... די
גַּעַסְטָ וּוּלְעָן בָּאָלָד קְוּמָעָן...

רְבָּקָה/לָע.

אַחַתָּן, וּוֹאָס פָּאָר אַחַתָּן, מַאֲמָעִישִׁי?

שְׁרָה

(פּוֹן דָּעַר צְוּוִיתָעָר שְׁטוּב),

אַחַתָּן/דָּעָל — אַ גָּאָלָד, אַ פִּינְיָן לעָרָן-קִינְד, פּוֹן אַ שְׁעַנְעָר מְשֻׁפָּה,

(מאָנקע וּוּיוֹוט זִיךְ אֵין דָּעַר מְהִיר פּוֹן גַּעַנְעָנָאִיבָּר דָּעַר סְצָעָן, שְׁטוּקָתָ נָן).

ערישט אריין דעם קאָפַ, ווינקענדיג קאָקעט מיטֿן פונגער אויף רבקהּלען ;
רבקהּלע דערנעהנטערט זיך צו איהר הינטערוילעקס, ווינקענדיג צו מאָנקען .
אין שטוב הייבט אָן צו טונקלען).

ר ב ק ה ל ע .

(פֿאַלְט אַין מאָנקעם אָרְעָמֶט . רַעֲדֵת צו דָעַר מִוְתָעַר אַין דָעַר צוֹוִיטָעַל
שְׁטוּב אָרְיוֹן).

עַפְעַס אַ שְׁעַנְגַּר חַתָּן, מַאֲמַעַשִּׁי ?
(מאָנקע קוּשָׁט ווּליידענַשְׁאַפְּטָלִין).

ש ר ה

(פֿון דָעַר צוֹוִיטָעַר שְׁטוּב).

יאָא, טַאֲכַטְעַדְשִׁי, אַ שְׁעַנְגַּר חַתָּן, מִיטֿ צוֹוִי שׂוֹאַרְצַע פָּאהּלעַן .
אנַאֲטַלְאָסִין קַאֲפַאֲטַעַל מִיטֿ אַ סְּאַמְּעַטְעַן קַאֲשַׁקְעַטְעַל, ווֵי אַ רְבַּ גַּעַחַת
עד אַנְגַּעַתְהָוּן, עד אַיְז אַ רְבָּס אַ זְוָהָן, רְיָ אַלְיָ הַאָט גַּעֲזָאנְט .

ר ב ק ה ל ע .

(אין מאָנקעם אָרְעָמֶט, גַּלְעַטְעַדְיִיג מאָנקעם באָקָעַן).

וּוְאוּ וּוְעַט עַר זִין, מַאֲמַעַשִּׁי ?

ש ר ה

(פֿון דָעַר צוֹוִיטָעַר שְׁטוּב).

דיָאָרט, דַעֲרִינְעַן בַּיְ דַיר אַין שְׁטַיבָּעַל, ווּוְאוּ דָאָס סְפַר-אָרוֹהָה וּוְעַט
שְׁטַעַהָן, וּוְעַט עַר דיָאָרט וּוּאוּינְעַן מִיטֿ דַיר אָוָן לַעֲרַעַן אַין דַיְיִ-
לִיְגַע תּוֹרָה .

ר ב ק ה ל ע .

(אין מאָנקעם אָרְעָמֶט).

וּוְעַט עַר מִיךְ לִיעַב האָבָעַן, מַאֲמַעַשִּׁי ?

ש ר ה

(וַיְהִי פֶּרֹהָעַר).

זעהָר, טאָכְטָעָרְשִׁי, זעהָר. עַטְצָן ווּעַטְחַבְּעַן אַרְעַנְטְּלִיכְעַן קִינְדָּעַר,
פְּשָׂרְעַן קִינְדָּעַר ...

(אֵין דָעַר צִוְּתָן, ווּעַן וַיְהִי רַיְדָעַן, פָּאַלְטָן דַי פָּאַרְהָאָנָג זעהָר לְאַנְגָּנוּם, אַיְבָּעָר,
לְאַזְוְנְדָיָג דַי שְׁפִילְעַנְדָע אֵין דָעַר וּלְבָעַר פָּאָזָעָן).

(פָּאַרְהָאָנָג).

צוֹוִיתָעַר אֲקַט

סֵצָעַנָּע.

אין קעלער-שטווב.

אֲנוֹתָעַ קָעַלְעָר-שְׁטוּב אֲיָן אֲגַאלְטָעַר גַּעֲבִירָעַ. אֲטִיעַפְעָר אַוִיסְגָּעַ-
וּוְעַלְבְּטָעַר בָּאלְקָעַן. הָאַרְתָּ בַּיּוֹם בָּאלְקָעַן — צְווֹויִ טְוֻעָפָע, נִוְרִיגָע
פָּעַנְסְטָעַרְלָעַךְ מִוֵּת פָּאַרְהָאַנְגָּלִיךְ אֲוֹן בָּלוֹמְעָן-טָעַפְעָזָעַן אַוְיְגַעְעַפְעַנְטָעַנְט
אֲוֹן עַס רַעַבְעַנְטָעַד דָּוָרָק זַיְ אַרְיוֹן ... אֲטָרְעַפְעָ אַרְיוֹף צַוְּעַדְרָהִיר, וּוּלְ-
כְּבָעַ אֲיָזְ גַּעַמְאַקְטָעַ אֲיָן דָּעַט אַדְתָּ, וּוּזְ שִׁיעָקְ-גַּעֲבִירָעַ. דַּי עַרְשָׁטָעַ הָעַלְפָט
פָּוּן דָּעַרְ טָהִיר אֲיָזְ אַוְיְגַעְעַפְעַנְטָעַ אֲיָן דָּעַרְ נַאֲקָטְ אַרְיוֹן, פָּוּן וּוּנְגָעַן עַט
שְׁרוֹפָט אֲזִינְדָּעַטְלָעַל אַזְהָעָר. אֲיָן הַוְנְטָעַרְגָּוֹנְדָר — אַיְינְגָעַ, גָּאנְעַ
קָלְיְוָעַ, חָדוֹרְבְּלָעַךְ, אַבְגָּעוֹנוֹנְדָרְעַט אַיְינְסָ פָּוּן דָּעַט צְוַיְוָעָטָן מִוֵּת דִּיבָעַ
וּוּנְגַטְלָעַךְ, פָּעַרְהָאַנְגָּגָעַן מִוֵּת דִּיקָעַ שְׁוֹאַרְצָעַ פָּאַרְהָאַנְגָּגָעַן. אֲיָן פָּאַרְהָאַנְגָּגָעַן
אוֹזְ אַוְיְגַעְעַדְעַקְטָעַ, — אֲיָן דָּעַט צִוְמָרְעַל שְׁמַעְתָּה אֲבָעַט, אֲזָשְׁ-טִישָׁ,
אֲשָׁפְנָעַל אֲוֹן מִיְּדָעַל-גַּעַשְ׀ירָ, מִוֵּת אֲקָלְיְעָרְטָ נַאֲקָט-לְעַמְּפָעָל. דָּאַט
מַעְבָּעַל פָּוּן דָּעַט קָעַלְעָר-שְׁטוּב בָּעַשְׁתָּעַחְתָּ פָּוּן אַיְינְגָעַ קָאַנְאָפָעָס, טִישָׁ,
בָּעַנְקָ, קָאַרְטָעַן-טִישָׁלָעַךְ. דַּי וּוּנְטָזְנָעַן בָּעַהָאַנְגָּגָעַן מִוֵּת שְׁפִוְגָּלָעַן,
בָּעַפְזָטָט מִוֵּת בִּילְגָעַר גָּאַלְאַנְטָרְרָיִ, פָּרְוַיְעָן-פִּילְדָעָר אֲוֹרְיְזָעַן-צְוַיְוָעַן, דַּי
וּסְ ... אַוְיִקְ אַיְינְגָעַ פָּוּן דַּי קָאַנְאָפָלָעַךְ לִוְגָנָה שְׁלָמָה אַוְיְגַעְעַזְוִינְגָעַן, דַּי
לָאַנְגָּעַ שְׁתוּ�וּגָל זַוְגָעַ דָּעַרְגְּרִיאַבָּעַן בַּיְזַ אֲזַוְּיְוָעָטָן בָּעַנְקָעַל, עַרְ
שְׁלָאָפָטָ, פְּרִיהַלְיְוָגָס-גַּאֲקָטָ. דַּי שְׁטוּב בָּעַלְיְכָטָעַשְׁ אֲגַרְוִוָעַר הָעַנְגָ-לְאַמְּפָטָ.

שלמה, נאכעהר הונגעעל.

הינדעל

(קומט אריין, שטעהט א מינוט אויף די טרעס און קווקט אראב אויף שלמהין.)
וַיֹּאמֶר אֵין אֲלִיכָּתָע טָהָר אַרְמוֹגָעַהוּלָה, קַאֲקַעַת גַּעֲקָלִידָה אֵין אֲלִיכָּתָע
קְלִיָּה, אֲנוֹשָׁת פָּאַמְעַנְדָּע לְוַת אַיהֲרָע וְאַהֲרָען. גַּעַת אַרְומָה אֵין שְׁטוּב, קְלָאַפְעָגָן-
דִּיגָּמִיט דַּי פִּס, כְּדַי שְׁלָמָה וְאֶל זֶה אַוְיפּוּעַקְעָן.)

שלמה

(וועקט זיך, קווקט זיך אַרְומָה).
דו ביזט עס? ווֹאָס נִשְׁתָּחַת אֵין דְּרוּיטָען?

הינדעל.

עס האָט אַנְגַּעַהוּבָעָן צָו רַעֲגָעָן.

שלמה

(אויפּוּצְעַנְדִּיג אַוְיפּוּצְעַנְדִּיג אַוְיפּוּצְעַנְדִּיג).
עַנְטַפְעַרְטַ מִיר גָּאָר, פְּרִיצְטָע? הָאָט זֶה שְׂוִין מִיר אַיבָּעָד-
גַּעֲבעָטָען?

הינדעל.

אייך בין גָּאָר נִשְׁתָּחַת בְּרוֹגוֹ גַּעֲווּן.

שלמה.

אַזְוִי... אָזְדוּ וּוַילְסָט, קַעַנְסָט דוּ וּוַיְמַטָּר אוִיךְ בְּרוֹגוֹ זִין.
(ליינט זיך צוֹרִיךְ).

הינדעל

(קוקט זיך אום. לוייפט צו צו א פאָרדוֹבָּג און האָרֶבֶּט זיך אַיִּין, לוייפט צו צו שלמהן).

שלמה, איך וועל פון דאָצען נישט אַוועְקָגָהָן. זעה, יעצט זענען מיר אלַּיְין, קיביגער הערט אונז נישט, זאג מיר, אַזְוִי ווי עס אַיִּין דאָגאנט אַזְוִי דער וועלט, זאג מיר, מײַנט מיט אַנְאָמָת צו שטעלען?

אַחוֹפה?

שלמה.

געה, פריז'טע, מאָך דיר קנייפלעָך אַין העמד, און בעקלָאָג דיך דערנָאָך פֿאָרֶן "פֿעְטָעֵר", אוֹ איך נעהם ביִי דיר דאס גאנצָע געלָד צוועָק. דוֹ האָסְט דיר נישט, פֿאָר וואָס אַקְאָפְּעָלָש צו קִיְּפָעָן ...

הינדעל.

יאָ, איך האָכְבָּג גענָאָגָט. עט האָט מיך געקרענְקָט, אָונְטָעָרָן האָרֶץ געשנְטָעָן. דאס העמד פון לַיְּבָּעָט דוֹ מיר אַרְאָב אַוְן דוֹ קִרְיכָטְטָס צוֹ דער געלָעָר צוֹיג ... דאס פֿרְצָוָף וועל איך אַיהֲר מיט פֿעְטָרָאָל בע-גיסעָן. מעָן שְׁפִּירָט דאָך אַיהֲר פון מולָל. ווי קעָן מעָן ביִי אַזְעָלְכָעָס שטעהָן? אוַיְּסָגְעָזָבָט זיך אַסְחָוָה!

שלמה.

טוֹרְעָטָט אָבָּא? גַּיב איך דיר אַפְּלָעָט צוֹוְשָׁעָן די אַיְּגָעָן, זעהָט דוֹ דיַיְּלָטָעָר-בָּאָכָעָ פֿאָר זיך!

הינדעל.

שלָאָג, שנײַיד פֿאָסָעָן פון מַיְּין לַיְּבָּעָט ... (רוַיְּסָט אַרְאָב דעם אַרְבָּעָל פון אַיִּין האָכְבָּג אַוְן ווַיְּוַיְּט) בָּלָאָהָעָ פֿלְעָקָעָן האָסְט דוֹ מיר געמאָכָט. (רוַיְּסָט דעם אַרְבָּעָל פון דער אַזְוִיְּטָעָר האָגָד) נָאָ דִּיר, שְׁנוּיִיד, קְנוּיִפְּ, נָאָר זְאָגָעָן זְאָלָטָט דוֹ מיר, דָאָ אַוְיְּפָעָן אָרֶט, אַזְוִי ווי דוֹ גַּעַדְעָנְקָסְטָט דיַיְּן טָאָטָעָן אַיִּין קְבָּרָ אַזְוִי ווי דוֹ זְאָגָסָט קְרִישׁ נָאָךְ אִיהָט — וּוְילָטָט טָאָקָעָ אַוִּיפְּ דעם רַעַכְּ?

טעָן אַמְּתָט מִיר חַתּוֹנָה האָבָעָן?

של מה

(ליגענדיגו).

איך הָאָב אַמְּאָל גַּעֲוֹאָלָט. נָאָר הִינְנֶת וְוֵיל אַיך נִשְׁתָּט.

ה יִבְדּ עַל

דָּאָרָף מַעַן נִשְׁתָּט. אַט אָזְיַה הָאָב אַיך לִיעַפּ. נָאָר נַאֲרָעָן זָאָלָט דָּו נִשְׁתָּט. וּוְילָטְט גַּעַלְד — זָאָג, אַקְאָפְאָטָע — נָאָדָר. נָאָר צָו גַּעַנְאָרָעָן וּוְאָס הָאָסָט דָו? (עַרְוּוַיְתְּעַרְטָט וְזָר פָּוּן אַיהֲתָם).

שְׁלָמָה.

נִשְׁקָשָׂה, חַזְגִּים זַעֲגָעָן דָּא אָוִיכָּ דָעַר וּוּעַלְתָּ, וּוּעַסְט פָּאָקָעָן אַהֲלָט.

ה יִבְדּ עַל

(אוֹיפְּרוּקָעָנְדִּיגְוִי פִּזְרָהָאָנְגִּפְּן אַיהֲרָ צִימָעָרְלִי).

וּוְאָס הָאָסָט דָו דִּיר דָעַם קָאָפּ אַוִּיסְצְׂדוֹאָרָעָן פָּאָר מִינְעָט זַעֲגָעָן?

שְׁלָמָה.

וּוְילָטְט נִשְׁתָּט, דָּאָרָף מַעַן נִשְׁתָּט. (פְּוּיוּעַ) נָו, וּוּסְטָט חָאָטָשׁ נָאָךְ וּוּעַלְעָן אַגְּלָאָז טָהָהִי דָעָרָלָאָנְגָעָן?..

ה יִבְדּ עַל

ברענָגֶט אַיהֲתָם אַרְיוֹן אַגְּלָאָז טָהָהִי פָּנִין אַיהֲרָ שְׁטִיבָעָלָ, שְׁטָעַלְטָ אַזְוֹפְּן טִישׁ. אַלְיָוּנָהָט וְאַב צָו זִיך אַיְהָרָ צִימָעָרְלִ, זַעֲצָט זִיך אַגְּנוּדָעָר בַּי אַיהֲרָ קָאָסְטָעָן, וּוְכַט דָּאָרָט אַיְהָט. נָאָך אַקְלִינְגָעָ פְּוּזָע, פָּנִין אַיהֲרָ חַדְרָאַלְ). אָזְיַה, אָזְיַה זִיך דִּיר גַּעַפְעָלָעָן, נָו ... נָו ... וּוּסְטָט דָו יַעַצְטָ הָאָבָעָן אַגְּעַטְעַטְסָ, הָאַנְטִיכָעָר צָו קוּיְפָעָן — דִּין וּוּיְבָעָלָט בְּרוּסְטָעָן אַגְּזָחָטִי. הָלָעָן, צִיהָן אַיהֲרָ לְאַזְעָן אַרְיִינְשְׁטָעָלָעָן אָוִיכָּ שְׁטָאָלְצָעָן זִיך אַרְוִיפָ-

נָא זֶ פָּנָן נְקַמָּה

שטעלען, און ווועסט דיר אַ קַּאֲטָאַרְגִּינְקָעַ קִיְּפָעַן אָוֹן אֵין הוַיְפָעַן זַי
אַרְיוֹמְפִּיהָרָעַן, וַיְיִזְעַן סְגֻּעוּעָרָקָן. אַ שְׁעַנְעַר קַּאֲטָאַרְגִּינְאָרָשָׁן, כְּלַעֲפָעַן.
אֵין ווועל דיר אַיךְ אַ צּוֹיִינְדָּר פָּוָן פָּעַנְסְּטָעָר בְּרַאֲבּוֹאַרְפָּעַן.

שְׁלָמָה.

הַאֲלָט סְפִּיסָּק, זַאֲגַ אַיךְ דִּיר ...

הַיְבָדָעַל.

אָוֹן אָוֹן נִישְׁתָּ, וּוֹאָס ווּעָס דָו מִיר טְהָוָן?

שְׁלָמָה.

אַנְפָאַטְשָׁעָן.

הַיְבָדָעַל.

אָ, אָ, הַיְנָט פָּאַטְשָׁטָם מָעַן נִישְׁתָּ, הַיְנָט גִּיט מָעַן בָּאָר פָּעַטְשָׁ מִיט
מְעַסְעָרָס צְוֹרִיקָן.

שְׁלָמָה.

(שְׁטָעַלְמָט זַיְךְ אַוְיָף).

וּוְעָד דָּאָס אַזְׁעַלְכָּעָס? (נְגַהַת אַרְיוֹן צַוְּחָה אַנְצְּמָעָה) וּוְעָד דָּאָס
אַזְׁעַלְכָּעָס? וַיְיַהְאֶלְתָּעַפְעַם פְּלִינְגָּק אַין קַאֲסְטָעָן) וּוֹאָס הַאֲסָטָם דָו דָאָס אַזְׁוֹנִינָס
וּוֹאָס דָו בַּעַהְאַלְטָטָט עַס אַזְׁשָׁ אַין דָעַר זִיְדָעַנְעָר בְּלוֹעָן?

הַיְבָדָעַל.

וּוֹאָס גַּעַתָּט עַס דִּיר אָן?

שְׁלָמָה.

וּוַיְיַזְעַן, זַאֲגַ אַיךְ דִּיר! (רוִיסְטָזְטָז מִיט אַיְהָר, רַוִּיסְטָזְטָז פָּוָן אַיְהָר הַגְּנָדָה)

דויטש בעז איז. ער קומט פון דעם ציטערל איז. גו, זאל מען אַקָּאַרְשֶׁט זעגן. (ער צויריסט די בעז מיט אִיטעט, עם פֿאַלְט אַרְיוֹס פון אַירְהָר אַ פֿאַטָּא-דְּראַפְּיעַ). אהא, משה לע שלאַסְעַר, ער זאל דער גְּבִיר זִין? פון וועגן אַן בִּיסְטָו. זאָס מיט אִיהם "פֿאנַ-ברְּאַט" גְּעוּוֹאַרְעַן? (געטעט אַרְיָן צו אַיהֲר אֵין צִימְעָל).

הינדאַל.

וואָס געהט עס דִּיך אָן?

של מה.

אָט וואָס ס'געהט מִיך אָן... (ער פֿאַטְשֶׁט זו אַוְים, זי פֿאַלְט אַוְיפֿן בעט אָן ווַיְוִינְט) אָזְוי, מיט משה לע שלאַסְעַר חַבְּרַסְט דו זִיך גָּאָר, פֿאַטָּא-גְּרַאַפְּיעַס גַּעֲגַעְבָּעַן, חַתְּנַ-כְּלָה-פְּאַר, אָן אַיך הָאָב גַּאֲרְנוּישַׂט גְּעוּוֹאַסְט? (פֿוּזָע). אַבְּגַעְהַעֲנְדוּיגַז צְרוּיק צו זַיְן טִיש) אָן אַיך הָאָב עס גָּאָר נִישְׁט גַּע-וָוָסְט... (טְרִינְקַט וַיְוִיטָעַר דעם טַהְוֵי, שְׁטַעַלְת זַיְך אַוְיפֿ, גַּעַת אַוְיפֿ דַּי טְרַעַפַּ-לְעַךְ צו דער טַהְוֵי) אָן אַיך הָאָב עס גָּאָר נִישְׁט גְּעוּוֹאַסְט... (ער שְׁטַעַלְת זַיְך בַּיְד דער טַהְוֵי) הַינְּדָעַל! (זַי עַנְטַפְּרָעַט מִיט דַּי פִּס, בַּיּוֹ אַרְאַבְּלוּפְּעַנְדוּיגַז פון דַּי טְרַעַפַּ-לְעַךְ) אַהֲרָן, זַאֲג אַיך דַּיְר, דו הַעֲרָסְט?...

הינדאַל.

(חויבט זַי אַוְיפֿ פון אַיהֲר בעט, גַּעַת אַהֲן צו אִיהם, פֿעַרְשַׁטְעַלְת זַי דְּאַס-פֿנוּס מִוט אַטְבָּעַל).

וואָס ווַילְסְטו?

של מה.

הָאָט מִיט מַאֲנְקָעַן גַּעַרְעַדְט?

הינדאַל.

(וַיְוִינְגְּדוּיגַז).

. אָ.

של מה.

נו, וואס זאגט זי?

הינדעל

(נארט מיט געווין).

או מיר וועלען האבען אונזער "הייזעל", וועט זי צו אוננו צריין
בערкомען.

של מה.

געוויס?

הינדעל

(וישט זיך אויס דרי אוינגען).

יא, אליין ויל זי אבער נישט גהן, אַ חבר'טע ויל זי מיט...
ברענגען.

של מה.

געוויס, פון איין נקבה וועסטו פרנסה האבען, דירה-געלד
צָאַהַלְעֵן?

הינדעל

מען וואלט געדאָרט אַינע אַ פרישע ...

של מה.

חלעבן, דאס וואלט שוין פרנסה געגעבן, וואו נעהמת מען זי אבער?

הינדעל.

איך האב אַבְּאוֹיג אַוִיכְ אַ נקבה—אַ פֿאַרְשֿוֹין ווי אַ בוּם, אַ מִידְעֵל נאָך...

של מה

(נייניריג) .

עס קען זיין פון איהר פרנסה ?

ה ינדעל .

אַפְּעָדָן נַאֲךָ וּוִי ...

של מה .

אַמֵּידָעַל ... אַנְקָבָה פּוֹן אַהֲזָעַל ?

ה ינדעל

נוֹיִין , אַבְּעָל-הַבְּתִ'ישׁ טַאַכְטָעַר .

של מה .

פּוֹן וּזְאַגְּעַן קַעַנְסַטְסַט דָו זִי ?

ה ינדעל .

זי קומט צו מַאנְקָעַן יַעֲדָע נַאֲכָט , גַּנְבְּעַט זַיְךְ אַרְוִיס פּוֹן פָּאַטְעָרָס
שְׁטוֹב ... קִיְּנָעַד זַעַט נִישְׁט ... עַס צִיהָט זַי אַהֲעַר ... זַי אַיְן אַוְיִ
גַּיְיִגְּרִיךְ ...

ר בְּקָה' לְעַ

(שְׁטַעַקְטָע אַרְיוֹן אַיהֲרָן נַאֲסָעַן קָאָפְּ דַוְרְכְּן פָּעַנְטָעַר , וּוַיְנַקְטָ צו הַינְדְּלָעַן) .

פָּס-ס-ס , דַעַר טַאַטָּע אַיְן דָא ?

ה ינדעל

(וּוַיְנַקְטָ צו אַיהֲרָן) .

נוֹיִין .

נאט פון נקמה

(רבקה/לע געהט אַב פון פענסטער).

שלמה

(מאכט מיט די אויגען צו הינרעלן).

זוי, דעם "פֿעַטְעָרֶס" טאָכְטָעֶר? אַ פרנסה — אַ גָּאַלְד!

הינדען.

שא, שטייל, זי קומט.

רבקה/לע

(שלאנק און שען, בעל-הARTHUR ניכליידט, און א שווארץ טיקעל אַרטונגעהילט,

שלויכט זיך אַריין און דער שטיל, לוייפט אַראָב מיט האָרְקִין-קלָאָפָעָנִיש פון די

טרעַפּ, רעדט מעהָר מיט די הענד, ווי מיטַן מויל).

מאָנְגַע וואֹ אַיּו? דָּאָרְטָן? (וויוית אַיּוֹ אַפְּרָהָאנְגָן צִיטָרָל) דָּאָרְטָן...

אייט? ...

הינדען.

(ווינקט אַיהֲר מיט די אויגען אויף ויא).

רבקה/לע

(שטעטל זיך אַרְנְשָׁעֶר די פֿאָר אַנגּ, הערט זיך לְיֹידָעָנְשָׁאָפְּלָך אַיּוֹ, מיט

האָרְקִין-קלָאָפָעָנִיש קוֹקְט זיך אַלְמָאָל אַרוּם).

שלמה

(איַן דער שטיל, זי הינדַלְעַן).

מען דאָרְפּ מְאָרְגָּעָן געהָן די וואָזְבוֹנָגּ זעהָן, אויף פִּיוֹנוּ גַּאס,

הינדען.

ווען וועט מען די חופה שטעטלען?

של מה .

מען מז דאך צו ערשת אַ וואוינונג האבען .

הינדען .

ווער וויסט , וויפעל דער רב ווועט זיך הייסען געבען פאר מסדר
קדושין זיין ?

של מה .

עס זאל נאך נאך איבערבליעבען אויף מעבעל איגניזוקייפען , עס
דאך דאך אויסזעהן ליטילך .

(די טהיר פראלט ווך מיט רעש אויף , עס קומט אריון דער פערטרע) .

דער "פֿעַטְעָרָן" .

זאמ גיעויכא החט נאך אין זיך גענגן לאבומעאטע שפערען , וועלכע פערצעהלהען
פונ זיין יוגענד . געלליידט שיין ערנטט . קלאנט אַב דעם הוות פון רעגןע) .
נא דיר אַ פרנסה , אַ רעגןע גאָר (דעரוחט פלוולונג רבקה/לען , מיט
בעט) . וואָס , דאָ ? ! (חאָט ווי אַ פֿאָרִין קָאלְנָאָר אַן טרויטעלט ווי , קרייצענדיג
מיט די ציהן) וואָס טהוטט דו דאָ ?

רב קה' לע .

די מאָם... די מאָם האט מיך געהיסען ... רופען ... (וויינט) טאָ-
טע , שלאָג מיך נישט !

דער "פֿעַטְעָרָן" .

די מאָם , די מאָם החט דיך געהיסען ... דאָ ... (שרויט) ד-
מאָם ! (פֿוּהָרט ווי פֿאָרִין קָאלְנָאָר אויף די טרעט אַרְיוֹף) צו אלדיעס שלעלטס ווועט
זיך דיך נאך ברענגען ! עס ציהט זיך ... זיך וויל האבען , אָן די טאָכָ-
טער זאל זיין ווי די מאָם אייז געווען ...

רב קה' לע

(וועוינט).

טאטעע, שלאָג מיך נישט ...

דער "פעטער".

איך וועל דיר לערגען, ווי דו זאלסט אַטאָטען פֿאַלגען. (פֿיהרט זי
טרוים, פון דרייסען חערט מּען רבקה/לעס געווין).

ש ל מה.

יענקעלע בענקייט, עס פֿאָסט איהם גָּאָר נישט אָן, אָז די
טאָכְּטָעָר זִינְגָּע זָאָל זִינְגָּאָנְקָה... (פון באָלְקָן דערהערט זיך אַגעווידער,
אַטאָטען מיט די פִּיס, אַוְוַיְגָּעָנְדִּיגְּ קֹוֵל פון אַפּוֹן) מּוֹן ער דָּאָס אַיבָּעָל דּעַם
וּוַיְבָּזֶבֶל דָּאָס לעדער צְוָהָאָקָעָן: אָוֹוָא ... אָוֹוָא ...

הינדען.

גאנץ גוט אָזְוִי, אַמְּאָמָּעָד דָּאָרְפָּה הִיטָּעָן אַטאָכְּטָעָר... וּוֹאָס דו
בִּיסְט גַּעֲוֹעָן,—בִּיסְט דו גַּעֲוֹעָן, הָאָסְט דו חַתּוֹנָה גַּעֲהָאָט, הָאָסְט דו
אַקְיָנְד, הִיט עָס... וּוּעָסְט זַעַהַן, אָז גָּאָט וּוּעָט הַלְּפָעָן אָוֹן מִיר וּוּעַ-
לְעַן האָבָעָן אוֹנוּעָרָעָ קִינְדָּעָר, וּוּלְעַן אָך זִי שְׂוִין וּוּסְעָן וּוַיְאַיְצָזְצִי-
הָעָן. בִּיְיָ מִיר וּוּעָט אַטאָכְּטָעָר זִינְגָּע זִיְיָ רַיְין וּוַיְאַזְדָּקִיתָ, רַוִּיטָע
בָּאָקָעָן וּוַיְיָ דִּי באָרְקָעָס... קִינְגָּן אָוִיגָּן נִשְׁטָה לְאֹוֹעָן אַיְחָר פֿאַלְעָן,
חַתּוֹנָה האָבָעָן — יָאָ, נַעַמְעָן אַלְיִיטִישָׁן מְעַנְשָׁ — חֻוְהָ-וּקוֹדוֹשִׁין...

ש ל מה.

(קלְאָסְט אַיְחָר אַיְחָר דִּי פְּלוּיְצָעָס).

אוּ מִיר וּוּלְעַן לעַבְעָן, וּוּלְעַן מִיר זַעַהַן. גָּאָר מִיט ربָּקָה/לְעַן
רעַד, מִיט ربָּקָה/לְעַן אַרְבִּיט, ברַוְדָעָר, אָז נִשְׁטָה אַיז אלְץ פֿערפֿאַלְעָן.

הינדען.

הָאָבָעָן קִינְגָּן מַוְרָא, אָיך וּוּלְעַן מִיר שְׂוִין אַן/עַצָּה גַּעֲבָעָן.

של מה.

וועלען מיר זעהן. (פוייז. שטיל). איז דו וועסט זי פאזען.
פערפיהר גלייך אַרייבער צו מיר פָּאָרֶט, וווײַסְט שׂוֹין ...

דער "פֿעַט עַר"

(קומט אַריין בייז).

עס איז שׂוֹין צִיִּיט נָאָכָּת צוֹ מָאָכָּעָן, עַס רַעֲגַעַנְט, עַס וּוּעַט
שׂוֹין סִיּוּ-סִיּוּ קִין הַונְד נִישְׁתַּחֲתֵאָן שְׂאַרְיָינְשְׂמָעָן. (קוקט אוּות שלמה'ן) גַּע-
נוּג, גַּעַנוּג זִיךְ שׂוֹין אוּיסְגַּעַרְיעַהָּט חַתְּנ-פֶּלָה. נָאָכָּת מָאָכָּעָן. (געחת אַרוּף
אוּף די טַרְעַפְלַעַך אָונְ וּוּטַט) רַיְזָעַל, שְׁלָאָפְעַן! בָּאַשָּׂא, שְׁלָאָפְעַן!

(פָּנוּ דָּרְיוֹסְעָן חַעַרְעָן זִיךְ מַיְוַדְעַלְשָׁע שְׂטִימָעָן: בָּאַלְד, בָּאַלְד)

ה יַנְדָּעַל.

(וַיַּנְקַט צוֹ שְׂלָמָה'ן אוּפְּזַן "פַּעַטְעָר", מַאֲכָלָנְדִוְגִּים מִיטַּדְעַר הַעֲנָר, אָז עַר וְאָל
אַחֲרִים נְעהָן).

של מה.

(געחת אַרוּף אוּף די טַרְעַפְלַעַך. בַּיּוּס אַרוּסְגַּעַהָן טַרְעַפְט עַר וְזַיךְ אָן מִיטְזַן
"פַּעַטְעָר". קוּקָן זִיךְ אָנוּ).

דער "פֿעַט עַר".

רוֹק, רַוְק, שׂוֹין צִיִּיט נָאָכָּת צוֹ מָאָכָּעָן, גַּעַנוּג זִיךְ שׂוֹין אוּיס-
בָּעַסְדַּעַט.

של מה

(שְׁטַעַקְט די העָנָר אַין רַי הַוְּיֻעָן-קַעְשְׁעַנְעָס. קוּקָט אַיִּם אָנוּ).
פָּנוּ וּוּעַן אָן בִּיסְטוּ מִיר אָזָא אַרְנְטְּלִילְכָּעָר מַעַשׂ גַּעַוְאָרְעָן?

דער «פֿעַטְער».

וּאנְדָעֶר, וּאנְדָעֶר, אֵיךְ וּוּלְדִיר שְׁוִין שְׁפַעְטָעֶר דַעֲרַצְעַהַלְעָן.

שַׁלְמָה.

אָרוֹחַ אֵין דִין טָאַטְעָן אַרְיַין ...

הִינְדָּעַל

(לויטט אַרְיוֹף אַוִיפָּךְ דַי טְרַעְפְּלָעָן. צו שלמה'ן).

שְׁלָמָה, אַזְהָיִם גַּעַה, דו הֻרְטָסֶת, אַזְהָיִם זָאָג אֵיךְ דִיר נַ

שַׁלְמָה

(געחת אַרְוֹסֶם, קָוְקָעְנְדִיג אַוִיפָּעָן «פְּעַטְער»).

מִינְגַּע יָאַלְדוֹן! ...

דער «פֿעַטְער».

אֵיךְ דַאֲרַךְ אִיהָם דַאֲ ... (נוויט אַוִיפָּךְ הִינְדָּלָעָן) קָעַנְסָט דִיר דַי אַלְטָעָן
פָּאַדְלָעָן מִיטְנַעַהְמַעַן אָוָן פָּעַרְלִיְיגָעָן זִיךְ מִיט אַיהָר אָ «קְרַעְמָלִיְהָן».

הִינְדָּעַל.

מִיט קִיּוֹן אַלְטָעָן פָּאַדְלָעָס פָּעַרְלִיְיגָט מַעַן זִיךְ נִישְׁטָקִיּוֹן «קְרַעְ-
מַעַל», אֵין אַלְטָעָן פָּאַדְלָעָס לִיְגַּט מַעַן זִיךְ אַרְיַין אַוִיסְטוֹהָעָן ... מִיט
יְוָנְגָעָן לְאַלְקָעַלְעָן ..

דער «פֿעַטְער»

(רוֹפָט אֵין קָרִידָאָר).

רִיזְוּלָן! בָּאַשְׁגָּו!

(צְוֹוִי טִוְרְלָעָךְ קָוְטָעָן צְוֹלְיָעָן. פָּוָן דַי לִיְקָטָעָן, נָאָסָע, דָוְרְכָוְעַהְנָרָעָן קְלִיְודָעָר

גיטט זיך וואטער, פון די צופלאקטענען האָר רינען טראפענס וואַטער, זיך
זעיגן אויפגערטומט, ריוידען לאָבענדיג. דער "פֿעַטְעָר" האָקט צו די טהיר,
(געתַש אָוויס).

ב א ש א.

(א) פֿרָאַוִינְצִיאָל מִיּוֹדָעַ, אָ דִיקָע מִוְתָ רָוֶטֶע פֿאַקְעַן, נָאָאוּ, רָעַטַמְטַ אָ
הָארְטַעַן אַקְעַנְטַ.

וּוֹ דָעַרְ רָעַגָּעַן שְׁמַעַקְטַ ... (שְׁרוֹסְעַלְטַ אָבְ פֿוֹן זֵיךְ דַעַם רָעַגָּעַן) פֿוֹנְקְטַ
אָזְוִי זֵיךְ דַי עֲפָלְ בֵּי אָנוּ, וּאָסְ טְוִיכְעַנְעַן זֵיךְ אַוְיפְּן בְּיַדְעַטְ ... עַס
איַזְ דָאָךְ דָעַרְ עַרְשְׁטַעַר מַאְאַוּעַרְ רָעַגָּעַן ...

הִינְדָּעַל.

אָ מְשֻׁגָּעַת צַו שְׁטַעַלְעַן זֵיךְ אַוְיפְּן רָעַגָּעַן, דַי גָּאנְצַע וּוּלְטַ וּוֹ-
לְעַן זֵיךְ אַיְינְגַעַתְהַמְעַן ... עַס וּוּעַט סִי-וּוּי-סִי קִין יָאָלְ נִישְׁתַ בְּעוֹווֹיזָעַן
זֵיךְ אַיְן אָזְטַ גּוֹס ... (געַתַש אָבְ צַו אַיהֲר אַיְן הַדְּרַילְ, וְאוֹ דַי פֿאַרְהָאנְ אַיְן
אוֹפְגַעַרְוקָט, זַעַטַ זֵיךְ בֵּי אַיהֲר קָאָרְבַ, פֿאָקְטַ פֿאַנְגְנְדַעַרְ דַי צְעַוְרַמְעַנְעַן זַאָכָעַן).

רִיזָעַל

(אָבְטְרִיסְלְעַנְדוֹרְגַ פֿוֹן זֵיךְ דַעַם רָעַגָּעַן).

אוֹיף אַלְדַע שְׁוֹאָרְץ יָאָהָר דַאָרְףַ אַיךְ זֵיךְ. מִין בִּיכְעַל הָאָבְ אַיךְ
נָאָךְ אַיְיעַרְגַעַתְהַמְעַן בְּעַצְחַלְטַ ... מִידְ האָבְעַן זֵיךְ הַינְטַעַר דָעַרְ רָינְעַ גַע-
שְׁטַעַלְטַ, דָעַרְ רָעַגָּעַן שְׁמַעַקְטַ, זֵוַי ... דַעַם גָּאנְצַעְן וּוּגְנְטַעַר וּוּאַשְׁטַעַר
פֿוֹן קָאָפְ אָבְ. (געַתַש צַו הַינְדָלַעַן) זַעַה ... (וּוּוּתַ אַיהֲר דַי נַאָפַע הָאָרְ) זֵיךְ
פֿרִישַׁ עַר אַיְזַ ... וּוֹ דָעַרְ שְׁמַעַקְטַ ...

ב א ש א.

בֵּי אָנוּ דָאָרְטַ, אַיְן דָעַרְ הַיִם, אַוְיפְּן דָאָרְףַ מוֹ שְׂוִין אָודָאַי
דָעַרְ עַרְשְׁטַעַר שְׁטַשָּׁאַו זֵוַיַן. חַלְעַבְעַן, צַו דָעַרְ עַרְשְׁטַעַר מַאְאַוּעַרְ
רָעַגָּעַן גִּיסְטַ, קָאָלְטַ מַעַן שְׂוִין בֵּי אָנוּ שְׁטַשָּׁאַו-בְּאַרְשַׁטְ ... אַוְן דַי צַיִ-
גַעַן מוֹעַן שְׂוִין זֵיךְ אוֹיף דַי לְאַנְקָעַס פְּאַשְׁעַן ... אַוְן דַי טְרַאַטוּעַס מוֹ-

זען שוין אודאי איבערן וואקסער שוויימען ... און פראנגעך געהמאט די
שיקסעס צוואםען און טאנצעט אין דער קראטשמע ... און די ווייבער
מווען שוין אודאי קע-קיילעך אויף שבאות באקען ... (פוייע) ווייסט
אייהדר וואס? איך וועל מיר קויפען אַ גײַע זומער-פאָלערינע און פאָהָר
מיר אויף שבאות צו גאָסט אַהֲיִים ... (לויטס אַריין אין אַיחָר צוּמָעָלֶל,
ברעננט ויך טוֹן דאָרט אַ גרויסען ומועל-קָאָפָעָלָש אַרוּס מיט אַ לאָגָען פְּלוּה-שְׁלִיעָר,
זעט אַיהם ויך אָפָעַן גָּאָסָן קָאָפָעַן אַרְיוֹף, אָן שְׁטָעַלְתָּן ויך אֵין שְׁפִיגָּעָל אַרְיוֹן)
זעהטס, אָן איך וויין מיך אַזְוִי שבאות אין דעם קָאָפָעָלָש, אָזְוִי
צַוְּדִי קָאָלִיעַ אַרְאָבְשָׁפָצִיעָרָעָן ... אָן, די גָּאָל ווּאָלָט זַי גַּעַ-
פְּלָאָצָט פְּאָרָקָנאָה, ווּאָס, נִין? איך ווּאָלָט נָאָר נִישְׁטָפָרָן טָאָטָעָן
מוֹרָא גַּעַחַצְתָּן ...

רייזעל.

וּאָס, עַר ווּאָלָט דִּיךְ גַּעַשְׁלָאָגָעָן?

בָּאַשְׁאָן.

געטויט ווּאָלָט עַר מֵיךְ אַוְיפָּן אָרט. עַר זַוְּכָּט מֵיךְ אַרוּס מִיט
אָנְיַיְזָעָרָנוּם באָטָעָק. עַר הָאָט מֵיךְ אַמְּאָל מִיט פְּרָאָנָגָעָן גַּעַטְרָאָפָעָן
איַן דַּעַר קְרָעַטְשָׁמָע טָאנְצָעָן, הָאָט עַר מִיר מִיט אַ דְּרָאָנָג גַּעַגְעָבָעָן
אָזָא קָלָאָפָעַ אַיְבָּעָרָן הָאנְדָּט, (וַיּוֹיְשָׁטָה האָנוֹ) אִיךְ הָאָב נָאָר אַ צִּיִּ-
כָּעָן בֵּין צָוְם הַיּוֹמִיגָּעָן טָאָג. (פּוֹיְיעָן) אִיךְ בֵּין אַ בָּעֵל-חַבְתִּישׁ קִינְדָּ-
מִיְּין טָאָטָעָן אַיְזָא קָצְבָּן. וּאָס מַעַן הָאָט מִיר שְׂוִין שְׂדָכוּם אַיְסָגָעָ-
רָעָדָט ... (דַּעַרְעָהָלָט מִיט אַ נִּידְרִינְגָּעָן טָאָן) אַיְין שְׁדוֹךְ הָאָט מַעַן מִיר גַּעַ-
רָעָדָט מִיט נָאָטָקָע פְּלִישָׁה-הַאָקָעָר. אִיךְ הָאָב נָאָר פּוֹן אַיהם דָּאָס גָּאָל-
דָּעָנָע פִּינְגָּעָרָל. (וַיּוֹיְשָׁטָה פִּינְגָּעָל אַוְיפָּה דַּעַר האָנוֹ) עַר הָאָט מִיר חַל-הַמּוֹעָד
סּוֹפּוֹת גַּעַגְעָבָעָן. אָוִי, הָאָט עַר מִיט מִיר גַּעַוּאָלָט אַ חַתָּן ווּעָרָעָן, נָאָר
אִיךְ הָאָב נִישְׁטָפָרָן גַּעַוּאָלָט.

רייזעל.

פְּאָרוּאָס הָאָסְטָו נִישְׁטָפָרָן גַּעַוּאָלָט?

בָּאָשָׁא.

וְוַיֵּל אֵיךְ הָאָפָּנִים נִשְׁתַּחֲוְדְּלָת ... עַס שְׁטִינְקֶט פָּוֹן אַיִתְמָ דָּאָס אַקְסְּעָן-פְּלִיאַישׁ ... בְּרַר ... פְּרָאַשִּׁיקְ ... רַופָּט מַעַן אֵיתֶם. גַּהֲהָ הָאָפָּנִים חַתְּנוֹתָה פְּאַרְ פְּרָאַשִּׁיקְ אָונְ הָאָפָּנִים יְעַדְעַס יְאַהְרָר אַכְלַיְן פְּרָאַשִּׁיקְ ... בְּרַר ...

רַיְזָעַל.

אָונְ וּוֹאָס הַאַסְטָמוֹ דָּא ...

בָּאָשָׁא.

דָּא בֵּין אֵיךְ דָּאָס מִיר אַפְּרִיעֵיר מַעַנְשָׁ, אֵיךְ הָאָפָּנִים מִיר מִיְּנָן קָאָרֶב שְׁעַנְעַ וּוֹעַשְׁ, אַנְשְׁטַנְדִּיגְ גַּעֲקְלִיְידְטַ, חַלְעַבְעַן, אַבְּיַסְעַל שְׁעַנְגְּרַעַן קָלִיְידַעַר וּוֵי אַונְגְּרַעַן נְגִידָה/סְטוּעַ. (כְּרוּנְגַּט אַרְיַין פָּוֹן אַיִתְמָ צִימְעָרָל אַקְרִיבָן. קָאָוּשׁ הָעַל קָלִיְיָוָן) אָוּ אֵיךְ גַּהֲהָ אָנְ דָּעַם אַרְיִיס אַיְףָ דָּעַר מַאֲרִישָׁאַלְקָאַוְסְקָעַ גַּאַס וּוֹעֲרַט אַגְּעָקוֹק ... פְּיִיעַר אָונְ פָּלָאָם! אָךְ, וּוֹעַן אֵיךְ וּוֹאָלָט מִיר אָזְוִי אָינְ דָּעַם קָלִיְידַעַר בֵּי אָונְנוֹ אָינְ שְׁטַעְדַּטְעַל גַּעֲקַעַנְטַ וּוֹיְזַעַן, (חוּרְבָּט אָרוּתָה אַיְיףָ וּזְרַקְסָמָן קָלִיְיָרָן) וּוֹאָלָט אֵיךְ מִיר אָזְוִי שְׁפָגְצִיעַרְתַּ צָוָם בְּגַוְונָן אָרָאָבָן. (גַּעַת אַיְבָעָרָן צִימְעָר גַּלְאָנְטָן, דֻּרְהַוְיְבַעְנְדִּיגְ פָּוֹן הַיְנְטָעוֹר וּזְרַקְסָמָן קָלִיְיָרָן, מַאֲלָעְנְדִּיגְ דֻּרְבָּיוֹי אַגְּרִוְיָה שְׁטַעְדַּטְשָׁע טִינְגָּעָן). דִּי גַּאַל וּוֹאָלָט דָּאָס זַיְגְּפָלָאָצְטָן ... דִּי פְּאַפְּלָעְקְצִיעַן וּוֹאָלָטָן זַיְגְּקַרְגִּיגָן אַיְפָעָן אָרָט. (שְׁפָגְצִירְתַּ אַיְבָעָר דִּי שְׁטוֹבָן אַיִתְמָ אַיִתְרָאוֹי, פְּעַזְיָהעַנְדִּיגְ דָּאָס גַּעַוְיקָט גַּרְוִיסָּרְטָהָן).

רַיְזָעַל

(פָּרְרִיכָּט אַיִתְמָ דִּי פָּאָלְדָעָן פָּוֹן קָלִיְידַעַר פָּוֹן הַיְנְטָעָן אָוָס. וּעַטְמָ אַיִתְמָ בְּעַסְפָּרָה

דָּעַט חֹטֶם אַוְמָן קָאָפָן).

אָט אָזְוִי, דָּעַם קָאָפָן נָאָךְ אַבְּיַסְעַל אַיִן דָּעַר הוֹיְן ... וּוֹעַר דָּאָרָפָן דָּעַן צַו וּוֹיְסָעָן, אָוּ דָו בִּזְמָט אַיִן אָזְאָה הוֹיְן גַּעַוְועַזְעָן? דָו וּוֹעַסְט זַעְגָּעָן, אָוּ דָו בִּזְמָט אַיִן אַגְּנַעַשְׁפָט. אַגְּרָאָפָן הַצְּטָה זַיְקָ אַיִן דִּיר פָּעַרְלִיעַבְט ...

הַינְדָּעַל

(פָּוֹן אַיִתְמָ קָאָסְטָעָן אַחֲהָרָה).

אָונְ וּוֹאָס אָיְזָן דָעַן דָּעַר מַעַהָר אָזְאָה הוֹיְן? מִיר זַעְגָּעָן נִשְׁתַּחֲוְדְּלָת,

אפשר, איזוי ווי די מידלען אין די געשעפעטען? הײנט איז די גאנצע
וועלט איזוי, די היינטיגע וועלט פיעלאנגט עס. הײנט זענען אפֿיל
די בעל-הבט'ישע טעכטער נישט בעטער. דאס איז אונזער פרנסה,
אבער איז איז אינע, ווי מיר, האט חתונה, איזוי געטריעיר דעם מאַן
פון זי. מיר וווײַיסען, וואָס אַמאָן איז דער טיטש ...

ב אַשָּׁא

(שפֿאצְיִינְדִּיג אַיבָּער דָּעֵר שְׁטוּב אַין דָּעֵר פֿאַינְגְּנֶר פֿאַוּ)

אַ, יַאֲ, שְׁעַן וּוֹאַלְטָעַן זַיְשָׁוִין נִישְׁתָּרְקָעַנְתָּ ? דָּאַס הָאָרֶץ
זָאָגַט שְׁוִין ... אַזְּנַן דִּי מַאְמָע אַזְּנַן דָּרְבָּעַר גַּעַשְׁטָאָרְבָּעַן ... נִישְׁתָּגְּקָעַנְתָּ
אַיבָּעַרְטָאָגָעַן ... אַיךְ בֵּין סְמָאֵל אַוְיָף אַיהֲר קָבָר נִישְׁתָּגְּקָעַנְתָּ ...
(שְׁטָעַלְתָּ וְיךָ אַבְּ פֿוּלְגָוָנָג אַין מַעַן שְׁטוּב) טְלִיל מַאְלָקָומָט זַי צַוְּ מִיר ... בֵּי
גְּאַכְּטָאַן חָלוּם, אַיךְ זַעַה זַי, קָומָט זַי צַוְּ מִיר אַזְּנַן אַיהֲרָעַ תְּכִירִיכִים
מִיט דָּעַרְנָעַר, מִיט שְׁטָעַלְכָּרָס בְּעַלְיִינְגַּט, אַיבָּעַר מִינְעַזְבָּן, אַזְּנַן רַיִיסְטָמִיר
די קוּדָּלָעַס פֿוּן קָאָפּ ...

רִיאַזְעַל.

אוּ וּוּיִי, מַאְמָע-קְרוּיָן! הָאָסְטָן זַי גַּעַזְעָהָן? וּוּי זַעַטָּן זַי אוּסִיס?
אַ גַּעַשְׁטָאָרְבָּעַנְתָּ מַאְמָע? בְּלִיךְ אַזְּ זַי? ...

הַיְנָדָעַל.

שְׁוִיגְגַּט! גַּעַנוּמָעַן זַי בֵּי גְּאַכְּטָאַן פֿערְצָעַהָלָעַן פֿוּן טְוִיטָע, דָאַ
קָעַנְעַן קִיְּן טְוִיטָע נִישְׁתָּאַרְיִינְקָומָעַן: אַונְזָעַר בָּעַל-הָבִית הָאָסְטָן דָאַךְ
אַיְבָּעַן בֵּי זַי אַסְפָּר-תּוֹרָה שְׁטוּהָן ... אַפְּגָנָהָאָקָט. פֿוּוּעָן אַזְּנַן זָעַר בָּעַל-
הָבִיטָע פֿוּפְצָהָן יְאַהֲרָן אַזְּ אַזְּ הוּאַיְן אַבְּגָעָוָעָן, חָתוֹנָה גַּעַהָאָט, אַזְּ וְיַי
אַפְּשָׂר נִישְׁתָּאַרְיִינְקָלִיךְ וּוּיְבָעַל? ... הַיְתָן זַי אַפְּשָׂר נִישְׁתָּאַבְּ דָי
דִּנִים, וְואָס אַיְודִישָׁע טָאַכְטָעָר דָאָרָף אַבְּהָיְטָעָן? ... אַזְּ אַפְּשָׂר רַבְּקָהָלָע
אַיהֲר טָאַכְטָעָר, נִישְׁתָּאַרְיִינְקָלִיךְ פֿשָׂר, רַיְנָן קִינְדָן? אַזְּ אַונְזָעַר בָּעַל-הָבִיטָע
אַזְּ אַפְּשָׂר נִישְׁתָּאַרְיִינְקָלִיךְ מַעַנְשָׁן? פֿיְהָרָט זַי נִישְׁתָּאַבְּ פֿיְנָן אַוְיָף?

די שְׁעַנְטָע נְדָבָה ... אַסְפָּר-תּוֹרָה גַּעַלְאָוֹת שְׁרִיבְעָן ...

רַיִזּוּעַ.

מען זאגט אבעער, או אין אזא ספר-מורה טאָר מען נישט ליעע-
גען, אוון די טעכטער פון אַזעלֶבָּעַ מֵעַמֶּעֶס ווערען דערנָאָךְ אַלְיַין ווי
די מוטערס... עס ציהט זיי, דער יצ'ר-הרע שלעט ווי איין דער
בלאָטָע... .

הַבְּדֻלָּה

(דרישראָקען)

ווער האָט דאס געזאנט?

רַיִזּוּעַ.

אנַאֲלָטָע באָבעַ, אַפְּשֹׁוּ-מַאֲכָלָרִין האָט עס מיר געזאנט... אַזְוִי
ווי פְּשֹׁוּפְּשֹׁוּ אַזְוִי דאס... .

הַבְּדֻלָּה.

עס אַז אַגְּרָוִיסְטָר לִיגְעַן... ווֹאו אַזְוִי זַי, די צִיגְּיַינְגָּרִין, ווֹאַלְט
איַךְ אַיְהָר די אוֹיגָעָן אוֹיסְגָּעָדְרָאָטָע... עס אַזְוִי דאס אַגְּט אַוִּיכְּפָּר דער
וועלָט... מיר האָבעַן אַגְּרָוִיסְטָר גַּאֲט אַוִּיכְּפָּר דער וועלָט... .

מְאַבְּקָע

(שלוֹיקָט זיך אונטער די פָּרָהָאנְגָּן פון אַיְהָר צִימָעָל אַיְהָר חַלְבָּעַ נַאֲקָט
קְלִיּוֹדָר, אַרוֹוֹפְּגָּעָנוֹאָרָפָעַן אַוִּיכְּפָּר זיך אַלְיַכְּטָעַ פָּטָן, מען זעַתְהָ בַּי אַיְהָר
אַרְיוֹסְטָר די הוֹוֶּטֶן קָלְיַרְטָעַ שְׁטוּרְמָפָּפֶן, די הָאָרָן צְוֹפְּלָאַשְׁעָטָן, וַי אַזְוִי זַעַהָר אַ
שְׁמַיּוֹרְגָּעַ אַזְוִי מִיטָּן אַלְמָגְּנָגְּפָּעַן פְּרָעָךְ-שְׁעָן גְּעִילָתָן, וַי אַזְוִי נַאֲצָר גְּעַנְגָּו יְוָנָגָן, אַלְאָקָט
פָּוֹן אַיְהָר קָאָט אַזְוִוְוָאָרָפָעַן אַיְבָּעָר אַיְהָר שְׁטָעָרָן, זַו זַו רָעָרָט, ווֹוְנָקָט וַי
מִיטָּן אַזְוִוְוָן, דַּעֲנַטְמָאָל גִּיט אַצְּטָעָר אַיְהָר גַּנְגָּעָר קָרְפָּעָר, אַזְוִי מַעַן האָט
דאָט גַּעֲפִיהָלָן, וַי אַיְהָר בִּינְגָּר וַיְאַלְטָעַן זיך צְוֹאָמָעָן-גַּעֲבָרָאָכָעָן, קוֹקָט זיך
אט פָּעָרְוָאָנוֹגְּנָדָעָרָט).

וַואָס, קִיְּגָעָר אַזְוִי נִשְׁתַּחַת דאס?

רייזעל

(דערועהט מאנקען, אויפנערויטט).

מאנקען, דו בייזט עס? גוט, וואס דו בייזט אַרְיִינְגָּעָקְומָעָן. (ווייזט אויף היידלען) זי הָאָט מֵיק שְׁוִין בָּאַלְד פָּאָר אַגְּנָצָעּ רְבִּיצָן גַּעֲמָצָט. וואו האָט דו דיין יְאָלֶד גַּעֲלָאָזָט?

מאנקע.

ער איז אַיְנְגָּעָשָׂלְאָפָעָן, האָב אַיך מֵיר פָּוֹן אַיהֲת אַרְוִיסָּגָעּ גַּוְבָּעָט.

רייזעל.

טְ‍אָכְּלָטָעָר פְּרִיז עַפְעָס? ער ווועט אָפְשָׁר שְׁטָעַלְעָן בִּיעַר?

מאנקע.

אַ משׁוֹגָעּ נָעַר לִיטְוֹאָק עַפְעָס דָּאָרט. דָּאס דִּרְיָטָע מְאָל קוּמֶט ער צוֹ מֵיר. נָאָר ער פְּרָעָגְט זִיך אָוִיס—וּוּעָר דָּעָר טָאָטָע? וּוּעָר דִּי מְאָמָע?

וּוּי ער ווֹאָלָט זִיך גַּעֲוָאָלָט מְשָׁדָך זִיין ... קָוָשָׁט ער, בְּעַהְזָלָט ער דָּאָס פְּנִימַת אַיִן דִּי בְּרוֹסֶט, מְאָכָט דִּי אַוְיגָעָן צוֹ, אָוּן שְׁמִיכָּעָלָט, וּוּי דִּי מְאָמָע ווֹאָלָט אַיהֲם גַּעֲהָאָט. (קָוָשָׁט זִיך אָוּס, אַיִן דָּעָר שְׁטִיל צוֹ היידלען) רְבָּקָהּ לְעָן אַיִן נָאָך נִישְׁט גַּעֲוָעָן?

הינדעַל

(טְ‍אָכְּלָט אַחֲנְפָּדִינְג גַּעֲלָעַטְטוּרָל).

גַּעֲוָעָן ... זי הָאָט דָעַם פְּאָטָעָר גַּעֲאָפָעָן ... הָאָט ער דָאָא גַּוְוָאָלָד גַּעֲמָצָט ...

מאנקע.

וּוְעה אַיִן בִּיר ... שְׁוִין לְאַנְגָּג ?

היבנדעל.

לאנג שווין ... ער אין שוין אודאי אינגעשלאָפֿען. (אין דער שטיל)
ז' ווועט אודאי באָלד אַרְיִנְגּוּמָעָן.

רייזעל

(אויפֿ: עירוייטש צו מאנקען)

קֹום, מָאנְקָע, מִיר וּוּלְעָן זֶיךְ אָוֶיףּ דָעֵר גָּסּ שְׁטָעַלְעָן, עַס
דָעַגְעַנְטּ אַין דְּרוּיְסָעָן, טְרָאָפֿעָנָס וּוּי דַי פָּעָרְלָ... דָעֵר עַרְשְׁטָעָר
מַאיָּאָוּעָר רָעַגְעָן. וּוּרְגַּעַת אָרוּסָס מִיטּ מִיר אָונְטָעָר דָעֵם רָעַגְעָן זֶיךְ
שְׁטָעַלְעָן?

מְאַגְּנָקָע

(געהת צו צומ פָּעַנְטָעָרְלָן)

עַס דָעַגְעַנְטּ אַין דְּרוּיְסָעָן. אַךְ, וּוּאָס פָּצָר אֲלִיכְטָעָר רָעַגְעָן...
אוֹן וּוּי עַר שְׁמַעְקָט... קָוְמְטָס...

בְּאַשְׁאָ.

בַּיְ אָנוּ אַין דָעַרְהִים, אָזּ עַס גִּיעָסְטּ אָזָאָךְ רָעַגְעָן, וּוּלְעָן דַי
דִּינְשְׁטָאָקָעָס בְּרִיאַת אָנוּ פָּעַרְפְּלִיצְעָן דַי קְלִיְיָנָע גַּעַסְלָעָךְ, אָנוּ מַעַן תָּהָוֹת
זֶיךְ אָוִיס בָּאָרְפִּיס אָנוּ מַעַן טָאנְצָטּ אַין דָעֵם רָעַגְעָן אָרוּס... וּוּרְגַּעַת
זֶיךְ דַי שִׁיךְ אָוִיס? (טָהָוֹת זֶיךְ דַי שִׁיךְ מִיטּ דַי וּאָקָעָן אָוִיס, צו מאנקען) תָּהָוֹת
דַי דַי שִׁיךְ אָוִיס, מָאנְקָע, מִיר וּוּלְעָן אַין רָעַגְעָן אַרְוּמְטָאָנְגָעָן...

מְאַגְּנָקָע

(טָהָוֹת זֶיךְ אָוִיס דַי וּאָקָעָן, צּוֹלָאָות דַי האָרָה)

אָוּוִי וּוּעַט אָנוּ דָעֵר רָעַגְעָן בעַגְיָסְעָן פָּוּן קָאָפּ בֵּין דַי פִּיס...
מַעַן וּוּאָקָסְטּ הַעֲכָר, אָזּ מַעַן שְׁטָעַת אָונְטָעָר אֲלִיכְטָעָר אַמְּאָוּעָן רָעַגְעָן,
וּוּאָס, נִין?

ב א ש א

(לויפט צו).

קומט, מיר וועלען זיך בעגיטען איינע די צויזיטע מיט וואסער ...
מיט גאנצע הענד וואסער בעשפריצען (וי צלאווט זיך די האָר) אויסצוואָגען
זיך ווי די בײַמער ... קומט.

ה יַבְדָּעַל.

ווארט, ווארט, דער "פֿעַטְעַר" שלאָפְטַן נאָך נישט, ער וועט
נאָך הערען.

(אלע הארכען זיך איין צום באָלְקָעָן).

רִיזָּעַל.

קומטס, איהָר הערט, ווי ער שנאָרכְט??

מְאָנְקָעַ.

ווארט, מיר וועלען אין דער שטיל אַנקְלָאָפְעַן צו רבקה/עלען.
כְּפָאַשָּׁא אָן וַיּוֹעַל אָב. מאָנְקָעַ נעהַטש אַשְׁטַעַקָּעַן אָן קְלָאָפְטַן וַעֲדַר לַיְדַּת אָן
אַוְונְקָעַל פָּוּן באָלְקָעָן. פָּוּן דְּרוֹזֶעֶן הָעִיר זיך, ווי די מִירְלָעַךְ שְׁפָרְנְגָנָעַן אַרְוָת
איין וואָסְעָר, ווי נעהַמְעָן הענד פָּוּל מִיט וואָסְעָר אָן גִּסְעָן דָּוָךְ די אָפְעַנְעַן
טהָרָן שְׁטוּבָעֵל אָרְיוֹן, רַוְעַנְדוֹן : קומטס אַרְוָת ! קומטס אַרְוָת !)

רְבָּקָה לְעַ

אַשְׁטַעַקָּט אָרְיוֹן אַיהָר שְׁוַיְאָרְצָעַן קָאָפְטַהּ הָאָר דָּוָךְ דָּעַם קְלִיְּנָעַם פָּעַנְכְּטָעַר. ווי איָן
אן די נָאָבָט-קְלִיְּדָעַר, אָן אַלְיוֹבְּטָעַן שָׁאָל אַרְוָתְנָהָילָט. רַוְטַס שְׁטַוֵּל(:)
מאָנְקָעַ, מאָנְקָעַ, דָוּ הָאָסְטַמְּנָאָסְטַמְּ גַּעֲרוֹפְעַן ?

מְאָנְקָעַ

(נעהַטש אַשְׁטוֹהָל, שְׁטַעַלְתָּה צו צִים פָּעַנְסְטָעַר, קְרִוְיכְּט אָרְיוֹף, דָּעַרְגְּרִוְיכְּט
רַבְּקָה לְעַם הענד).

יאָ, רבקה/לע, אַיךְ האָב דיךְ גערוּפֶן... קומ, מיר וועלען זיךְ
הינטער דעם מאַי-רעגן פֿרונטערשטעלען, מיר וועלען זיךְ מיט וואָ-
סער בעגיסען, און וועלען העכער וואָקסען...

רבקה/לע

(פֿון אַיבֵּר דעם פֿעַנְטָעַרְלִי).

שוֹוִיגַג, שטילער רעד, אַיךְ האָב מיךְ פֿון דעם בעט אַרוֹיסַ-
געַנְבַּעַט... אָז דער טָאַטָּע זאל נישט הערען... אַיךְ האָב מוֹרָא, ער-
זאל מיךְ נישט שלְאַגָּעַן...

מְאַנְקָעַ

הָאָב נישט מוֹרָא פֿאַרְן טָאַטָּעַן, ער ווּט זיךְ נישט אַזְוֵי פֿלִינְקַ
אוּיפֿאַפֶּעַן... קומ, מיר וועלען זיךְ לְיעַבְּרַ אַוְיפֿן רַעַגְעַן שְׁטַעַלְעַן.
אַיךְ וועל דיר די האָר צוֹלָזָעַן. (צְוָלוֹאַת טִים אַיהֲרַע פֿנְגַּנְיַי רַבְּקָה/לע/
שְׂוֹאַרְצַע פֿלְעַטָּס. פֿון אַיבֵּר דעם פֿעַנְטָעַרְלִי) אָט אַזְוֵי וועל אַיךְ זַיִד אַין
רעגן וואָשָׁעַן.

רבקה/לע.

אַיךְ בֵּין אַין בְּלוּיוּן נַאֲכַט-הָעֵמֶד... אָגָנְצָע נַאֲכַט בֵּין אַיךְ אַין
בעט גַּעַלְעַגְעַן אָזְנַבְּהָאָב גַּעַוְאַרְטַבְּ זַיִדְעַט טָאַטָּע ווּט אַיְינְגַּעַשְׁלַאֲפַעַן
וועַרְעַן, אָזְנַבְּהָאָב גַּעַלְעַגְעַן אַזְוֵי קַעַגְעַן אַרְוִיסְגַּבְעַנְעַן, אַיךְ האָב
דיַין קַלְאַפְעַן דַּעַרְהָעַרט אָזְנַבְּהָאָב מַיךְ פֿון בעט אַרְוִיסְגַּעַשְׁלַיְעַרט...
אַזְוֵי לִיכְתַּבְּ זיךְ אַרְוִיסְגַּעַגְעַבְּעַט, באַרְפִּיסְעַרְהָיִיט, זַיִד דער טָאַטָּע זאל
ニישט דערה/הערען.

מְאַנְקָעַ

(נוּחָמָט וַיַּאֲרוּם לְיִדְעַנְשָׁפְטָלִי).

קומ, רבקה/לע, אַיךְ וועל דִּינְגַּע אַוְיגְעַן אַין רַעַגְעַן-וּוְאַסְעַר וואָ-
שְׁעַן, דִּינְגַּט אַזְוֵי לִיעַבְּ, דַּעַרְ רַעַגְעַן אַזְוֵי וּוְאַדִּים אָזְנַבְּ
שְׁמַעַקְט אַזְוֵי אַין דַּעַר לוֹטֶט... קומ...

רבקה לע.

שוויג... שוויג... איך האָט מורה פֿאַרְן טאטען... ער האָט
מִיך געללאָגען... ער האָט די שטוב צוגעשלאָטאָען... אָן האָט דעם
שלישעל בײַם ספר-תורה בעהאלטען... איך בין געלגען אַ גאנצע
נאָקט... איך האָט געהערט, ווי דו האָט מִיך גערופען... אַזוי שטיל
האָט דו מִיך גערופען... עס האָט מִיך געציגען צו דיר... אָונ אַיך
האָט דעם שלישעל פון אַרְן-קוֹדֶש אַרוּיסְטְּגָעַגְּבָעַט... מײַין הארץ האָט
אַזוי געקלאָפֶט... אַזוי געקלאָפֶט...

מַגְנָּקָע.

וואָרט, רבקה לע... וואָרט... אָט געה איך צו דיר... (שפרינט
ארָב פון שטוחל, פערלאָוט דעם קעלע) איך קומ צו דיר... איך קומ צו
DIR. (מאָנקע אָב, רבקה לע וווערט פערשוואָנדען פון פֿעַנטְשְׁטוּר).

ה יְנֵדָע

וועלְעַ האָט דעם שמועים צוישען מאָנקען אָון רבקה לע זעהר ניגיריג בּוּ
דער פֿאַרְהָאנְגָּן פון אַיהֲר צימערְלָאַוִּיסְטְּהָאָרכְּטָט, דורךט ויך אַיזט מיט רעש
אַרְיָף אָון אַרְקָב אַיבָּעָר דער שטוב צופְּלָאָטָט, נַאֲכָדְעָנְקָעָן, רַיְדָעָנְדָגָן צו זַר
אלְין זעהר לאָנגָנוֹאָס).

ווען גַּאט מַאֲכָט אַזוי, אָונ אַיך פֿאַק זַיְבִּידָע אַוִּיפְּ אַמְּאָל,
רבקה לע מיט מאָנקען, נַאֲך הַיְנָט אַוִּיפְּ דער נַאֲכָט... איך ברענְגָּה
זַיְבִּידָע אַהֲיָן צו שלמה גַּעַן... נַאֲך דִּיר בְּרוּיט מיט פּוּטְעָד...
דִּינְג אַ דִּירָה, שְׁטָעָל אַ חְוָהָה, וּוּרָא אַ מעַשְׂמָשָׂמִית לִיטְיָעָן גְּלִילִיך...
(שְׁטָעָלָט ויך אַב אַין מְטָעָן שְׁטָוב נַאֲכָדְעָנְקָעָן, צוּשְׁפְּרִיטָט דַּי הַעֲדָה זָום (בלען))
טַאֲטָעָן אַין הַיְמָעָל, בִּיסְט דַּאֲך אַ טַּאֲטָעָ פֿאַר יְתּוּמִים... מַאֲמָע אַין קְבָּר,
מִיה דִּיך פֿאַר מִיר... לְאַז מִיך קְוּמָעָן צו אַ בְּרָעָג! צו אַ תְּכִלָּת!...
(פּוּזָע) ווֹאָס, ווען גַּאט גִּיט, אַ ספר-תורה אַין שׂוֹהֵל לְאַז אַיך אַיהם
שְׁרַיְבָּעָן... יְעַדְעָן שְׁבַת דָּרִי פּוֹנְטָ לִיכְטָ אַין בֵּית-הַמֹּרְשָׁ אַרְיָין.
אַ לְאַגְּנָע פּוּזָע. פֿעוּוֹנְקָעָן אַין דַּעַר פְּאַגְּנָטָזְוּעָ פון אַיהֲר גְּלִיך), ער אַז דַּאֲך
אַ גּוּטוּר גַּאט... אַ גּוּטוּר גַּאט... טַאֲטָעָ אַין הַיְמָעָל... מַאֲמָע, מַאֲמָע

שוויג נישט ... שוויג נישט ... מיה דיך ... וועלטען ליג אין ... ז' געהט אב צו זיך אין צימערל, הייכט און מיט ענערנווע צו אומענדונגעהמען די זאלגען טון אחר צימערל און פאקט זיך זיך אין איהר קאָרב אַיִן) לאָן מין נאָר קודס- כל גרייט זיין ...

(לאָנגע פּוֹיעַן, קיינער ווֹוֹז זיך נישט אוֹיפּ דער צענען. מאָנקע פֿיהָרֶת צו- געטולעט צו זיך רבְּקָה/לען ... זוֹי זענען בִּידָע אַיִן נָאָס טָמֵךְ אַרְמוֹגָעַ- הילט ... די האָר צוֹפְּלָאַשְׁעַט, אַבְּגַעַצְׁוָאנְגָעַן ... אַוְן פָּונְדִּי נָאָסָעַ קְלִידָעַר וַיַּ- גַּעַן טְרָאַפְּעַנְסַ וְאַסְכָּעַ אוֹיפּ דער פְּאַרְלָאַגְּעַן ... זוֹי זענען בִּידָע באָרְפִּים ... הַנְּדָעַל שְׁטָעַלְטַ זיך הַנְּטָעַר פְּאַרְהָאָגַן פָּוֹן אַיהֲרַ צִימָעַל אַן הַאָרְקָטַ זיך אַיִן).

מְאַבְּקָע

(וְעַד מֵת אֶבְּהַאֲלַתְּעַנְעַ לִירְעַנְשָׂפְּט אַוְן לְיַעַבָּן, אַבְּעַר וְעַד טִיעַק אַוְן קְלִינְגְּנֶר).

עם איז דיר קאָלט, רבְּקָה/לָעַ? טוֹלַעַ דִּיךְ צוֹ צוֹ מִיר ... גוֹטַ טוֹלַעַ דִּיךְ אַיִן אַיִן מִיר ... וּאַרְיִם דִּיךְ אַיִן מִיר, אַזְוִי גוֹטַ אַיִן מִיר ... קָוָם, מִיר וּוּלְעַן זיך דָּא בִּידָע אַנְדִּיאַרְזָעַזְעַן אוֹיפּ דִּי קָאָגָא- מַעַן. (פֿיהָרֶת זוֹ צוֹ אַקְאַנְפָּעַן, וּזְעַט זיך מִיט אַיהֲרַ אַזְוִי, אַזְוִי ... טוֹלַעַ אַיִן דִּין פָּנִים אַיִן מִין בְּרוֹסְטַן ... אַזְוִי ... אַזְוִי ... אַוְן גָּלַעַט מִין מִיט דִּין לִיבָּן ... אַזְוִי קְיוֹלָל, וּזְיַ וּזְעַטְעַן וּוּאַלְטַ גַּעַרְנוּן צְוִישָׁעַן אַנוֹן ... (פּוֹיעַן) אַיְדַּק הָאָבַד דִּיר דִּי בְּרוֹסְטַן עַנְטָפְלָעַקְט אַוְן הָאָבַד זִי דִיר גַּעַוְאָ- שָׁעַן אַיִן רַעֲגָעַן-וּוָאַסְעַר, וּוָאַס אַזְוִי אוֹיפּ מִין הַבְּנָדָד גַּעַרְנוּן ... אַזְוִי וּוּיְסַ אַוְן קָרְגָּדִיגַּן זְעַנְעַן דִּינְגַּע בְּרוֹסְטַן ... אַוְן דָּאַס בְּלוֹט אַיִן זִי קִיהָלָט זיך אַזְוִי אַונְטָעַרְן הַאָנְדָד, וּזְיַ וּוּיְסַעַר שְׁנִי ... וּזְיַ גַּעַגְלִיוּוּרַט וּוּאַסְעַר ... אַוְן זִי זִי אַזְוִי זְעַנְעַן דִּיר לְאַגְּקָעַס אַזְוִי שְׁמַעַקְעַן זִי ... אַוְן דִּי הָאָבַד אַיְדַּק אַיְדַּק צְלָאָזָט ... אַט אַזְוִי ... (צְוַקְעַט וּזְיַ צְוִישָׁעַן אַיהֲרַ פְּינְגָרְעַ) אַיְדַּק הָאָבַד זִי אַזְוִי זְעַנְעַן רַעֲגָעַן גַּעַהְאַלְטַעַן אַוְן גַּעַוְאָ- שָׁעַן זִי, אַט זִי זִי שְׁמַעַקְעַן ... וּזְיַ דִּער רַעֲגָעַן, (וַיַּ בָּאָרְגַּט אַיִן דָּאַס פְּנִים אַיִן רבְּקָה/לָעַם הָאָרָ) דִּער נְאַיְאָוּעָר רַעֲגָעַן שְׁמַעַקְטַ פָּונְדִּי זִי אַרְוִיס ... אַזְוִי לִיְכָט, אַזְוִי וּוּיְיךְ ... אַוְן אַזְוִי פְּרִישַׁ ... וּזְיַ דָּאַס גַּרְאָז אוֹיפּ דִּער לְאַגְּקָעַס ... וּזְיַ דִּי עַפְּעַל אוֹיפּ דִּעם בּוּיט ... אַט אַזְוִי קִיהָל מִיק מִיט דִּינְגַּע הָאָר, (וַיַּ חָשַׁט זִיךְ דָּאַס פְּנִים אַיִן אַיהֲרַע הָאָר) קִיהָל מִיךְ אַזְוִי ...

אֲבעֵר ווֹאֶרט ... אִיךְ ווּעַל דִּיךְ ווּאַכְּלָה-מִידָּעַל אַוִּיפְּקָעְמָעַן ... אַשְׁרִימַעַן
מִיטַּצְוַיִּ שְׂוֹאַרְצָעַ לְאַנְגָּעַ צַעַפַּט. (זוקעתט אויהור די האָר) ווַילְסְטַן, רַבְּקָה'לְעַזְבָּן
יאָ, דוּ ווַילְסְטַן?

רַבְּקָה'לְעַזְבָּן

(שְׁאַקְעַלְתָּ מִיטַּעַן קָאָפַן).

יאָ, יָאָ.

מְאַנְקָעַ.

דוּ ווּעַטְזַן זַיִן די פֶּלה ... אַשְׁעַגְעַ פֶּלה ... פְּרִיְּטָאָג צַו נַאֲכָלָט,
דוּ זִיכְּסַט מִיטַּדִּין טַאַטְעַשִּׁי מִיטַּדִּין מַעֲמַעַשִּׁי בִּים טִיש ... אִיךְ —
דָּעַרְתָּהָן ... דִּין חָנָן ... קָוְמַת צְוֹפָאָהָרָעַן צַו דִּירַן צַו גַּטְטַן ... ווַילְסְטַן,
רַבְּקָה'לְעַזְבָּן? ווַילְסְטַן, יָאָ?

רַבְּקָה'לְעַזְבָּן

(שְׁאַקְעַלְתָּ מִיטַּעַן קָאָפַן).

יאָ, אִיךְ ווַילְ.

מְאַנְקָעַ.

וֹאֶרט, וֹאֶרט ... טַאַטְעַ-מַאַטְעַ האַבָּעַן זַיִן שלְאַפְּעַן גַּעַלְעַגְט ...
חָתָן-פֶּלה האַבָּעַן זַיִן דָּאָ גַּעַרְאַפְּעַן בִּי טִישׁ, מִיר שְׁעַמְעַן זַיִן ...
וַילְסְטַן, נַיִן?

רַבְּקָה'לְעַזְבָּן

(שְׁאַקְעַלְתָּ מִיטַּעַן קָאָפַן).

יאָ, מְאַנְקָעַ.

מְאַנְקָעַ.

דָּעַרְנָאָךְ גַּעַהָעַן מִיר צַו אִינְגָּעַר צָוּם צְוַיְּתְּעַן: דוּ בִּיטַט דָּאָךְ

מיין פלה, איך דיין חתן ... מען געהט זיך אָרום, (געהט זיך אָרום) זעהר פעסט אָרום, און מיר קושען זיך זעהר שטיל, אַט אָזוי (קושען זיך) קושען מיר זיך ... מיר וועלען אָזוי רויט, מיר שעמען זיך אָזוי... עס איז גוט, רבקה'לע, גוט?

רבקה'לע.

יאָ, מאנקע ... יאָ ...

מאָן קע

(דערנוידערט אִיהר קול, שעפטעשט אִיהר זיך אָזוייער).
און מיר לעגנון זיך דערנֶאָך שלאָפָען אַין אִיְין בעט, קינגעָר
זעהט נישט, קינגעָר וויסט נישט, נאָר איך מיט דיר, אַט אָזוי.
(דריקט זיך פעסט צו זיך) ווילסט שלאָפָען מיט מיר דורך די נאָכט, אָזוי,
אַין אִיְין בעט, ווילסט?

רבקה'לע

(קלערט זיך אָרום אִיהר).

איך וויל ... איך וויל ...

מאָן קע

(ציהט זיך צו זיך).

קומ ... קומ ...

רבקה'לע

(אין דער שטיל).

איך האָב מורה פֿאָרְץ טאטען ... ער וועט זיך אויפּוועקען ...

מאָן קע.

וואָרט, רבקה'לע, וואָרט ... (קלערט אָ ווילע) ווילסט מיט מיר

אַוועַק פֿוֹן דְּאנְגַּן ? מִיר וּוּלְעַן זַיִן אַינְגַּינְעַם, גַּאנְצָע טַעַג, גַּאנְצָע נְעַט ... דַּעַר טְאַטַּע וּוּטַנְשַׁט זַיִן, דַּי מְאַמַּע וּוּטַנְשַׁט זַיִן ... קִינְגֶּר וּוּטַנְשַׁט שְׂרֵיַען ... שְׁלָאָגַען ... מִיר וּוּלְעַן זַיִן אַלְיַיַּן ... גַּאנְצָע טַעַג ... עַס וּוּטַנְשַׁט אַזְוִי פְּרָעָהְלִיךְ זַיִן, וּוּלְסַט, רְבָּקָהְלָעַ, וּוּלְסַט ?

רְבָּקָהְלָעַ

(פְּרָטָמָכְט דַּי : נְוִוְגַּעַן).

דַּעַר טְאַטַּע וּוּטַנְשַׁט נְיִשְׁט וּוּסְעַן ?

מְאַבְּקָעַ.

נַיִן, מִיר וּוּלְעַן אַנְטְּלוּיְפַעַן שַׁוִּין יַעֲצַט בַּיִן נְאַכְּט מִיטַּהְנְדַלְעַן אַיִּהְרַ שְׁטוּב אַרְיַין ... זַי הַאַט אַשְׁטוּב בַּיִן שְׁלָמָהְן, זַי הַאַט מִיר גַּעְזָגַט, וּוּסְטַט זְעַהַעַן, וּוּי גּוֹט עַס וּוּטַנְשַׁט זַיִן ... עַס וּוּלְעַן קְוּמָעַן יְוָגָעַן מְעַנְשַׁעַן, אַפְּיִצְרַעַן ... מִיר וּוּלְעַן זַיִן אַגְּנְצָעַן טָאָג אַלְיַיַּן ... מִיר וּוּטַנְשַׁעַן זַיִן וּוּי דַּי אַפְּיִצְרַעַן אַנְתָּהָן אָוָן אַוִּיפְּרַעְד אַרְוּמְרִיעַטַּעַן קֻם, רְבָּקָהְלָעַ, וּוּלְסַט ? יָא, דַּו וּוּלְסַט ? ...

רְבָּקָהְלָעַ

(מִיטַּהְרִיךְ-קְלָאַפְּוֹנָגָן).

דַּעַר טְאַטַּע וּוּטַנְשַׁט נְיִשְׁט הַעֲרָעַן ?

מְאַבְּקָעַ.

נַיִן, נַיִן. עַר וּוּטַנְשַׁט הַעֲרָעַן, עַר שְׁלָאָפְּט אַזְוִי גַּעַשְׁמַאַק ... אַט, דַּו הַעֲרַסְט, וּוּי עַר שְׁנָאָרְכַּט ... (לְיוֹופְּט אַנְהַנוּלָם צִימָעָה, קַאְפָט וּ אַוְיַיְבַּי דַּעַר הַאנְדוֹ) הַאַסְט אַשְׁטוּב ? קֻם פְּלִינְק, פִּיהָר אָוְנָגָע ... אַוְוַעַק ! ...

הַינְּדָעַל

(קַאְפָט וּרְאַוְיַיְבַּי).

יאָ, יָאָ, פְּלִינְק צוֹ שֶׁלְמָהָן וַיְהִי חֲבֵטָאָ אַכְלִיְידָ, וַאֲרָפְטָאָ עַס אַוְיָךְ
רַבְּקָהָעָן) עַר וַוְעַט אָנוֹ שְׂוִין פִּיהָרְעָן.

מְאַנְקָע

(טַוְתָּאָ פְּלִינְק רַבְּקָהָלְעָן).

דוֹ וַוְעַט זַעַהָעָן, וַיְיַגְּשָׁתָּאָ עַס וַוְעַט זַיְן ... וַיְיַרְחַלְיָיךְ עַס וַוְעַט
זַיְן . (טַהְוָעָן זַיְדָאָן, חַזְפָּעָן אַוְיָךְ זַיְדָ, וַיְאַשְׁרָאָ קְרִיעָנָעָן אַוְנְתָּעָר דַּעַר הַאֲנָדָר, 8 טַזָּ),
אַקְאַפְּטָאָן, שְׁטִיגָעָן וַעֲרָר לְאַגְּנָגָט אַיְחָד . אַיְן מַחְיָה מַרְעָפָעָן וַיְיַזְרַעַל מַשְׁיָּה וַיְוַלְעַל אָנוֹ
בַּפְּשָׁעָן, וַעֲלַכְעָ קְוָמָעָן אַבְּגַעַצְוָאַקָּעָן אַיְן שְׁטוֹב אַרְיוֹן . דַיְלַעַטְמָעָ קְוָקָעָן אַוְיָךְ וַיְיַזְרַעַל
פֻּרְוָוָאַגְּנָדָעָרָט).

רַיְיָזָעָל . בָּאַשָּׁא .

וַוְאָהָיַן דָּאָס ?

הַיְבָדָעָל .

מְאַכְטָס קִיְין גַּעֲרוֹדָעָר, קִיְין גַּעֲרוֹישָׁ, נַגְּךָ בִּיעָר, נַגְּךָ לִיעַמְּגַנְּאָד ...

(הַיְנָדָעָל, מְאַנְקָע, רַבְּקָהָלְעָאָב . רַיְוַעַל אָנוֹ בַּאֲשָׁא קְוָקָעָן וַיְקַדְשָׁא בִּידָעָאָן פָּעָר-
וָאַגְּדָעָרָט).

רַיְיָזָעָל .

דַי מַעַשָּׁה גַּעֲפָעָלָט מִיר נִשְׁטָ .

בָּאַשָּׁא .

מִיר אַוְיָךְ נִשְׁטָ .

רַיְיָזָעָל .

אַזָּא מַוּ עַפְעָס זַיְן — אַ-וְאָא ! ...

בָּאַשָּׁא

(קְוָקָט אַיְחָד אָנוֹ דַּעַרְשָׁאַקָּעָן).

נאמט פון נקמה

וואס דאס ?

רייזעל.

און וואס געתט עס אונז אין ? לעשען מיר אויס דעם לאטט און
לעגען מיר זיך שלאפען. מיר וויסען פון גאר נישט. (דרעהט ערַב
דאעט לאטט).

אויף דער צענען ווערט האלב טונקעל. די מידלעך געטען אָב יעדע אין
אייהר ציטערל).

רייזעל

(אַפְּגַעַעַנְדִּיגַן).

אווי, האט זי וואחר געזאגט, די קָאַרְטְּעַן-לייגעַרְן, אווי האט זי
וואחר געזאגט ...

(אָב, אַיְנוֹגָעַ סַעֲקָנָדָעַן אווי אויף דער צענען קַיְנוּגָעַ נִישְׁתְּדָאַ, טונקעל).

בָּאָשָׁא

לְלִיפְתָּחָה אַרְוִוִּים ווַיֵּלֶד פָּוּנָן אַיְהָרַ צִימָעָרַל, הַאַלְבָּא אַיְסְגַּעַתָּהָן מִטְּאַתְּלִיכְעַדְגִּינְגַּן גַּעַשְׂרוּיָהָן).

רייזעל

(רוֹקְטָא אוֹפָה די פָּאַרְהָאנְגַּן פָּוּנָן אַיְהָרַ צִימָעָרַל).

וְאָס אִיז דִּיר בָּאָשָׁא ?

בָּאָשָׁא.

אַיְדָא הַאָבָּא מִיקְּ מַוְרָא צָוָּ לִיְגָעַן. מִיר דְּאַלְטָ זִיךְ, אָז מִין גַּעַ-
שְׁטָאַרְבָּעָן מַעַמָּעָ מִטְּ דִּי שְׁטָעַכְעָרָס אָן דִּי דָּעַרְגָּעָרַ דְּרַעַתְּ זִיךְ אַיְן
מִין שְׁטִיבָעַל אַרְוּם.

רייזעל.

דָּאָס סְפַּר-תּוֹרָה אִיז פְּסָול גַּעַוְאָרָעַן, האט אָונָז שְׁוִין קַיְנוּגָעַ
נִישְׁתְּ אַבְּגַזְוָהִיטָּעַן.

בָּאַשָּׁא.

איך האב מורה, צו עס ווועט היינט זיין נישט קיין גוטע נאכטן,
מיין הארץ ציטערט אין מיר ...
פֿון איבערץ בפלגן דערהערט זיך פֿולצ'לונג אגערודער, אַ שארען ציט בענ-
קלעך, מיט טישען, די מירעלען הארבּען זיך, גלאָצענרגיג און ערשראָקען, איין.
בָּאַלְדַּ דערהערט זיך ווי עפעס שווערטען פֿאלטן אַראָפּ מִן די טְרֵיעַם).

דער "פֿעַטְעַר"

(שרוייענע:דייג).
רבקה'לע, רבקה'לע, וואו ביסט דו?

רִיזֶעֶל

לייגען מיר זיך אַנְיַדְעַר שלאָפּעַן ... מיר וויסען פֿון גָּאָרְנִישַׂט ...
(לייגען זיך בִּידֻע אַנְיַדְעַר אָונְטַאַען זיך חוֹיק שלאָפּעַן...)

דער "פֿעַטְעַר"

(לויסט אָרִין מיט אַ לִיכְט אַינְ דָּרְ האָנד, צוּשְׁוַבְּעַט די האָרְ, אוֹיפְּזַן העמְד
אַ קָּהְבְּאָטַע אַרוֹפְּגָּ�וֹאָרְפַּעַן. שְׁרִוְיט וּוְלִידַן).
רבקה'לע, רבקה'לע איז דא? (קִינְעַר עַנְטְּפָעַר נִישְׁט. גִּיט אַ רָּוק די
פָּאָרָהָאנְגָּעַן פֿון די צִיטְעַרְלַעַד) רבקה'לע! וואו איז זיך? (וּוְקָט אַוְיָף די שלאָפּעַן דָּעַךְ
דוֹיְוָעַל אָונְ גָּאָשְׁעַן) וואו איז רבקה'לע! רבקה'לע וואו איז?

רִיזֶעֶל. בָּאַשָּׁא

(טַאַפְּעַן זיך די אוֹינְגָּעַן אוֹיסְרְיוֹבָּעַן טַוְּסַט די אַרְבָּעַל פֿון די קָאָפְּטָעַן).
וּוְאָס ... מיר וויסען נִישְׁט.

דער "פֿעַטְעַר"

אייהָר וויסט נִישְׁט ... אייהָר וויסט נִישְׁט? ... (לוֹוְטַט פְּלִינְק אָרוֹוּס).

מען הערט, ווי ער שטוייגט אויף די טרעפַ מיט איין שפֿרונג. נאכּהער אַ שטילע פֿוֹזע,
מען הערט, ווי עפָם וואָלַט זיך אַראָבְנָעָוָרְפָּעָן פּוֹן די טרעפַ. די טהיר גִּיט זיך אַ
פרָאל אוֹפַ מִיט רָעַשׁ, עַס פָּאָלַט אַרְיוֹן דָּעַר "פֿעַטְעָר", האַלְטָעָנְדָג שְׂרָהָן בֵּי די
הָאָר. בִּידָע זְעַנְעָן אָן נַאֲכַט-קְלִיְּדָרָעָ).

דָּעַר "פֿעַטְעָר"

(רוַיָּסֶט שְׂרָהָס קָאָפַ פְּאָר די הָאָר צַו דָּעַר אַרְאָבַ. וּוַיָּזַע מִיטָּן פֿינְגָּר
אוֹפְּמַן, "חוֹיוּעַל").

דיַין טְאַלְטָעָר וּזְאוֹ אָיז ? דיַין טְאַלְטָעָר ?

בְּאַשְׁאָ, רַיְזָעַל

(שְׁטַעַהָעַן בִּידָע צְנָעָדוּרְיקָט צַו דָּעַר וּוְאָנָד אָונָן צְיַעַרְעָן).

(פָּאָרָהָאָנָג פָּאָלַט פְּלִינְגָּק).

דרייטער אקט .

סְכֻעַןָּן

צימער ווי און ערשתען אקט . שענק און קאמאָר זענען אויפגעורךט , און
שטייע-וועש , מלבושים וואָלגיינן זיך איבער די פֿאָדָלָגָע אָרט . די
טהיר אָין רבקהילעט צימער אִיּ אַפְּעָן אָנוֹ פָּוּן דָּרוֹגָען דָּרוֹגָט אַ שְׁטוֹרָאַחָל
פָּוּן אַ בְּרוּנְגָּרְדָּיג לְיֵצֶט אָרְיוֹן , שְׁרָה , מִיטּ צְוֹפָלָשְׁעַטָּה האָרְ , אָרוֹיְ-
גָּעוֹןְאָרְפָּעָן אַנְפָּךְ זיך די קְלִיּוֹדָעָר אַהֲן אַרְדָּנָגָג , דְּרָעָתָה זיך אַיבָּעָר די
שְׁטוֹבּ , אַוְפְּקָלְיוֹבָעָנְדִּיג די צְעָנוֹןְאָרְפָּעָנָה זָקְבָּעָן , פָּאָקט ווי אָין פָּאָק
איּוֹן , ווי צָוּמָ אָזְוּק גַּהֲן , אַבָּעָר זִי לִיְגָטּ דָּאָרְ דִּי מְעָהָרָסְטָה זָקְבָּעָן
צְוֹרִיק אִוְּפָּק זַוְּעָר אָרט . גְּרוּוּרְ פְּרוֹהָ-מְאָרְגָּעָן . פָּוּן די צְוֹגָעָמָאָטָע
פָּעָנְמְטָעָר-לְאָדָעָן דָּרוֹגָט אָרְיוֹן דָּעָר גְּרוּוּר מְאָרְגָּעָן .

שָׁרָה

(אויפֿלְיִיבְנְדִּיגַּ דַּי זַקְעָן).

יעקל, וואס טהוֹט זיך מיט דיר, יעקל? (נעחט צו צו דער אַפְּעַנְעַעַט-טהוֹר פָּן רַבְּכָה/לְעֵם צִימָעֵר, קַוקְטָּ אֲרִיוֹן) וואס זיצט? דו? (דרעהט זיך אַפְּעַנְעַעַט אַוְיפֿהוּבְנְדִּיגַּ דַּי זַקְעָן) אֲוְגְּנָלִיק, אויסטְגָּאנְגָּעָן, דאָס גָּאנְצָעַ הוַיּוֹן ווַיּוֹלֶעֶת אַרְבָּעָהָרָעָן ... (נעחט נאָך אַמְּאָל צו צו דער טהוֹר) יעקל, וואס שְׂוִ依ִיגְּסִטְמַן? זיך מיט דיר? (דרעהט זיך אַרְזָוּס, מיט טְרָעָהָרָעָן) זיצט אַז? וואס טהוֹט זיך מיט דיר? (דרעהט זיך אַרְזָוּס, מיט טְרָעָהָרָעָן) צוֹן מענש בי אַסְפָּרְטָהָרָעָן קלעהרט אַזְנָעָהָרָעָן, וואס אַיז דאָז צוֹן קלעהרטען? עס אַיז גַּעַשְׁעָהָן אֲוְגְּנָלִיק, גַּעַה אַין צִירְקָעָל, נעהט דעם פריטְסְטָאָנוֹ ... זוך אַוְיפְּטָה דעם יְנָגָג מיט גַּטְעָן אַדְעָרָה מיט בִּיזְעָן ... כל זומן עס אַיז נאָך דאָזִיט ... (וואנדט זיך צו דער טהוֹר) וואס שְׂוִ依ִיגְּסִטְמַן? זיך מיט שְׂוִ依ִיגְּסִטְמַן? זיך מיט זיך אַנְדְּרָעָר אַוְיפְּטָה אַז אַזְקָבְּיִוְרְטָה אַזְקָבְּיִוְרְטָה, פָּעָר. שטעלט זיך דאס פְּנִים מיט דוֹ הענד אַזְנְבָּט אַזְנְבָּט זיך זוֹוְוִינְגָּעָן) ווי מושוגע זיצט אַרְאיְגָּעָר אַלְיִין, קַוקְטָּ אֲוְיפְּטָן סְפָּרְטָהָרָעָן אַזְנְבָּט עַפְּעַט מיט דַּי לְיִפְּעָן ... אַגְּנִי אַרְעָרְטָה נִישְׁתָּה, אַגְּנִי אַרְעָרְטָה נִישְׁתָּה, וואס טהוֹט זיך דאָס מיט אַיהם? (שטעלט זיך אַוְיפְּטָה פָּן פָּאָקָה, צוֹן, פָּעַטְרָה) אַזְנְבָּט מִיר אַיז דְּאָרָט נִישְׁתָּה קִין חַלְקָה ... דוֹ ווַילְטָט אַיך זאָל אַזְוּקְגַּעַהָן — גַּעַה אַיך. דער טְיִוּעָל ווּעָט מִיךְ נִישְׁתָּה בעהמען ... אַיך ווּעָל מִיר שׂוֹן דְּאָרָט מִין בְּרוּיט גַּעֲפִינְעָן. (נעחט זיך אַיְינְגְּפָאָטָהָעָן אַיהֲרָע וְזַקְעָן שְׂוִ依ִיגְּסִטְמַן). פְּיוֹעָן.

דער "פָּעַטְרָה"

קַומֶּט אֲרִיוֹן פָּן דער צְוִיְּנָעָר שְׁטוֹב אַחֲן הַוָּת, אַחֲן קָאָפְּאָטָעָ, דַּי הַאָרְטְּפָלְשָׁעָט. עַר קוּקְטָה ווַילְדָה מִיט דַּי אַוְינְגָּעָן, וַעֲדָת מִיט אַז שְׁטִילְעָן היְוּרְגִּינְעָן טָאָן וּעהָרָאָן.

אַיך ווּעָל גַּעַהָן ... דוֹ ווּעָט גַּעַהָן ... רַבְּכָה/לְעֵם גַּעַהָן ... אַלְיָץ ווּעָט גַּעַהָן ... (חוֹיוֹת מִיטְעָן פִּינְגָּר אַוְיפְּטָן קָעְלָעָר) אַלְיָץ אַיך "הַיּוֹעָל" ... אַרְיָין ... נָאָט ווַיל נִישְׁתָּה ...

שרה.

יעקל, וואס טהוט זיך דאס מיט דיר ! משוגע בייזט דו געווארען...
(געהת צו איהם) בעדענכ, וואס דו טהוט. עס אייז געשעהן אונ-
גליק — בי וועלכען מענש געשעהט נישט קיין אונגליק ? קומ, מיר ווע-
לען אויפזען שלמהצען. גיעב איהם 200-300 רובל — זאל ער אונז
דאס קינד צורייך-געבען ... דער יונג וועט עס טהון ... וואס זיכט דו ?
וואס טהוט זיך דאס מיט דיר ?

דער «פֿעַט עַרְ»

(מיט רעם ועלבען טאן. דרעחת זיך איבער דער שטוב).
מיר אייז שוין אייניגאל ... די נשמה דעם טייוועל איבערגעגע-
גען ... עס וועט שוין גאר נישט העלפען ... גאט וויל נישט ...
(ער שטעלט זיך אינדרער ביטס פענטער אוון קוקט יונך דעם לאָדען-לאָך) ...

שרה.

גאט וויל נישט ... איניגערעדט זיך, דו ווילסט נישט ... דו האסט
דען ליעב דאס קיבד ? יעקל, יעקל, (שלעפט איהם) וואס אייז דאס מיט
DIR געווארען, בעדענכ פל-זמן עס אייז נאך דא צייט ... ער קען זי
זאך דערויליל ערבעץ וואו אַווקפהירען ... קומ אַריבער צומ יונג ...
די מoid האט זי דאך אודאי צו איהם אַריבערגעגעהרט. וואס שטעהסט
דו ? (אַבגעחאקט) אין האָב געשיקט נאך ר' אלין. מיר וועלען הערען,
וואס ער וועט זאגען ! — (וואווע. דער «פֿעַט עַרְ» קוקט אליך אין אינגעט דורךען
פֿעַט עַרְ) וואס קוקט דו ? (וואווע) פֿאָר וואס ענטפערטס דו מיר נישט ?
מאמע קריין, מען קען דאך משוגע ווערען.

(דועהש זיך אָב פון איהם אוון ווינט הייך).

דער «פֿעַט עַרְ»

(ווי פריהער, דרייחט זיך איבער דע שטוב).
אויס הוויז ... אויס וויב ... אויס טאָכטער ... אין «הייעעלּ» אַריין ...
צורך אין «הייעעלּ» אַריין ... מיר דאָרבען נישט קיין טאָכטער ... מיד

דאָרְפָּעֵן נִשְׁתָּ... נְקֻבָּה, וֹוִי דִּי מַאֲמָע גַּעֲוָאָרָעָן... גָּאָט וֹוִיל נִשְׁתָּ...
צָוִירִיק אַין "הַיּוּל", אַין הַיּוּל אַרְיִין ...

שֶׁרֶה .

וּוַיְלִסְטָ אַין "הַיּוּל"? — מִיְּנָן כְּפָרָה, הָאָב אַיךְ טַאָקָע אַגְּשָׁעָפְטוּ
(קָאָפְטוּ וַיְדַּוְוְתָעַ צָוָם אַיְנוֹטָאָקָעַן) דָּאָס הַוִּזְוִי וֹוִיל עַר אַיְבָּרְפְּרִיהָרָעָן... וְאָס
טַהָּוֹת זִיךְ מִיט אַיְהָם? (קָלְעָרָט אַזְוִילָע) אָזְדוֹ לִיגָּסְט אַבְּעָרוֹזָאָמָעָן וּוּעָלָ
אַיךְ מִיר נְעַמְּמָעָן צָוָהָוָן (נְעַמְּמָעָן אַרְאָבָסְוָן דִּי אַוְוָיעָרָן וּוּעָרָן
רַיְנָגָעָן) אַיךְ וּוּעָל אַרְיְבָּרְגָּהָעָן צָו שְׁלָמָהָגָעָן, אַיךְ גַּיְעָב אַיְהָם אַוְעָקָדִי
בְּרִילְיָאָנְטָעָנָע אַוְעָרְרִיגָּהָעָן (וַיְזַקְט אַזְוָמָק, שְׁלַעַטָּט אַרְוָיָס אַגְּלָדְעָנָע קִיטִּיָּט)
מִיט דָּעָר גַּאֲלָדְעָנָעָר קִיטָּיָס אַזְוָמָק וֹוִיל עַר נִשְׁתָּ, לִיגָּג אַיךְ אַיְהָם צָו בָּאָקָ
אַהֲנְדָעָרְטָעָל. (וַיְזַקְט דָּעָם טִיסְמָטָר מִיט גַּעַל אַזְוָמָס "פָּעַטְעָרָס" קַעְשָׁעָנָעָם,
דָּעָר "פָּעַטְעָר" לְאָזְט וַיְדַּבְּרָהָעָן) עַט גַּעַתָּה נִשְׁתָּ אַוִּיסָּס אַגְּלָדְעָנָע שָׂהָ
(וַיְזַקְט אַזְוָמָק אַזְוָמָק וַיְדַּבְּרָהָעָן) אַזְוָמָק רַבְּקָהָלָע אַזְוָמָק דָּא. (אַרְיְסָגָעָהָעָנָדָיָג) פָּאָר
מִיר וּוּעָט עַר שְׁוִין דָּאָס טָהָוָן. (הַאָקָט דִּי טָהָוָן נַאָר וַיְדָ).

דָּעָר "פָּעַטְעָר"

(דָּרְעוֹת וַיְדַּבְּרָהָעָן אַיְונָעָרָלְיוֹן אַבְּעָרָ דָּעָר שְׁטוּב. דָּעָם קָאָפָט נִזְוָד עַרְדָּר).
מִיר אַזְוָמָס שְׁוִין סִיְּ-וּוִיְּ-סִיְּ אַלְקָן אַיְינָס... דָּעָר טִיְּוָוָל גַּעַנְמָעָן...
אַוִּיס טַאֲכָטָעָר... אַוִּיס סְפָּר-תּוֹרָה... אַין "הַיּוּל" אַרְיִין... אַין
"הַיּוּל"... גָּאָט וֹוִיל נִשְׁתָּ...

(לְאָנָגָע וַיְלָעָע. רַיְוָוָל וּוַיְוָוָת וַיְדַּבְּרָהָעָן אַזְוָמָק דָּעָר טָהָוָן,
שְׁלִוְיכָט וַיְדַּבְּרָהָעָן אַזְוָמָק דָּעָר שְׁטוּב, שְׁטָעָלָט וַיְדַּבְּרָהָעָן בַּיְדָעָר טָהָוָן. דָּעָר "פָּעַטְעָר"
בְּעַמְּרָקָט וַיְדַּבְּרָהָעָן, קוֹקָט אַוִּיפָּאָהָר,)

רַיְיָעָל

(שְׁטָמָלְעָנָדָיָג).

אַיךְ בֵּין גַּעַוְועָן נַאָר דָּאָלִיְּן... דִּי בָּעָל-הַבִּית/טַע הָאָט גַּעַהְיִיְּ
סָעָן... עַר וּוּעָט בָּאָלָד קוּמָעָן...

דער "פֿעַטָּר"

(קוקט זי אָן נָאָר אַ וַיְוִילָע).
סִיּוֹ-וַיּוֹ-סִיּוֹ דָּעֵר טִיּוּוּל גַּעֲנוּמָעָן ... גָּאָט וּוַיְלָ נִשְׁתָּ ...

רִיזָּעַל

אָזָא אֶרְגַּטְלִיךְ קִינְד גַּעֲוָעָן ... אָזָא שָׁאָד נַעֲבָאָךְ ...

דער "פֿעַטָּר"

(קוקט זי אָן וַיְיַפְּרֹעַרְאָנְדְּרָעָט).

רִיזָּעַל

(וַיְיַפְּרֹעַרְאָנְדְּרָעָט עַגְּרָנִירִיךְ זַיְן).

די בָּעֵל-חַבִּית/טֻע הָאָט מִיךְ גַּעֲהִיסָּעָן דָּא וּוְאָרְטָעָן, בֵּיז זַי וּוְעַטְּשָׁן צְוֹרִיקְקַמְּעָן.

דער "פֿעַטָּר".

הָאָב נִשְׁתָּטְקִין מָרוֹא, אִיךְ בִּין נָאָר נִשְׁתָּטְמָעָג גַּעֲוָרָעָן ...
נָאָר נִשְׁתָּטְ ... גָּאָט הָאָט מִיךְ גַּעֲשְׁטָרָאָפְּט ...

רִיזָּעַל.

וּוְעַר הָאָט זַיְן גַּעֲזָאָלָט רִיבְטָעָן אוּרִיךְ דָּעֵם ... אָזָא אֶרְגַּטְלִיךְ קִינְד
גַּעֲוָעָן ... אָזָא שָׁאָד נַעֲבָאָךְ ... אִיךְ וְאֵל אָזְוִי לְעַבְעָן ...

רִיזָּעַל,

(מייט אַ לְאַמְּטָעָרָן אֵין הָאָנְדָּקָט קוֹמֶט אַרְיוֹן).
וְאָס אִיז דָּאָס אַזְוַלְכָּעָס גַּעֲשָׁהָן! אַזְשָׁ מִיךְ גַּעֲדָאָרָפְּט פַּאֲרָטָאָגְּ;
רוֹפָעָן, (קוֹמֶט מְעַהָּר אֵין דָעֵר שְׁטוּב אַרְיוֹן, קוֹמֶט אֵין לְאַרְעָנָלָאָר) מַעַן מַעַן
שְׁוִין בְּאַלְדָּ דְּאַוְונָעָן ...

דער "פֿעַט עַרְבָּי"

(ニישט קוקענינג אויף ר' אליעז).

דאָס ספר-תורה איז פֿסֶל גּוֹוֹאַרְעֵן, ר' אלִי, אויפֿס טוֹיט אַפְּגּעַ/פֿסֶלְט.

ר' אלִי

(דעַרְשְׂרָאַקְעַן).

וואָס רעדסֶט דוּ, יְודָ ? חֲלִילָה, דאָס ספר-תורה, וואָס אַיז גּעַ-
שֻׁהָן ? אוּףְּ דַעַר עַרְבָּי אַרְאַבְּגַעַלְאָזָט ? דַי גַּאנְצָע שְׁטָאַדְט דַאַרְבָּת
פֿאַכְטָעַן ...

דער "פֿעַט עַרְבָּי"

נאָך עַרְגָּעַר, ר' אלִי.

ר' אלִי

(אוּפְּגַעַרְעַנט).

וואָס זָאָגְטוֹ, דַי גַּאנְצָע שְׁטָאַדְט קָעַן זַיַּךְ, חֲלִילָה, פֿעַרְזִינְדִּיגְעַן ...
וואָס אַיז גַּעַשְׁעָהָן ? זָאָג, יְודָ, רְבוּנוּ שֶׁל עַולְמָן !

דער "פֿעַט עַרְבָּי".

איַן "הַיּוֹעֵל" אַרְאָבָ ? (וַיֹּוֹצֵא אוּףְּ דַי פֿאַרְלָאַגְעַן, דַעְרָנָאָךְ אוּףְּ רַיוּלָעַן)
אוֹנְטָעַן מִיט זַיַּיךְ ... איַן "הַיּוֹעֵל" אַרְיִין ... אַוִיסְטָס ספר-תורה ...

ר' אלִי.

יְודָ, וואָס רעדסֶט ? וואָס טָהָוֶת זַיַּךְ דאָס ? זָאָג !

ר' יְיַיְזָעַל

(בְּיִי דַעַר טָהָיר, בְּעַרְוִיהִינְט ר' אלִי).

גִּיןִין, רְבִי, נִישְׁט דאָס ספר-תורה, דַי טָאַכְטָעַר ... רַבְקָה/לְעַלְעַל ...

גָּאַטְמָן בָּזֶן נִכְמָתָה

די ספר-תורה איז כשר . (וויויזט מיטן פינגעער איזן ובקח'לעם שטוב) דעריגען ...

ר' אלֵי

(אטעטמעט אַפּ).

געלוייבט השם יתברך ! אַפּער דאס ספר-תורה איז כשר ?

רייזעל.

יאָ, רבּי.

ר' אלֵי

(רוּהִוְגָּעֵר, שְׁפִיְּתָ אֹוִוָּס).

געלוייבט השם יתברך, אַבְגַּעֲקוּמוּעַן מיט די שרעיך ... (צום, פֿעַם, טַעַר) ווֹאָס הָאָסְטוּ גַּעֲרַעַדְטַן נַאֲרִישְׁקִיטְעַן ? (זו רײַוְלָעָן, נַיְשַׁט קַוקְעַנְדִּיג אַוְיָף אַיהָה) אַזְוָעַיך ... אַיז זַי נַאֲךְ נַיְשַׁט דָא ? (צום, פֿעַטְעָרָה) אַיז מעַן זַי שְׁוִין גַּעֲגַנְגָּעָן זַוְּעָן ?

דער פֿעַט עַד.

ביי מיר איז מײַן טַאַכְטַּעַר הַילְיְגָעָר, ווֹי אַ ספר-תורה,

ר' אלֵי.

דעד נַיְשַׁט קִיְּין נַאֲרִישְׁקִיטְעַן ... נַאֲרַ שְׁוֹוִיִּיג, נַאֲרַ מַאֲרַ קִיְּין גַּעַרְוְדָעָר נַיְשַׁט ... אַיז מעַן זַי שְׁוִין גַּעֲגַנְגָּעָן זַוְּעָן ? בְּרַעַנְגָּעָן ? ווֹיַּס אַיךְ ווֹאָס ? ווֹאָס שְׁטַעַהְסַטוּ דָא ?

רייזעל.

די בעל-הבית/טע איז שְׁוִין גַּעֲגַנְגָּעָן נַאֲךְ זִיהָר.

ר' אל'.

ווײַיסט מען, וואו זי איז געגנגען?

דייזעל.

יאָ, די בעל-הבית'טע וועט זי באָלד אַהַיִם ברענגן.

ר' אל'.

איָן דאָך ווַיְתַעַר גוֹט, ווֹאָס-זֶשׁ שְׂרִיטַע עַטֵּן, לִיאָרְמַט ... דיָ
גאנַצְעַ ווּעַלְתַּזְלֵל זַיְק בָּאָלְד דָּעַרְפָּן דָּעַרְוּסָעַן. אַזְוַעַלְבָּעַ זַעַכְעַן בעַ-
הַאַלְטַע מַעַן אַן דָּעַר שְׂטִיל ... עַס אַיְזַע נִישְׁטַען ... אַמְחַותַע קַעַן נַאַר
גַּעוֹאָהָר ווּרְעַעַן דָּעַרְפָּן — קָאַסְט עַס בָּאָלְד אַפָּאָר הַונְּדַעַת רַוְּבָּעַל
טִיעַרְעַר ...

דעָר "פֿעַטְעַר".

מִיר אַיְזַע שְׁוִין סִיְ-וַיְ-סִי אַלְקַן אַיְינַס ... אַלְעַ קַעַנְעַן עַס ווַיְתַעַן ...
אוַיס טָאַכְטַעַר ... אוַיס סְפַר-תּוֹרָה ... אַיְן "הַיְזָעַל" אַרְיַין ... אַלְקַן אַיְן ...
"הַיְזָעַל" אַרְיַין ...

ר' אל'.

עַ, בִּיסְט דָּאָך גַּאֲר חַסְר-דָּעה ... עַס גַּעַשְׁעַת אַונְגָּלִיק ... עַס
טְרַעְפַּט זַיְק בִּיְ מַעַנְשָׁעַן אַונְגָּלִיק. גַּאֲט שְׁוֹרֵר וּמְצַלֵּן זַיְן ...
וֹאָס? ווּעַן? גַּאֲט הַעַלְפַּט ... עַס גַּעַתְּ דָוָרְך בְּשָׁלוֹם. דָעַר עִקְּר, קִיְּ-
גַּעַר ווַיְיסְט נִישְׁט ... מַעַן הַעֲרַת נִישְׁט, מַעַן זַעַת נִישְׁט. מַעַן ווַיְשַׁט
זַיְק אַבְּ דָאָס מוַיְל אָוָן מַעַן מַאֲכַט זַיְק פָּוָן גַּאֲרַנִּישְׁט ווַיְסַעַן ... (צַו רַיְוָן,
לְעֵן) מַעַן דַּאֲרַף זַיְק הַיְטָעַן מִיט אַ ווֹאָרְט ... עַס זַאֲל, חַלְילָה, ווַיְתַעַר
נִישְׁט קַוְמָעַן ... גַּעַהַעַרט ? ! (וּוְעַדְת זַיְק צֻמָּס פְּעַשְׁעַר), דָעַר לַעֲצַטְרַע קַוקַּט עַגְנִיך
וְאוֹו ווַיְט אַיְן דָעַר ווּלְט אַרְיַין). אַיְך האַבְּ מִיך גַּעַזְעַהָן. (קַוקַּט זַיְק אַוְת, אַוְבָּ
רַיוּעַל אַיְן נַאֲר דָא. בְּעַמְעַרְקַעְנְדִינְג זַיְק, הַעֲרַט עַר אַוְיפָּה. נַאֲר אַפְּוּזְעַחְבָּט עַר ווַיְתַעַר
אוֹ צַו רַעַעַן שְׂטִילָעַר, קַונְקַעְנְדִיג אַוְיפָּה רַיוּלְעַן, אוֹ זַאֲל אַרוּסְעַהָן. לְאַגְנָזָם):

איך האָפַט מײַך געזעהן מיט ... מיט ... (קוקט אויף ריווילען, ריוויל פערישטעט און פערלֻאָט דֵי שטוב). איך האָפַט מײַך געזעהן מיטן חאנטס פֿאָטער אַין בײַ-מדְרִיש צוֹוישען מנוחה-מעריב, איך האָפַט געריעדט מיט אַיהם, דער זיך בעשטעט שווין באָלד. איך האָפַט אַיהם אַפְּילַו פֿערשטעהן געגע-בען, אַזְוִי פֿרְדְּך אָגְבַּ, אוֹ די פֶּלְהָ אַיז נִישְׁתְּ פֿוֹן גְּרוֹיסְׁעָן יְהָוָס. מַילָּא, פֿאָלַ נַאֲצַר אַהֲונְדְּעַטְּרָ... הַיְנְטִיגְעָ צִיְּטְעָן קִוְּקַטְּ מַעַן נִישְׁתְּ אַיְּפַט דָעַם... אַזְיַץ וּוֹלֵל אָודָאי שבת, אַט יִרְצָחַ השָׁם, מַעַן דָעַם יְזַד דָא אַרְוִיפְּקָומָעַן... מַעַן וּוֹעַט גַּעַחַן צּוֹם דַיְן פֿערהָרְעָן דָעַם חַתְּן... נַאֲרַ דָעַר עַיקָּר קִינְעָרַ זַאֲלַ נִישְׁתְּ וּוֹיטָעַן, זַאֲלַ נִישְׁתְּ גַּעַוְאָתָר וּוֹירָעַן פֿוֹן דָעַר מַעַשָּׂה, חַלְילָה... עַס קָעַן שַׁאֲדָעַן... אַיְזַד פֿוֹן יְהָוָס אַונְ אַיְזַד טִיעַרְעָרַ קָאָפַט... נַו, נַו, שְׁטַיְלַ דִּיךְ אַיְין, נַעַמְתַּ דִּיר גַּאֲטַט צַו הַיְלָךְ אַיְן אַלְץַ וּוֹעַט דָוְרְכָהָן בְּדָרְךְ-שְׁלוּם... מַעַט גָּאָטָס-הַילְּךְ, איך גַּעַה אַהֲיָת מִיכְן זַיְן צּוֹם דָאוֹנוֹגָעַן אַונְ, אוֹ דָאָס מִיְידָעַל וּוֹעַט זַיְן, זַאֲלָטַט דַו מִיר באָלַד צַו וּוֹיטָעַן גַּעַבָּעַן... דַו הַעֲרָסְטַ ? (בַּיִּם אַרְוִיסְׁגָּעַהַן) נַאֲרַ באָלַד לְמַעַן הַשָּׁם... (חוֹל אַבְּגָעַהַן).

דָעַר "פֿעַט עַד".

(הוֹבֵט זַיךְ אַוְיפַּ, נַאֲפַט רַי אַלְיַזְבַּי דָעַר הַאנְדַּה).

הַעֲרָטַ, אַיהֲרַ רַבַּ, אַיהֲרַ גַּעַתְּמַט אַיְיךְ מַעַט אַיְיָעַר סְפַר-תּוֹרָה. איך זַאֲרַף עַס שְׁוִין נִישְׁתְּ מַעַהַר... .

רַי אַלְיַזְבַּי

(פֿערְרוֹוָאָנוֹנְדְּעָרטַ).

וּוֹאָס רְעַדְסַט דַו ? וּוֹאָס וּוֹילְסַט דַו ? בִּזְמַט מְשׁוֹגוּ גַּעַוְאָרָעַן, צַו
זַאֲרַר-דִּעָה ?

דָעַר "פֿעַט עַד".

די טַאֲכְטַעַר אַיז אַין "הַיְזָעַל" גַּעַגְגָּעַן... דָאָס סְפַר-תּוֹרָה אַין
פְּסָול גַּעַוְאָרָעַן... גַּאֲטַט הַאֲטַט מִיכְן גַּעַשְׁטְרָאָפַט... .

ר' אלוי.

(פרוכט איהם איבערוואקען).

וואס רעדסט דו?

דער "פֿעַטּ עַרְ".

איך בין א זינדייגער מעונש, איך וויס עם גאנץ גוט איזוי... דען פום האט ער מיר געדארפט אונטערברעכען, דעתם קאָפּ אין זער ערדר... א יונגען טויט... פון מיין קינד, וואס האט ער געוואָלט? פון מיין אָרים קינד?

ר' אלוי.

הער דו, מען טאָר נישט איזוי רעדען געגען גאָט.

דער "פֿעַטּ עַרְ".

(אויפֿגּערענט).

אליך מעג מען רעדען... דעת אמת... איך בין טאָקע יעקל טשאָפּטשאָוויטש — אַ "בעטער" פון אַ "הייזעל", נאָר דעת אמת מעג מען אָפִילו גאָט זאגען... איך האָבּ שווין גאָר נישט קיין מורה... איך בין געאנגען צו איך אין בית-המודש אָריין... איך האָבּ אַיך אָלֵץ פֿעַצְעַהלאַט... האָט אִיהָר מיך געהיסען אַ ספר-תורה שורייבען. דעררי-בען, בַּיִ אִיהָר אין שטיבעל, האָבּ איך עס אַרְיִינְגּוּשְׁטָעלט... גאנצע נעלט בין איך דערבי געשטאָגען, און איך האָבּ דערצו איזוי גענְזֶיגְטּ: דו בִּיטְט טאָקע אֲגָאָט... דו וויסט פון אליך, וואס איך טו... דו וויסט מיך שטראָפּען... שטראָפּ מיך... מיין וויבּ שטראָפּ, מיר האָבען געזינְדֶגֶט, אַבער מיין אָונְשּׁוֹלְדִּיגּ קינד שווין... אויףּ מיין אָרים קינד האָבּ רחמנות...

ר' אלוי.

עס איז דאָך אִיהָר קיין שום שלעכטס נישט געשעהן...
זי ווועט צורייק-קומווען... ווועט באָך זיין אַ גאנץ יודיש וויבּעַל...

דער «פֿעַטְעָר».

סִיּוֹוִיּוֹתִי... דער טייוועל גענומען... עס ווועט זי שווין צי-
הען... האט זי נאָר געמאָכט דעם אָנָהוּבּ... ווועט זי שווין נישט רו-
הען... נישט היינט איז ער מאָרגען... די נשמה דעם טייוועל אַיבּער-
געגעבען... אַיך וויס ער... אוּ, אַיך וויס ער...

ר' אלֵי.

דו רעד נישט קיין נארישקייטען...דו שטיל דיך איין...דו
בעט גאָט אַיבּער אין האָרֶץ... לעג אָוּוּק דיין פֿרְנָסָה... דיין טאָכְטָעָר
וועט נאָך מיט גאָטָס הילְפּ חותונה האָבען, ווי אַלְעָן יודִישָׁע טעכְטָעָר
און וועסט נאָך פֿון אַיהֲרָן נחת האָבען...

דער «פֿעַטְעָר».

פֿערפֿאָלָעָן, רבּי, אוּ פֿערפֿאָלָעָן... וואָלָט אוּיףּ אַיהֲרָן אַיְגָעָר
טויט געקומען, רבּי, וואָלָט אַיך גָּאָר נישט געזָאגָט... געשטָאָרְבָּעָן,
וויסס אַיך, אָז אַיך האָפּ אָפּשָׁר קִינְד בעגראָבען... געה אַיך צו אַיהֲרָן
אוּיףּ קְבָּרָאָכּוֹת, אָז נָאָגּ מִיר אָזּוּ: אָט דָא לִיגְטּ דיין קִינְד... בִּיסְטָ
דו אַלְיָין אַ זִינְדִּיגָּעָר מענְשָׁ, דָא לִגְטּ דִינְס אַ פֿשְׁרָ קִינְד, אַ אָרְגְּנְטִילָך
קִינְד... אַבּער אָזּוּ ווֹאָס בִּין אַיך ווערט אַוְיפּ דָעָר ווּעלְטָ?דו אַלְיָין
בִּזְוּט זִינְדִּיגָּ... לְקָאָט אַיבּער אַ זִינְדִּיגָּעָן דָוּ... נאָך דִיר... אָזּוּ
צִיחָט זִיך דִי זִינְדָּ פֿון דָוּ צו דָוּ...

ר' אלֵי.

דו זָאָגּ נישט אָזּוּ, אַ יּוֹד טָאָר נישט אָזּוּ רָעְדָעָן,דו נָעַחְתָּ
דיַר גָּאָט צו הילְפּ אָזּוּדו זָאָגּ אָזּוּ: ווֹאָס ער אַיז געווּעָן אַיז
פֿערפֿאָלָעָן...

דער «פֿעַטְעָר»

(האקט איהם אַיבּער).

אַיהֲרָן, רבּי, רָעְדָעָן מִיר נישט אַיְן... אַיך וויסס, אָז ער אַיך...

שווין פערפאלען... די זינד לייגט אויף מיר און אויף מיין הויז, ווי אַשנור אויפֿן האלן... גאָט האָט נישט געוואָלט... נאָר אַיך פרעה אַיך, רבּי, פֿאָר ווֹאָס הָאָט גָּאָט נישט געוואָלט? ווֹאָס ווֹאָלט עַס אַיהֲם גַּעֲזֶרֶת, אָז דּוּ, יעְקָל טַשְׁאָפְטְשָׁאָוִיטֵשׁ, ווּעַט דִּיר אַרוּיסְטָאָטְעָוּן פָּונְ דֻּעַם זָוָמֵפּ, אַין ווּלְכָעָן דּוּ זַיְגָּסְטָ ? (געַהַט אַרְיִין אַין רַבְּקָה/לְעֵם צִימָעָר, בְּרַעְנָגֶט אַרְיִין דָּאָס סְפַּר-תּוֹרָה, הוַיְבַּט עַס אוֹיפּ אַון רַעַדְטָ) דּוּ, סְפַּר-תּוֹרָה! אַיך ווֹיִיס — דּוּ בִּיסְט אַ גַּרְוִיטְנֶעֶר גָּאָט ! דּוּ בִּיסְט דָּאָךְ אַנְגָּנֶעֶר גָּאָט ... אַיך, יעְקָל טַשְׁאָפְטְשָׁאָוִיטֵשׁ, האָפּ גַּעֲזִינְדִּיגְט ... (קָלָאָפּ ווּרְמִיט דִּי פּוִיסְטָעָן אַין אַחֲרִיצָעָן) מַיְיָעָ זַיְנָד ... מַיְיָעָ זַיְנָד ... דּוּ מַאֲךְ אָנְסָ, דּוּ שִׁיק אַרְאָפּ אַוְיָף מִיר אַ פִּיעָר אַון פֻּרְבְּרָעָן מִיךְ, אָטּ צָוִי ווי אַיך שְׁטָעָה ! דּוּ עַפְעָן אַוְיָף דִּי עַרְד אַון לְאֹוּ מִיךְ אַיְנָגְעָזְנוּקָעָן ווּעְרָעָן ... נַאֲרָ מִין קִינְדָּהַיט מִיר אָב ... שִׁיק זַיְ מִיר אָב אַזְוִי רַיְין, אַזְוִי אַונְשָׁוְלִידִיגּ, ווי זַי אַיז גַּעַוְעָן ... אַיך ווֹיִיס ... בַּיְ דִּיר אַיְן אַלְעַז מַעְגָּלִיךְ ... דּוּ טַו אָנְס ... דּוּ בְּיוֹט דָּאָךְ אַ גַּרְוִיטְנֶעֶר גָּאָט ... אָז נִישְׁט ... בְּיוֹט קִין גָּאָט נִישְׁט ... זָאָג אַיך דִּיר, אַיך, יעְקָל טַשְׁאָפְטְשָׁאָוִיטֵשׁ, אָז דּוּ בְּיוֹט קִין גָּאָט נִישְׁט ... אַז דּוּ בְּיוֹט נַקְמָה/דִּיגּ, ווי אַ מעַנְשָׁ בְּיוֹט דּוּ ...

ר' אלֵי

(נוֹט ווּרְקָפְט אַוְיָף אַון גּוֹט אַרְיִום דָּאָס סְפַּר-תּוֹרָה פָּон „פָּעַטְיעָרָם“ האנד).
דוּ ווֹיִיסְט, צַו ווּעַמְעָן דּוּ רַעַדְטָ ? ! (קוֹט אַיהֲם אַין, גַּעַהַט דְּרַגְּנָאָךְ אַרְיִין אַין רַבְּקָה/לְעֵם צִימָעָר מִיטְעָן סְפַּר). דָּאָס סְפַּר-תּוֹרָה בְּעֵט אַיבָּעָר !

דַעַר „פָּעַט עַרְ“.

דַעַט אַמְתָּה מַעְגָּן אַפְּלִוּ גָּאָט אַין פְּנִים אַרְיִין זָאָגָעָן . (געַהַט
נַאֲךְ ר' אלֵין אַין צִימָעָר), אַין עַר אַ גָּאָט, זָאָל עַר דָּא אַוְיָף אַרט זִין
גּוֹס בְּעוּווִיזָעָן ...).

שְׁרָה

(לוּופּט אַרְיִין מָוט אִימְפָּעַט, ווי אַ�וּ צְרוּדָעָט, לוּופּט צַוּ צָוּ שְׁפָנוּגָעָל אַין
פְּעַרְקָעָט ווּרְקָפְט דִּי הַצְּרָר מָוט דַעַר האָנד, רַוְפְּעַנְדִּיגּ).
קוּם, אַרְיִין, שְׁלָמָה, ווֹאָס שְׁטָעַהָסְטָ דּוּ הַיְנְטָעָר דַעַר טָהִיר ?

של מה

(אין דער טהיר).

וועו איז יעקל? זאל ער וויסען (קומט אריין) פאר א נאש ברצעט
וועל איך אלץ מאכען, קאטע ער האט מיך בעליידיגט

שרה

(לוייפט צו דערוויל צו רבקה/לעם טהיר, פערשליסט זיך נאָגן פעטער און ר' אליהן).
לאָן איהם דאָרט צו דורה, (טיט אַশמיינעל) ער איז דאָך אַגאנצער
פרומאָק איז דער לעצעט צייט געווארען ... חבר'ט זיך מיט פרומאָ
זודען (לויפט צו, פערשליסט די טהיר נאָך שלמה/גען) פלוּת זיך אוּפֿגעקיליבען,
אַז אַנְשִׁיקָעְנִישׁ דאָס אַיז, עס אַיז זיך דאָך פֿון אַיְהָרָ נִישְׁט אַבְּאוֹיָ-
גען, לוייפט זיך נאָך ווי דוּ וואָלטֶט שוֹין אַיְהָרָ גַּעֲוָעָן ... אָוָדָי אַיז
אַהֲרָן-קּוֹמָעָן נאָך דֵּיר צוּ לוייפען ... (שמייכעלט) אוּי, שלמה, אוּי שלמה
סְחֻרָה זיך אַיְיָגָעְשָׁאָפֶט ... (וַיַּגְּהַת צוּ כָּזֶם פָּעָנְטָעָר, פְּרָאַלְט אָוֹפָה דַּיּוֹרָעָן,
אַ שְׂטָרָאָהָל אַיְמָעָר-לִיבָּט בְּעַלְוָהָט דָּאָס שְׂטִיבָּעָל). וְאָס האָבעָן זיך צוֹגָע-
מאָכָּט? ווי צוּ דער קְנוּת ...

של מה.

הָאָבָּ נִישְׁט קִיְּין מוֹרָא זָאָג אָך דֵּיר, אָז אַיך הָאָב דֵּיר אַיְינָמָל
צְוֹגָעָונָט יָא — אַיז יָא. פָּאָר וּוּמָעָן אַיך וּוּלְעַד נִישְׁט טָהָוָן — פָּאָר דֵּיר
וּוּלְעַד עַס טָהָוָן, קאָטֶשׁ דַּו הָאָסְטָמָק אַיך אַין דיַיְעַט צְיִיט שְׁלָכָט
בְּעַהָּאָן עַט ... נָאָר עַס מַאֲכָל נִישְׁט אַיִּס ... מַעַג זַי שְׁוֹין מִיטָּן קָאָפֶט
פְּעַרְלִיְיָגָעָן, עַס וּוּטָשׁוֹן גָּאָר נִישְׁט הַעֲלָפָעָן ...

שרה

(ניט אַגעה צו איהם, קאָפֶט איהם אָן פָּאָר דער האָנד, קוּקֶט איהם אַין די אַוְינְגָעָן).
אַזָּא יְוָגָג וּוּי דוּ בִּיאָוָט — דָּאָרְפֶּסֶט דוּ אַזָּא מַוִּיד צוּ בְּעַהָּמָעָן? וּוּעָר
אַיז זַי? אַרְוּם-גַּעַוְאַלְגָּעָרֶט זַיְכָּן פֿון "הַיּוּזָל", אַזָּא יְוָגָג
וּוּי דוּ בִּיאָוָט ... קָעָנָסֶט יְעַצֵּט קָאָפָעָן אַשְׁעָנוּט גְּרָאָשָׁעָן, דָּאָרְפֶּסֶט דוּ
זַי? אַיְוָגָג מִיט אַפָּאָר הַוְּנָדָעָרָת רַוְּבָּעָל, קָעָנָסֶט דוּ נִישְׁט בְּעַהָּמָעָן אַ

לייטיש מידעל? פאר וואס נישט? פרעוג אין וואס, דו ביוט נישט איזא יונגער מענש, ווי אָנדערער? (קלאטט אויהם אויף די פלייעזען) דו רעד מיט מיר, שלמה, דו וויסט: איך בין צו דיר קיינמאָל נישט געווען שלעכט... בָּאַטש איך בין אין די לעצטע צויט איזי געווען צו דיר... דאָך בין איך שטענדיג שורה געווען. זאג, אפשר נישט? (קוקט אויהם אין די אוינען אריין).

שלמה

(מאנט זיך גלייך די ואנסען).

ע, קְטַשְׁאָרֶתוֹ ... דער טִיעּוּל ווִיסּ, גָּלְאָזּוֹת זיך דעם קָאָפּ פֻּרְדְּרָעָהעָן פָּן דער מּוֹיד ... אויף דערוּוֵיל ... אָפָּאָר גְּרָאָשָׁעָן צוֹ קָאָפּעָן ... אַ נִּישְׁט מִינְסָט דוּ טָאָקָעָה האָבָּאָבָּא אַיך גַּעֲלָהָרְטָה מִיט אַיהָר אויף אַ רְעַלְטָעָן אַמְּתָה... די מַאְמָעָן וּזְאָלָט מִיר די אַדְעָרָן פָּן לִיבָּפּ פֻּרְשָׁאָלְטָעָן ... כְּחָאָבּ אַ אָגְּבָּלְכָּעָן מַאְמָעָן ... אָוֹן מִין שְׂוּעָטָעָר?

שרה.

קיין אַנְדָּעָר גַּעַשְׁעָפּ שָׁוֵין נִישְׁט, נָאָר זיך דעם קָאָפּ צוֹ פְּעָרָה... דְּרָעָהעָן מִיט אַזְּאָא "נִישְׁט" אָוֹן אַ "הַיְּזָעָל" זיך צוֹ פֻּרְלִיגְעָן? וואס מען האָט הַיְּנִיט, מְשִׁתְיִינָס גַּעַזְגָּט, פָּן דִּי גַּאנְצָעָה "הַיְּזָעָל"? עס לוינט טָאָקָעָה האָבָּעָן צוֹ טָהָונָן מִיט אַזְּעַלְבָּעָן אַוְיסְטוֹאָרְפָּס... (געַהַט זיך צוֹ אויהם, שְׁטַעַקְט אַידָּם די אַוְיעַינְגָּעָן אַיְוָן) דוּ גַּעַהָם אַט דָּאָס צוֹ, אָוֹן נָאָר דָּאָך אַ הוֹגְדָּעָטָעָר צוֹ אָוֹן זָאגּ מִיר, וּוּאוֹרְבָּקָהּ לְעָן אַיזְּ?

שלמה.

וואס אַיז וואָהָר — דָּאָס אַיז וואָהָר ... דוּ ביוט אַמְּאָל גַּעַוּעָן אַ גוּטָעָ יְדָעָנָעָ (וַיְיַנְקַט צוֹ אויהם) אַיְן די לעצטע צוּיָּט ביוט דוּ קָאָלְיָעָ גַּעַ- וואָהָרָעָן, נָאָר עַס קוּמָט נִישְׁט צוֹ דעם ... זְאָלָט ווִיטָעָן, אַזְּוָאָה אַיז אַ גַּאַש-בְּרָאָט ... (געַהַט צוֹ די אַוְיעַרְוִינְגָּעָן אָוֹן בעַהַאָלָט וּוּ אַן קַעְשָׁעָנִי)

שרה.

דוּ זָאגּ מִיר, שלמה, וּוּאוֹ זִי אַיז אַיְצָא... פְּאָר מִיר מַעֲגָסָט דוּ

אלץ זאגען, באנטש איך בין איהר מאמע... דו וויסט: איך שרעק מיך
ニישט אבער מיט אזעללע זאגען... זאג, האסט דו ערגען זי אזעך-
געפיהרט... צו ג...

של מה.

זי איז זעהר נאעהנט פון דאנען... איז איך זאג דיר, איז איך
ברענג זי דיר — ברענג איך זי... הערטט, איז יאהר שיין איהר מיט
וואט פאר א נקבה דאס קען זיין... איהר בליך... איהר שיק... גע-
ממורט זאג איד דיר, אויף אין אויג...

שרה.

הע, שרה קען נאך... זאג מיר, שלמה, וואו האסט דו זי?
פֿאָר מיר קענסט דו אלץ זאגען... (נעamt איהם מיט אין האנד, קלא-
פֿענדייג איהם מיט דער צויזטער אויף דער פֿלייעץ און קוּקְט איהם שעלמייש אין
די אונגען). יא... זאג, גוטער-ברודער!

של מה.

ニישט וויסט פון דאנען... נישט וויסט...

(עם הערט זיך א קלעפֿן מיט פֿוּסְטַעַן און דער מהיר פון דראיסען).

היבדעל

(חוינטער דער פֿעַנְגֶן).

דו וויסט נישט פון איהר... דו וויסט נישט פון איהר...

שרה.

לאו ז דעם קאָפּ אָן ווֹאנְדֵ קָלָאָפּעַן... אָן דִּי לְאָפּקָע וַיְיַי
האָט אִים אַרְיִינְגָּעַכְאָפּט... חָא... חָא... עַר טָאָר דָּאָךְ גַּאֲרַנִּישְׁט גַּעַתְן
אָהָן אִיהָר... (קוּקְט אִים שְׁלַחְיִיש אָן) שְׁעַמְעַן מְעַגְטָו זֵיךְ, מִיט מִידְעַן
טְרָאָגַט עַר זֵיךְ אָרוּם... (שלמה קלערט אַוְיָלָע). שְׁרָה כָּפּט אִים אָן בַּי דָּעַר

האנד, ניט איהם א פיהר אָב און א זויט). מיט מיר ריד... וואס דארפטע
דו זי? איך וועל דיר געבען אָמִירְעַל... דו וועט זעהן. (וינקט
או איהם.)

היבדעל.

(היגודעל ברעקט אוייך די מהיה, לזעט אוריין מיט איפערט).
וואס האבען זי זיך אין איהם אָנְגַעֲכָפֶט? אָ בִּיאֹזָע נאכט אויף
זיעיר קאָפֶ, בי זי לוייט אָוווק אָתָאָכְטָעַר... (קָאָפֶט אָן שלמהן בֵּי
דען האנג' דו וויסט נישט, וואו זי איז. וואס ווילען זי פון דיר?

שרת

ונעט זיך אָוווק אוייך אָשְׁטוֹלָל, קוּקַט אָן שלמהן שעלטיש, וויסט אויף
הינדְלִין).

דאָס אָיז זי, די חיהָטָע? כָּא—כָּא—כָּא...

היבדעל

(קָוְקָט זיך אָוּבָן).

ווי אָ בִּיאֹז גַּעֲלַכְטָעַר עַס אָיז אוייך אַיְהָר... (זו שלמהן) דו
וויסט נישט פון אַיְהָר, (פִּיהָרֶת איהם אָן א זויט. אַן דער שטול) מיר ווע-
לען אָוּוּקְפָּאָהָרָעַן קִיְּין לְאָדוֹ... דָּאָרָט אָחֹופָה שְׁטוּלָעַן... אָ דִירָה דִּינָ-
געַן... אָזְעַלְכָּעַ צוּוִיָּה נְקֻבּוֹת... בְּזִידְעָנָק, וואס דוֹ טְהָוָס? (חוֹךְ) וואס
האבען זי זיך אָן דִיר אָנְגַעֲכָפֶט? דו וויסט נישט פון אַיְהָר...
(zieht איהם בי דער האנד) קוּם, שלמה... (שלמה ווינגרט זיך).

שרת

(חוֹיך מיט אָהָנוֹפְּדִיג שְׁמוֹיכְעַלְעַ).

נו, פָּאָרוֹאָס גַּעֲהָסְטוּ נִישְׁט מִיט אַיְהָר, שלמה? זי אָיז דָאָן
געֻקּוּמָעַן נָאָר דִיר... אָוּוּקְפָּאָהָרָעַן נָאָר לְאָדוֹ... אָחֹופָה שְׁטוּלָעַן...
אָ דִירָה דִינְגָעַן... הִים, הִים. (הָזְעִט זיך אויף צו שלמהן, zieht איהם אָוווק

פָּוֹן נִקְמַה

פָּוֹן הִנְדְּלָעַן). אֲנָא יַוְגַּעַר יַוְגַּע וַיְדַו בֵּיסֶט, הַאֲסֶט אֶאָרְנְטְּלִיכֶעָ יוֹדִי-שָׁעַ מַאֲמָע, אֶפְרוּמָעַן טַאֲמָעַן גַּעֲתָאַט ... וּוֹאָס וּוֹיל זַי פָּוֹן דִּיר הַאֲבָעַן? וּוֹאָס הַאֲט זַי זַיְד זַיְד צַוְּגַעַטשְׁעַפְּט?

שַׁלְמָה

(רַוְפְּטַ).

קוּם, שָׂרָה, נָעָם אַרְוִיף רַבְּקָה/לָעַן.

הַיְבָדָעַל

(פָּעָרְשְׁתְּעַלְתַּס אִיהָם מִוְתַּדְעַר הַאֲנָדָר דָּסַס מַוְיל).

דוֹ וּוּעַסְטַ נִישְׁתַּזְגָּעַן ...דוֹ וּוּיְסַטַּ נִישְׁתַּפְּוֹן אִיהָר, (זַי לְיוֹאַט צַזְדִּיק) דִּיר אַוְיְמָנָגָנָם-טָהָרָ, אָנוֹ מַאֲכָתַ וַיְזַוְּ, אַוְעַקְשְׁתְּעַלְנְדִיגַּזְרַ בַּיְהָר). אַיְצַזְעַל דִּיר נִישְׁתַּזְגָּעַן. (וּאַרְפְּטַ זַי צַזְלְמָהָן, בַּאֲפָט אַיהָם אָן בַּט דִּעָר הַאֲנָדָר) גַּעֲדָעַנְקַ, שְׁלָמָה... זַי מַעֲגָעַן, מִיר טָאַרְעַן נִישְׁתַּזְגָּעַן? קוּם, שְׁלָמָה... מִיר וּוּעַלְעַן אַוְעַקְפְּאַהָדָעַן ... אַזְעַטְ פְּרָנָסָה ... אַזְעַטְ פְּרָנָסָה ...

שַׁלְמָה.

מִיר הַאֲבָעַן שְׁוִין גַּעֲהָרַט ... שְׁוִין גַּעֲהָרַט ... (שְׁטוֹפְטַ זַי אַבְפָוֹן זַי) שְׁפַעְטְּעַר וּוּעַלְעַן מִיר רַיְדָעַן, אַיְצַט הַאֲבָעַן קַיְינַן צִיְיט נִישְׁתַּס. (גַּעַרְתַּס אַרְוִים מִוְתַּדְעַר שָׂרָה/זַי).

שָׂרָה

(לְיוֹאַט צַוְּרִיךְ אַרְיָן, נִוְתַּחְרְלַ אַוְיָוף דִּיר תְּהִיר פָּוֹן רַבְּקָה/לָעַם צִימָעַר, רַוְפְּטַ), רַבְּקָה/לָעַן אַיְן דָּא!

הַיְבָדָעַל

(אַיְן קַאְרִידָאָר).

אַיְצַזְעַל דִּיר נִישְׁתַּזְגָּעַן ...דוֹ וּוּעַסְטַ נִישְׁתַּזְגָּעַן ...

שלמה

(אין דער טהיר).

קומ, שורה.

שרה

(אַרְוִוִּסְלֹוִיָּפֶנְדִּיגָּ נָאָךְ שְׁלָמָה/ן).

אַיךְ גַּעַת, שְׁלָמָה.

(שורה, שלמה, הינדעל אם).

ר' אלוי

(קומט אַרְיוֹן מֵיטֵן "פֶּעַטְעָר").

גלויבט צו גאָט ! גלויבט צו גאָט ! (צום, פֶּעַטְעָר, וועלכער דרעחט
 זיך אַרוֹיף אָון אַראָב אַיבָּער דער שְׁטוּב. ר' אלוי גַּעַת אַיִּהָם נָאָךְ) אָון זַעֲהַסְט, אָט
 האָט דִּיר השְׁם יִתְבָּרֵךְ גַּעַלְכְּעַן ... עַר שְׁטַרְאָפְט טַאָקָע, אַפְּבָּעָר עַר
 שְׁיקְטַן דִּי רְפָאָה פְּאָר דִּי מְכָה ... לְאָטְשַׁן דַּו הָאָטַן גַּעֲזִינְדִּיגָּט, כָּאָטְשַׁן
 דַּו הָאָטַן גַּעֲרָעַדְטַן עַזְּתָּקִיטְעַן. (וְאַגְּט אַיִּהָם אָן) פָּוֹן אַיצְטַן אָן מְוֹזָעַ דַּו
 גַּעַהְמָעַן אוֹיפָּה דִּיר, אָנוֹ דַּו זַאָלְסַט אַזְּעַלְכָּעַ וּוּעַרְטָעַר נִישְׁטַר דַּעַדְעַן ...
 זַאָלְסַט דָּרָךְ-אַרְצָן הַזְּבָעַן ... גְּרוֹיזָס דָּרָךְ-אַרְצָן ... זַאָלְסַט וּוּסְעַן, וּוּאָס אָסְפָּר
 תּוֹרָה אַיִּז, אָוֹן וּוּאָס אַיְוֹד אַלְמָדָן אַיִּז ... מְוֹזָעַ גַּעַהְמָעַן אַיִּז-הַמוֹּדְרָשָׁה
 אַרְיִין, מְוֹזָעַ דַּו גַּעַהְמָעַן ... מְוֹזָעַ אַגְּרוֹיסְעַן נִדְבָּה אוֹיפָּה חַוְמָכִ-תּוֹרָה גַּעַ-
 בעַן ... אָון פָּאַסְטָעַן אַתְּעַנִּיתַן, וּוּעַט גַּאָט דִּיר מְוֹחָל זַיִּן ... (פִּוּזָע).
 (קָוָקָש אַוִּיפָּן "פֶּעַטְעָר"), וּוּלְלָאָר דְּרָעַת זַיךְ אַרוֹיף פָּעַרְטָאָט אָון אַנְדָּרָע
 עַנְיִינִיתַן) וּוּאָס, דַּו הָעַדְסַט מִיךְ נִישְׁטַן ? מִיטַּהַשְׁמַרְתַּן אַיִּז-הַילְּפָן וּוּעַט
 אַלְיָזְדָּרְגָּעָהָן בְּשְׁלָוּם, אַיךְ וּוּלְטַאָקָע בְּאַלְדָּר אַרְיְבָעָרְגָּעָהָן נָאָךְ
 חַתְּבָּהָס פָּאַטְעָר ... אָון מִיר וּוּלְעַן דִּי זַאָךְ אַדְרָכָשְׁמוּעָעָן בְּפָרוֹטְרִוְתַּן ...
 נָאָךְ זַאָלְסַט דִּיר נִישְׁטַן דִּיגְגָּעָן, אַהֲנוֹדָעָרְטָעָר אַרוֹיף, אַהֲנוֹדָעָרְטָעָר
 אַרוֹיף. זַאָלְסַט וּוּסְעַן, וּוּעַר עַר אַיִּז אָוֹן וּוּרְדָּו בִּיאָוּת ... אָון זַאָלְסַט
 טַאָקָע בְּאַלְדָּר מַסְלָק זַיִּן דָּעַם דָּנָן אָון נִישְׁטַן בְּעַלְעָמָמוֹתָשָׁן מִיטַּהַשְׁמַרְתַּן
 חַתְּבָּהָס ... אָנוֹ עַס זָאָלָה, חַלְילָה, נָאָךְ אַמְּאָל צַו קִין מַכְשָׁלָן נִישְׁטַן קְוּמָעָן ...
 אַזְּעַלְכָּעַ זַאָבָעָן לִיְגַּט מַעַן נִישְׁטַן אַב ... (קָוָקָש אַוִּיפָּן "פֶּעַטְעָר") וּוּאָס, דַּו

הערסט מין נישט? איך רעד זאך צו דיר?

דער "פֿעַט עַרְבִּי"

(וויי צו זיך).

אין זאך וויל איך זיך נאָר פרעהן, נאָר אין זאך, נאָר דעם
אמט זאָל זיך מיר זאגען... דעם גאנצען אמת: יאָ, אָדרער נײַן.

ר' אלֵי.

דו זינdeg נישט, דענק גאט, ווּאָס ער האט דיך אוֹיף אָזֶה
פעיל געהאָלען.

דער "פֿעַט עַרְבִּי"

(וויי פֿרַיהָעֶר).

איך וועל איזה גאָר נישט טהוּן... נאָר דעם אמת: יאָ, אָדרער
נײַן.

ר' אלֵי.

דעם אמת... דעם אמת... גאָט ווועט העלפֿען... אלֵץ ווועט גַּז
זודָהָגָעָהן בְּשָׁלוּם... אַרְקָ גַּעֲהָ שְׂוִין נָאָכָן מְחוֹתָן, ער אַיִן אַן בֵּית-
הַמְּדֻרְשָׁ אָוֹן וּוְאָרְטָ אַוְיָהָ מִיד אָוְדָאָי, (קָוָטָ זִיךְ אָוָם) זָאָג דִּין פְּלוֹנִית,
אוֹן זַי זָאָל דָּאָ דְּעַרְוּיְיל צְרוּמָעָן... אָוֹן דוֹ מָאָךְ אַקְנִין-יִד, טָאָקָע
בַּאֲלָד אַוְיָפְּזָ אָרְטָ... אוֹן ער זָאָל קִין צִיְּטָ נִישְׁטָהָאָבָעָן פָּוֹן עַפְּעָס
גַּעֲוֹאָחָר צַו וּוּעָרָעָן אַן חָרְטָה צַו הָאָבָעָן... שְׁמוּעָס אָפְּ דִּי זְהָנוֹתָה
אוֹן שִׁיק אַוְעָק דִּי כְּלָה צָוָם חֲטוֹבָס מְשֻׁפָּה... נאָר נִישְׁטָ בְּעַלְעָמוֹת-
שְׁעָטָ... שְׁאָ שְׁטִילָ, קִינְגָּעָר זָאָל נִישְׁטָ גַּעֲוֹאָחָר וּוּעָרָעָן... (מָאָקָט זִיךְ
צָו אַוְיָסָגָעָהן) אוֹן דוֹ שְׁלָאָג דִּיר דִּי נַאֲרִישְׁקִיטָעָן פָּוֹן קָאָפְּ אַוְיָס, גַּעֲהָט
דיַי גַּאָט צַו הַילְּפָ, אוֹן זַיִ אַוְיָגָעָרְוִימָט... אוֹן דָּעָר מְחוֹתָן זָאָל חַלְילָה
נאָר נִישְׁטָ בְּעַמְּדָקָעָן... (אַרְוִוְגָּעָהָעָדָרִין) זָאָג דִּין פְּלוֹנִית, אוֹן זַי זָאָל דָּאָ
אַרְעַנְטְּלִיךְ מְלָאָעָן (גַּעֲהָט אָבְּ).

דער "אַט עַר"

(דריעת זיך ווי פֿרִיהָעֶד אַיבְּעָר דֵּי שְׂטוּבָּ),
נָאָר דָּעַם אַתְּ זָאָל זַי מִיר זָאָגָעָן ... דָּעַן רִינְגָּעָם אַתְּ.
(אַלְעַנְגְּעָרָעָ פֿוֹיוּעָ).

שְׁרָה

(אין דער טהיר).

קּוּם אַרְיִין, קּוּם, דָּעַר טָאָמָע וּוּעַט דֵּיךְ נִישְׁתְּ שְׁלָאָגָעָן ... (פֿוֹיוּעָ).
גַּעַה אַרְיִין זָאָג אַיךְ דֵּיר. (שְׁטוּפָט אַרְיִין רְבָּקָהְלָעָן). רְבָּקָהְלָעָן אַיְן אַטְּוָךְ
אַרְמְנוּנְעַילְּט אַיְבָּרָעָן קָאָפָּ, שְׁטָעָהָט בֵּי דָּעַר טָהָר, קוּקָט אַוְנְפְּעַרְשְׁעַמְט מָוָט דֵּיךְ
אוּגָעָן, פֿעַרְבִּיסָּעָן דֵּי לְפָעָן, שְׁוַיְוִיגָּט, שְׁטָעָהָעַנְדִּיגָּ אַוְף אַיְן אַרְטָה).

שְׁרָה.

אוֹן וּוֹאָס שְׁטָעָהָט דֵּו, טָאָכְטָעָר לְעַבְעָן? נַחַת אוֹנוֹ אַגְּגָעָהָהָן ...
פְּאָר אַנוּזָּעָר פְּרָאָצָּעָ ... פְּאָר אַנוּזָּעָר מִיה ... שְׁוִין שְׁפָעְטָעָר זַיְיךְ מִיטָּ
דֵּיר אַבְּרָעַלְעַנְעָן (הַאֲקָט אַבְּ) גַּעַה אַרְיִין ... קוּם דֵּיךְ צָו, תָּהָו אַזְּנָ
קָלִידָה, אַמְעָנָשׁ דָּאָרָף צָו קוּמָעָן ... (צָו, פֿעַטְעָרָיָה) אַיךְ הַאָפָּ גַּעַטְרָאָפָּעָן
רָאָלִין, עָר אַיְן גַּעַנְגָּעָן נָאָכָּן מַחְתוּן ... (קוּקָט וּיר אַיְן שְׁמוֹב אַטְּ).
אַחֲרָבָן נָאָךְ מִיר — וּוּי דֵו זְהָהָט אַוִּיטָה!
(נַעַמְתָּ זַיְיךְ אַהֲסָטִיגָּ דֵּי נַעַמְתָּ גַּלְיָיךְ צָו שְׁטָעַלְעָן).

דָּעַר "פֿעַט עַר"

(דָּעַרְעָהָט רְבָּקָהְלָעָן, קוּקָט זַי אַנְּ, דָּעַרְעָהָנְט זַי צָו אַיְהָר, נַעַמְתָּ זַי וּוּיךְ אַנְּ
בֵּי דָּעַר הַאנְדָּר, פֿיְהָרָת זַי אַהֲיָן צָו טִישָּׁ).
הַאָבָּ נִישְׁתְּ קִיְּין מוֹרָאָ, אַיךְ וּוּלְלָ דֵּיךְ נִישְׁתְּ שְׁלָאָגָעָן ... (ער וּעְצָמָ
ץָר) זַעַן דָּאָךְ אַנְדָּעָר נַעַבְעָן מִיר, (רוּקָט אַיְהָר אַשְׁטוֹהָל אַחֲרָ) זַעַן דֵּיךְ.

רְבָּקָהְלָעָן

(בְּרוֹנוֹגִינָה. בְּעַהְעַלְטָ דָּאָם פְּנִים אַיְן אַטְּוָךְ).

אַיךְ קָעָן שְׁטָעָהָן אַוְיךְ.

דער "פֿעַט עַר".

זען דין, (ער ועצט זי אנדער) האב נישט קיין מורה.

רבקה'לע

(פון אונטער דער טז').

וואס האב איך מודה צו האבען?

דער "פֿעַט עַר".

(שטאטטלט).

רבקה'לע, זאג מיר, רבקה'לע... דו ביזט מיין טאכטער, אין בין דין טאכטער, (ווײיט אוי שעה) דאס איז דין מאמע... זאג מיר, טאכטער, זעה, דעת גאנצען אמא זאג מיר... דו האב נישט קיין מורה פאר מיר... דו שעט דין נישט פאר מיר... איך וויס, נישט איבער דין זינד, נישט איבער דין זינד... איבער מינע, איבער מינע, איבער דין מאמעס זינד... אונזערע זינד... זאג מיר, טאכטער.

שרה.

גייב נאדר אָקוּק, ווי ער האט זיך אַנִידערגעועצט מיט איהר אויסטענהן... וואס וויל ער פון איהר האבען? קוים דערלאupt! לאז זי אַריינגעעהן אַנטהן זיך, אַמעגש דאָך דאָך בָּאָלְד אַנקומען. (געחט זו, וויל אַוועקנעחטן רבקה'לען פון "פעטהער").

דער "פֿעַט עַר".

לאז זיך אָב זאג איך דיר.

(שטויפט אָב שעה; פון רבקה'לען).

שרה.

מושגע איז ער געווארען היינט, וואס טהוות זיך דאס מיט איהם?

(געחט זיך וויטער צו צורוימען)

דער "פֿעַטְעָר"

(וואצעט אנדער רבקה/לען געבען זיך).

איך וועל דיך נישט שלְאָגָעָן ... (געחט און מיט זיין פֿינְגְּנֶר אַיהָר דינְגָם האַלְוָן) ווען איך וואָלט דיר דעם האַלְוָן אַבְגַּעֲדַרְעַת אָט אַזְוִי, אַיְיָ-דער דו בִּזְט אַוְיְגַּעַזְקָעָן, וואָלט פֿאָר דיר גַּלְיְכָעָר גַּעַוְעָן אָונָן פֿאָר מִיר גַּלְיְכָעָר גַּעַוְעָן ... נָאָר האָבָב נִישְׁט קִין מֹרָא, איך וועל דיר גַּאֲרְנִישְׁט טַהָוָן ... נִישְׁט אַיְגַּעַר דִּינְעָן זִינְד הָאָט אָונָן גַּאֲט גַּעַשְׁטַרְאָפָט, אַיבְעָר אַיְיָ-דָרָע. איך האָבָב דִּיךְ אַבְגַּעַתְּ וְיֵמֵין אוּיגָן אַיְן קָאָפָ, אַסְפָּרָה יְרָה האָבָב אַיְקָעָלְאָזָט שְׂרִיבְעָן, פֿאָר דִּינְעָט גַּעַבְעַטְעָן האָבָב עַס צַו דִּיר אַיְן שְׂטִיבָעָל אַרְיְינְגַּעַשְׁטָעלָט אָונָן דָּעָרָצָו גַּעַבְעַטְעָן גַּאנְצָע טָעָג, גַּאנְצָע נַעַלְטָן: הִיט אָפְ מֵיַן קִינְד פּוֹן שְׁלַעַטְטָס ... מִיךְ שְׂטָרָאָפָ, דִּין מַאמְעָ שְׂטָרָאָפָ, נָאָר מֵיַן קִינְד הִיט אָבָ ... וּוּעָטָט אַוְיָ-וּזְאָקְסָעָן, וועל איך מיט דִיר אַשְׁדוֹן טַהָוָן ... איך וועל דיר גַּעַהְעָן אַסְרָעַנְטַלְיכָעָן יְוּגָעָן-מָאָן פֿאָר אַחְתָּן ... איך וועל איך בִּידְעָן קַעַטְטָס גַּעַבְעָן ... אַיהָר וּוּטָט איך בִּידְעָן לְעַבְעָן ...

רְבָּקָה / לְעָ

(פּוֹן אַונְגְּטָעָר דָּעָר טָוָך).

איך האָבָב נָאָר צִימְטָה חַתְּנוֹה צַו הַצְּבָעָן ... איך בֵּין נָאָר נִישְׁט אַזְוִי אַלְטָן.

שְׁרָה.

דָּאָס וּוּדָט נָאָר אַקְעָגָעָן ...

רְבָּקָה / לְעָ.

נָאָר מִיר וּוְילָעָן זַיִ מַאְכָעָן פֿאָר אַרְבִּיצִין, פֿאָר וּוּאָס הָאָט דִי מַעְמָע נִישְׁט אַזְוִי פְּרִיה חַתְּנוֹה גַּהְהָט?

שְׁרָה.

הַאלְוָן אַעֲם פִּיסְק, וּוֹאַיְוָם איך פְּאַטְשָׁה עַט דִיר אוִיס! אוִיס-

געלערענט זיך דאס, איבער אין נאכט זיך אויסגעלערנט!

רב קה' לע

(גייט פערשטענדיג).

יא, איך וויס שווין ...

דער "פֿעַטְעָר".

לאו זי אָב! (חאסטוי) איך וויל זי נאָר אין זאָך פרעהן ... נאָר אין זאָך, דעם אָמָת זאָג מיר ... איך וועל דיך נישט שלאגען, איך וועל דיך נישט אָנְרִיהָעָן, נישט דו בֵּית שולדייג ... (קען דאס וויאָרט נישט אָרוֹיסְיוֹידָעָן) אָפָעַן זאָג מיר, דאס ... דאס ... דעם גאנצען אָמָת זאָג מיר ... דעם אָמָת ...

שרה.

וואָס פֿאָר אָמָת זאָל זי דיך זאָגען? וואָס ווילסט דו פֿון אַיהָר האָבעָן?

דער "פֿעַטְעָר".

ニישט דיך פרעהן אַיך. (שטעטלט זיך אוּפֶק, קאָפֶט אָן רבקה'לען בי דער האָנד) דו שעם דיך נישט פֿאָר מיר ... איך בין אָטָאטָע בין אַיך ... פֿאָר מיר קענסט דו אלֿן זאָגען ... זאָג אָפָעַן ... בֵּית נאָך ... בֵּית נאָך אָזְוִי רִין, ווי דו בֵּית אָרוֹיסְיוֹידָעָן פֿון דאנען? בֵּית דו נאָך אָ פֿאָר יְזִישׁ קִינְד?

שרה

(רייסט אָרוֹים רבקה'לען פֿון פֿעַטְעָר האָנד).

וואָס ווילסט דו פֿון אַיהָר האָבעָן; דאס קִינְד וויסט נישט פֿון קִין שלעַטְס, לאָז זי אָב.

דער "פֿעַטְעָר"

(האלט רבכח'ען פעם בי דער האנד, פירובט איזהר קוקען אין פנום איזיון).
 דו זאג מיר דעם אמת, איך וועל דיינ' גלייבען ... אין פנים
 ארין קוק מיר ... גלייך אין פנים ארין ... ביזט נאך אַ כשר יודיש
 קינד? אין פנים ארין קוק מיר, גלייך אין פנים ארין! (בעמיאת זיך
 או קוקען איזהר אין פנים ארין. רבכח'ען בעהאלט דאס פנים אין טוּך).

שְׂרָה.

פאר וואס נעהמאט דו נישט די טוּך פון קאָפֶ אַראָב? אין שטוב
 אין אַ טוּך? (רייסט איזהר די טוּך פון קאָפֶ אַראָב, רבכח'ען לאוט זיך נישט, בע-
 האלט דאס פנים אין קאָפְטָעָן).

דער "פֿעַטְעָר"

(שרוייט).

דו זאג מיר יעצעט ... שעם דיינ' נישט ... איך וועל דיינ' גאָר
 נישט מהוֹן. (האלט זי פעם בי די הענד, געהמאט זי צו זיך און קוּקָט איזה-
 און די אִיגָּעָן). ביסט דו נאָך אַ כשר יודיש קינד? — זאג מיר, דאָ
 אויפֿן אַרט.

רבכח'לע.

(פִּרְבְּוֹט פֻּרְשְׁטְּעָקָעָן דאס פנים אין קאָפְטָעָן).

אַיך וויס נישט ...

דער "פֿעַטְעָר"

(שרוייט).

דו וויסט נישט ... דו וויסט נישט, נאָר ווער דען
 וויסט? ... ווי הייסט: דו וויסט נישט? ... דעם אמת זאגען ... זאג,
 ביסטו נאָך ...

רבקה' לע.

(נטש זיך ארים ארוים פון פטעןערס הענד).

אונן די ממעע האט געמאזט? .. אונן דער טאפע האט געמאזט? ..
אייך זוויס שווין פון אלץ ... (פעריזעלט זיך דאס פניט מיט די הענד) שלאגטס
מייך, שלאגטס מייך!

(שרה לוייט צו מיט אויגנערשטראקען הענד, ויל רבקה' לען שלאנגען, דער
פעריזעלט זיך מיט איין קלאט, זונצט זיך אונזוק בליך אויף זיין
שטוולל, אַטְשָׁעַמֶּת שׂוּעָר אָפֶן, רַבְּקָה' לְעֵלָה זונצט זיך אויף דער עֹרֶד, זוּוִוָּסֶת הַוִּיכָּן, אָוֶן
אַשְׁטִילָעֶלֶאָגָנָעֶ פְּזִיעָע, שְׁרָה דְּרוּחָת זְוֵךְ אַיִן שְׁזָבֶן אַרְסָם, מְעֻן זְהַתָּ, אָוֶן
זַוְוִוִּיסָט נִיְשָׁת, פָּוּן וּזְאָס צַוְאָגָנָגָן. נַאֲךְ אַלְאָגָנָעֶ פְּזִיעָע נְעַחַטָּס זַי דָעַט
בְּעוּמָם אָוָן קַעַחַרְתָ אַוִיס דַי שְׁזָבֶן שְׁוֹוִיְגָעָנְדִּיגָ, זַוְיַוְזָלֶט עַפְעַט גַּכְנַבְעַט,
גַּאַמְּחַעַר גַּהְתָ אָוֶן צַוְאָרָט, רַבְּקָה' לעֵן, הַוִּיבָט זַי אוֹיפָק בַּי דָעַר האנד אַן פִּיהָרֶת
זַי אַרְיוֹן אַיִן צִימָעַי, דָאָס אַלְאָגָנָעֶ זַי שְׁוֹוִיְגָעָנְדִּיגָ. דָעַר "פָעַט עַרְ" גַּלְיוּק
אוֹיפָק זַיְוִינָרָט, רַבְּקָה' לעֵ אָבֶן).

שרה

(קומט אריין פון רבקה' לעם צימער, לוייט צו צום "פָעַטָּר", חאפס איהם אָזֶן

פָאָר דָעַר האנד, בעטנְדרִיג זַיך).

יעקל, בעדענְק דָרֶן, גַּודְעַנְק אַיִן גַּאַט, וּוּרְדָרְקָה' דָעַן פָון עַפְעַט
צַוְוִוִיסָעָן? ... (פְזִיעָע) שְׁטִיל דִיך אַיִין ... (פְזִיעָע) רַבְּקָה' לעֵ וּוּעַט חַתְבָה
הַאָבָעָן, מִיר וּוּלְעַן נַאֲךְ נְחַת פָון אַיִיר דָעַרְלַעַבָעָן ...

דָעַר "פָעַט עַרְ"

(שְׁוֹוִיְגָט).

שרה,

טָהָו אָז אַקְאָפָאָטָע, זַוְיַוְזָלֶט זַאָךְ בַּאֲלָד אַנְקָמוּעָן. (קִוְקָט אוֹיפָק
דָעַר "פָעַטָּר", אַבְהַאֲקָעָנוּת) וּוּרְדָרְקָה' דָעַן פָון עַפְעַט צַוְוִוִיסָעָן?

דָעַר "פָעַט עַרְ"

(שְׁוֹוִיְגָט, נַלְאָגַט מִיט דַי אַוְגָעָן אוֹיפָק אַיִן אַרְטָה).

שרה

(ברעננט אריין דעם פערטערס ראך, טהוות איהם אן א חוט. דער "פערטער" לאוות זיך אונטהון).

אָזֹא אָוְנְגֶּלִיק . . . אָזֹא אָוְנְגֶּלִיק . . . געה רעלט דיך אויף עפערס...
 (אונגעשון דעם "פערטער", מאט זיך גלייך די מלבושים, שעטלט אלע אין ארד-
 נונג, לוייט אריין און רבכה/לעס ציטער, קומען הערט זוי זיך בעהאלט ערפם דעיגען...
 לוייט באָלֵד ציריך אַרְיוֹכְ), שווין שפערטער מיט דיך זיך אַבְּרָעָכְעַנְעַן. (קוקט
 ערום די שטוב, אויב עס אוי אלע אין אַרְדְּנוֹנְגָג, גלייט נאך ערפם אוים), **היינטיגע**
צִיְתָעַן . . . חָאָרוֹעַ אַוִיכְ קִינְדְּעַרְ, אָוִיכְ, אָוִיכְ . . .
 (אויף די טראפ הערט מען אַוִיכְעַהְעַנְדְּרַעְ טְרִיטְ).

שרה

(לוייט צו צום "פערטער", ציהת איהם ביים אַרְבָּעֵל).
זַיִ גַּעֲהָעַן, גַּעֲדָעַנְקָן גַּאַט . . . עַקְלָן . . . אַלְטָקָעַן גַּוְטָן וּוּעְדָעַן . . .
 (עם קומען אריין ר' אלע און אַפְּרָעְמְדָעְרַ יְודָה).

שרה

(שטעט אַרְגְּנְשָׁעַר די האָרְגְּנְשָׁעַר אַוְנְגֶּלִיק שוייטל, שעטלט זיך אַיִן די מהיר, גרייט
 אַוִיכְעַהְעַמְעַן די געסט).

ר' אלע.

ゴוט מאָרגען.

שרה.

ゴוט מאָרגען — גוט יְאַהַר. ברוך הבא, (אַבְּיַעַל גּוּמְישָׁט, שעטלט זיך
 אַנְיַדְעַר אַשְׁטוֹהָל, בעט זויצען).

ר' אלע,

(פרעהליך).

וְאָוֹ אֵין דָעַר מְחוֹתָן? (וְאָט מְטָמֵד אַוְגָעַן דֻעַם "פָּעַטְעַיִּים").

שרה

(טויט אַשְׁמִינְכְּלָעַ צָוֵם "פָּעַטְעַרְ").
יעַקְלָן, פֿאַרְוּאָס וּוַיְזָט דָו דִיךְ נִשְׁתָן? (וי רוקט נעהנשער דעם שטוחל

צום „פֿעַטְעָרֶר“.

(די יודען גיבען איהם אָבּ שְׁלֹם-עַלִיכָם, זענען זיך).

ר' אל'.

(בעווענט טיט די הענד).

לאזע מען זיך באָלד געהמען צום ענין. (צום פרעומדען יוד, וויווענדיג אָויפֿן „פֿעַטְעָרֶר“) דער יוד זויל זיך מיט אַיַיךְ משׂדָךְ זיין, ער האָט אַ-פְּשָׂרָעַ, יְוִדְישָׁע בְּתוֹלָה, וויל ער אַיְהָר גַּעֲבָעָן אַמְּאָן אַתְּלֵמִיד-חַכּוּם, קעסטט כל ימיו.

דער פרעומד ער יוד.

מהיכי מיתה.

דער „פֿעַטְעָרֶר“.

(שטיעלאַט זיך אָויפֿן פון טיש).

יאָ, ר' יוד, אַ-פְּשָׂרָעַ יְוִדְישָׁע בְּתוֹלָה ... אַ-פְּשָׂרָעַ ...

ר' אל'.

צום פרעומדען יוד.

פֿינְגַּט הַונְדָּעָרֶט רַוְבֵּל בְּמוֹזָמָגִים וַוֵּיל ער באָלד מסלָק זיין צו די חַנָּאִים ... קעסטט כל ימיו ... האָלְטָעָן אִיהם זויל אַיְגָעָן קִינְד.

דער פרעומד ער יוד.

מִילָא מִין סְחוּרָה הָאָבּ אֵיךְ נִשְׁתַּחֲוֵד אַוְיסְטוּרִיהַמְעָן, ער זִיצְט אַ-צּוּוֹיִי יְאָהָר אָוּן לַעֲרָנְט — הָאָט ער די הוֹרָה אִין קַעְשָׁעָן.

ר' אל'.

דאָס ווַיְסַט מען טַאַקָּע — דער יוד ווּעַט אִיהם האָלְטָעָן זויל אַ-אוֹיג אִין קָאָפּ, פּוֹן פְּלִיְהָוָן ווּעַט ער דָאַ האָבָעָן, ער ווּעַט קַעְנָעָן זיך אַעַן אָוּן לַעֲרָנְט יָם וְלִילָה.

דער „פֿעַטְעָרֶר“.

(וויויזט אָויפֿן רַבְּכָה/לְעַם צִוְּטָעָר).

יאָ, דָאָרט, דַעֲרִינְעָן ווּעַט ער זִיצְט אָוּן לַעֲרָנְט אִין דער

היליגער תורה ... איך האָב אַפְּשֶׁר, יודישע טאָכטער. (גענט אַריין
און רבכה'לעס צמער אָן שלעטט אָרוֹים מיט גִּינְזֶבֶר ורבכה'לען בֵּין דער האָנְד, זי-
אוֹו נאָך האָלֶב אוֹיסְנְעַשְׂעָן, די האָרֶך צוֹלְאַשְׁעָט. ווֹוֹת אַוְיפַּט ורבכה'לען) אַפְּשֶׁר.
יודישע בְּתוֹלה ווּעַט חַמְונָה האָבָעָן פָּאָר אַיעִיר זוּהָן ... האָבָעָן כְּשֶׁר,
יודישע קִינְדְּעָר ... ווי יעדע יודישע טאָכטער ... (זַוְּ שַׁרְחָן) ווֹאָס, נִין?
לְאַקְטַּו ווַילְד צָוְם פֿרְעָמְדָעַן יְוּדָה). יְאָה, יְאָה, מַהְוָתָן, אַפְּשֶׁר יְוִידִישׁ ווַיְיְבָעַל
זַיִן ... מַיִן ווַיְיְבָעַל ווּעַט זַיְן אָנְטְּעָר דָּעַר חַוְּפָה פֿיְהָרָעָן ... אָן "הַיּוּעַל"
אַרְאָב! אָונְטָעָן! (וַיְיְטַזְּעַן קָלְעָר) אָן "הַיּוּעַל"! (שלעטט ורבכה'לען בֵּין
די האָר צוּ דער טהָר) אָן "הַיּוּעַל" אַרְאָב!

שְׁרָה

(לְזַוְּפַּט צַוְּוִילְד).

גַּעֲוָאָלֶד, מַעֲנְשָׁעָן, עָר אַיְזָן מְשֻׁגָּעָגָע גַּעֲוָאָלֶן! (וּוַיְיְלַז אַרְיוֹסְרִיְעַן ורבכה'לען).

(דָּעַר פֿעַטְרָעָר שְׁטוֹפַט זַוְּ אָב, שלעטט אָרוֹים ורבכה'לען פָּאָר די האָר).

דָּעַר "פֿעַט עַר"

אָן "הַיּוּעַל" אַרְאָב ... אָב מִיט ורבכה'לען, הַוְּנְטָעָר דָּעַר פֿצְעָנָע הַעֲרָבָה
שַׁעַן ורבכה'לעס גַּעֲוָיִין).

דָּעַר פֿרְעָמְדָעַר יוֹדָה.

(עַרְשְׁטוֹינָט אָן דָּעַרְשְׁרָאָקָגָן).

וֹאָס אַיְזָן דָּאָס?

(רְ) אלִי ווַיְגַּנְקַט צַוְּאָרוֹם, שלעטט אִיהָם בֵּין אַרְבָּעָל אָן ווַיְיְזַבְּעַל אִיהָם אַוְיָף,
דָּעַר טָהָר, דָּעַר פֿרְעָמְדָעַר יְוּדָה שְׁטוֹפַט נאָך עַרְשְׁטוֹינָט, רְ) אלִי צִיהָת אִיהָח
צַוְּ דָּעַר טָהָר, נַעֲהָעָן אָב. (פֿוֹעָעָן).

דָּעַר "פֿעַט עַר"

ברענְגַּט צְרוּיק צוֹשְׁלַעַפָּעָן בֵּין דָּעַר האָנְד רְ) אלִין, ווּלְבָעָן עַר חַאְט אַוְיָף

(די טְרַעַפְּ גַּעַפְאָקָט).

דָּאָס סְפַּר-תּוֹרָה גַּעֲהָמָט אִיךְ מִיט, אַרְדָּאָרָף עַס שָׁוֵין נִישְׁטַע מַעֲהָרָב.

(פְּ אַרְהָאָגָן).

